

63.3(2Рос-6К0)
К76

СТАВ СТРАНАЈАССА' ПРОЛТАРИЈАС ОТУВТЧÖJI

8400к

Коми республиканская
библиотека им. В. И. Ленина
КРАЕВЕДЧЕСКИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

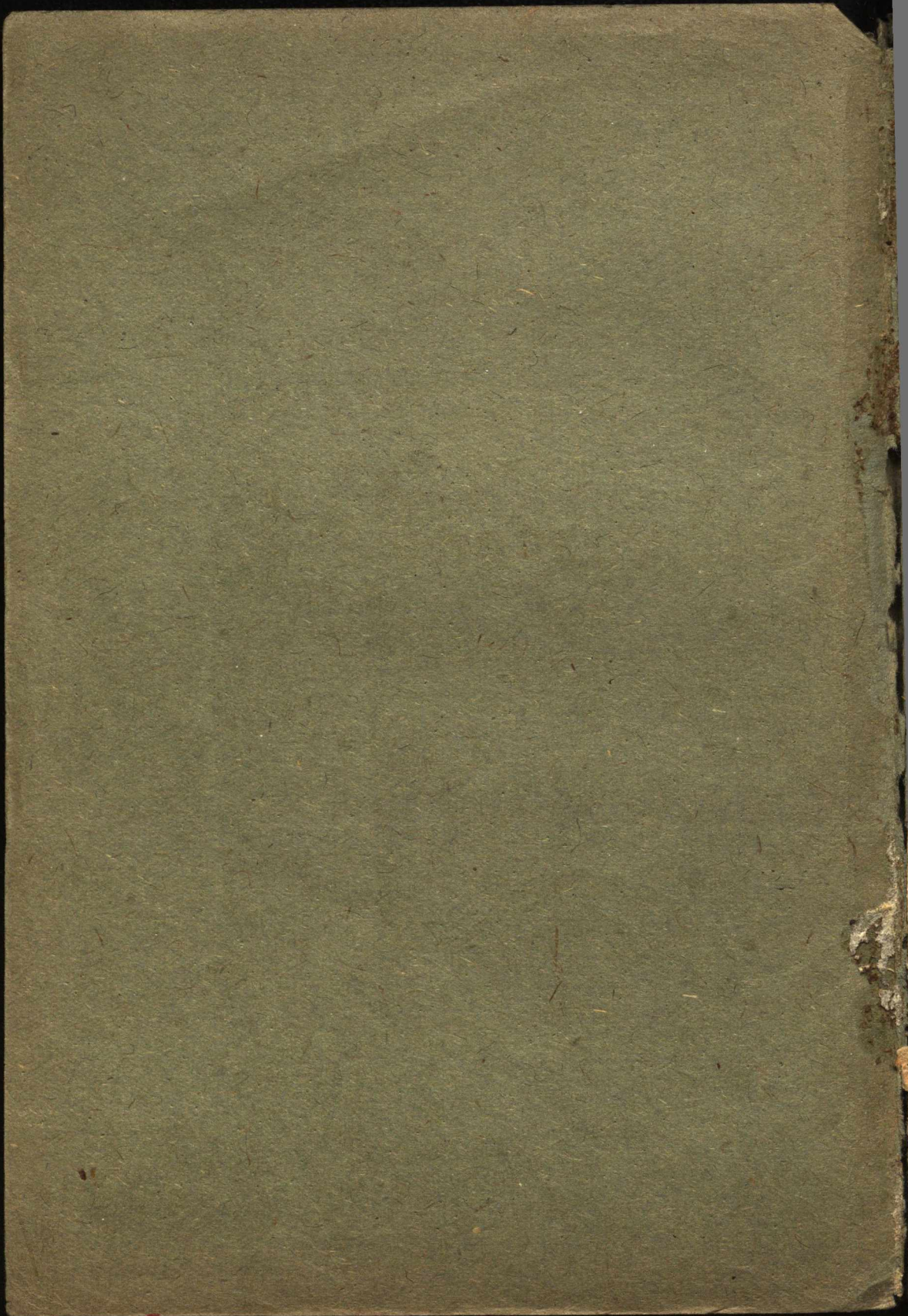
И. Г. КОЛУШЕВ

**КОМИ ОБЛАСТЫН
ОВМÖС да КУЛЬТУРА
ТЕЧÖМ**

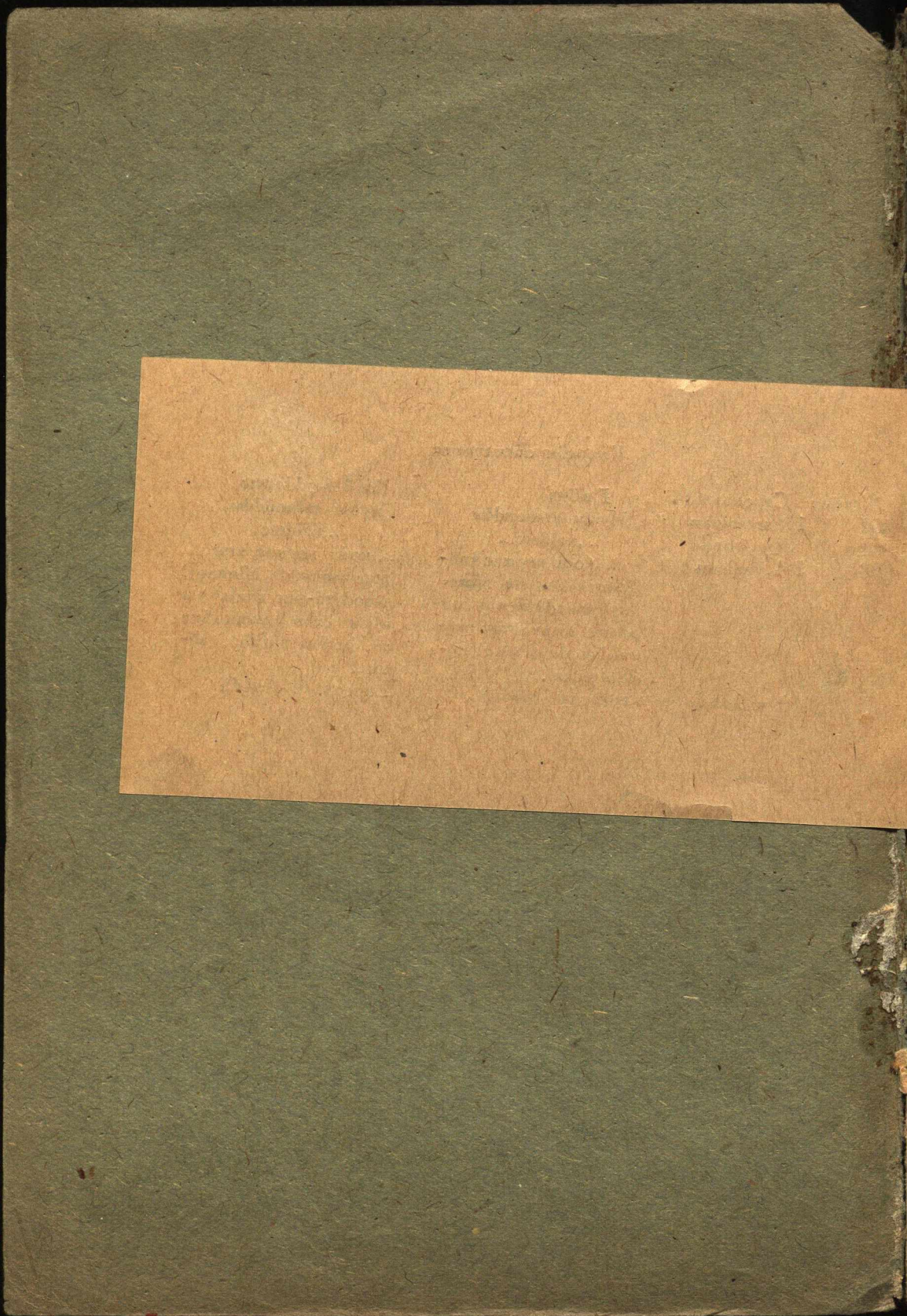
КОМИ ГІЗ

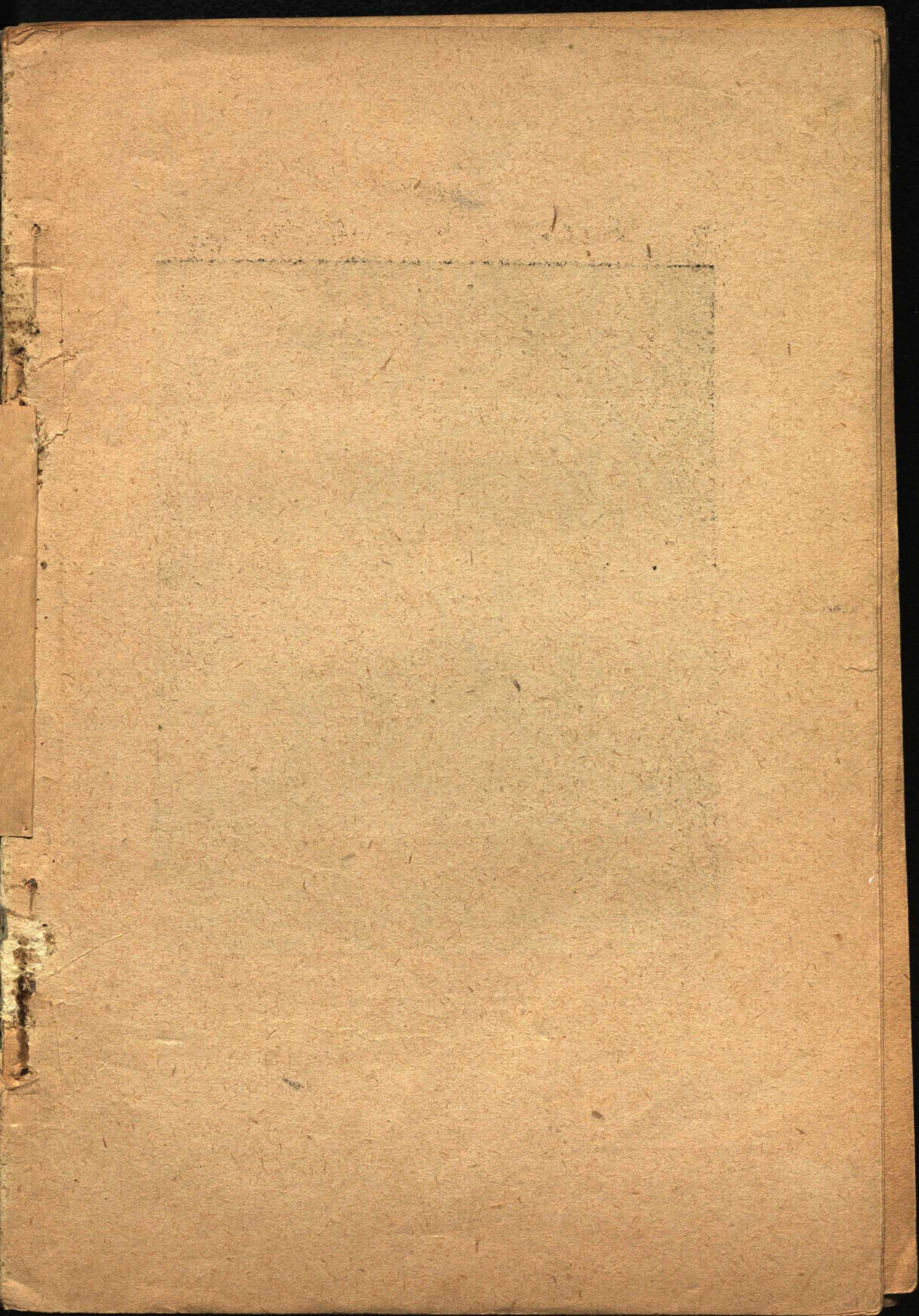
СЫКТЫВКАР 1935

Қағаләм опечаткајас

Лістбок	Строкалыд	Гіжәма	Қолд лыддыны
62	11 улысан	Мусін вынсәдәм	мусін вынсәдәм
81	3 улысан	...кәјдыс...	...кәјдыс
86	3-4 улысан	...кәді вермас кон- јыштчыны да пәжалу- луј заводітә-нің кон- јасны мідан став еко- номіка да медса вој- дәр мідан..	...кәдә вермас кон- јыштчыны да, пәжалуј, заводітә-нің конјасны мідан став економіка да, медса војдәр, мід- ан...
95	10 улысан	..крестана пыдді...	..крестана пыдді..

І. Г. КОЈУШЕВ.

53.3(2Рос-6К0)6

К76

СТАВ СТРАНАЈАССА ПРОЛЕТАРИЈАС, ОТУВТЧОЈ

Коми-3

3-1359_а

И. Г. КОЛУШЕВ

КОМИ ОБЛАСТЫН ОВМӨС да КУЛЬТУРА ТЕЧӨМ

КОМИ ОБЫПОЛКОМЛОН
ОБЛАСТУВСА X СЪЗДЛЫ ОУЧОТ
ДЕКАБР 25-04 ЛУНО

8400к

~~С.П.Б. в Лнгр.
Ц. 1895 г.
Лит. № 60~~

2 | НАЦИОНАЛЬНАЯ
БИБЛИОТЕКА
Республики Коми

КОМИ ГІЗ
СЫКТЫВКАР 1935

Редактора *Н. Улитин и А. Чеусова.*

Тех. ред. *М. Шестаков.*

Тираж 4000. Изд. № 91. Уполномоченный Облита № 1321. ; Заказ № 1590.
формат 62 × 94 ^{1/16}. Сдано в набор 25-ХII-34 г. Подписано к печати 31-ХII-34

г. Сыктывкар. Тип. Коми ГИЗ'а.

Коммунистическая, 2

КОМИ ОБЛАСТЫН ХОҖАЈСТВЕННӨЈ ДА КУЛЬТУРНӨЈ СТРОИТЕЛҖСТВО

Ленинскөй национальнөй политика нөти мичөдлытөг нуө-
дөмөн, мијан коммунистическөй партия Центральнөй Коми-
тет вескөдлөм улын, көни јурнуөдө рабочөй класслөн да
став муывиса ужалыс јөзлөн великөй учитель да вожд Сталин
јорт, ВКП(б) Крајевөй Комитет да Крајисполком быдлунја
непосредственнөй вескөдлөмөн да наөн вескыда отсөг се-
төмөн, Коми област отчотнөй кадколастө, ассыс вөвлөм, ца-
ризм дырга немөвөјја економическөй да культурнөй бөрө
колөмсө кызвыннас бырөдөмөн кыпөдчис СССР-са во-
дын муныс районјас вестөз. Талунја лун кезлө, социа-
листическөй строителствоын гырыс вермөмјас шедөди-
гөн, партијаөн да правительстоөн важса увтыртөм нацио-
нальнөй областјасөс кыпөдөм-паскөдөм вөсна торја јона
төждысөмјас подув вылын, Коми областлөн бөрө колөмыс
лоө-нын историческөй вөвлөмторјөн.

Отчотнөй кадө страна помалис первојја пјати-
летка да пөртис-нын олөмө первојја кык вога плансө мөд
пјатилеткалыс—классјастөм социалистическөй обще-
ство строитан пјатилеткалыс. Тајө војасө коми ужалыс јөз
экономикаын да култураын лоины подувсааныс вежсөм-
јас да зев јона быдмисны областлөн производителнөй
вынјасыс. Первојја пјатилетка војасө да мөд пјатилетка кык
воөн област пышса народнөй овмөсө да социально-кул-
турнөй строителствоө пунктөма 175 миллион шјат, сы пыш-
кыс 145,6 миллион шјатсө отчотнөй кадколастын—1931-д
восан.

Народнөй овмөслөн валовөй прöдукцијаыс 1928-öd воын 48,9 мильон шайтсаң быдмис 78,5 мильон шайтöз 1932-d воын (первој пјавилетка медбөрја воö) да 111,4 млн. шайтöз 1934-öd воын; секл-жө промышленностлаөн валовөй прöдукцијаыс быдмис 20,4 мильон шайтсаң 1928-öd воын 45,7 мильон шайтöз 1932-öd воын да 68,2 млн. шайтöз 1934-öd воын, да уделнөй сөктыс промышленностлаөн кыпалис 41,6 пр-саң первој пјавилетка заводитчигөн 59 пр-öз 1932-öd воын да 62 пр-öз 1934 воын. Коми област гырыс сырјевөй да енергетическөй, ресурсјасабава вылын, кодјас царско-помещичөй стрöй дырји вөрчөдлытөг кујалсны, сөветскөй власт дырји пөрө индустриалнөй областө. Рабочөйјаслөн да служашщөй-јаслөн лыдыс 1934 воын воис 40.800 мортöз да став уждонлөн общщөй фондыс кыптис 54 мильон шайтöз.

Промышленностыс да вузасөмыс частнөй секторөс кымынкө во сајын-нын чикөз зырөма.

Гөла да шөркофа олыс овмөсјасөс коллективизирүйтөмлөн ыждаыс 15,3 пр-саң 1930-öd во помын 1934-öd во декабр 2-öd лун кезлө кыптисны 68,1 пр-öз да област лоис сплошнөй коллективизация районөн. Колхозјас кыин 80 пр-ыс унжык көза плөшщадыс. Виңму овмөсөс социалистическөја перестроитөм, сийөс механизирүйтөм да машинизирүйтөм лөсөдисны став условјесө областаыс производительнөй вынјассө јона паскөдөмлы.

Отчотнөй кадколастын сиз-жө јона паскалис националнөй формаа да социалистическөй пыщкөса культура. Грамотност кыпалис 96 пр-öз да ми сувтөдам мог, 1935 воын чикөз бырөдны мијан областын неграмотност да пөртны дөрвыс грамотаа областө.

Хоңајство да культура боксаң областыс јона паскалөмсө петкөдлысөн, коммунистическөй партијаөн да сөветскөй властөн, Крајкомөн да Крајсполкомөн зев ыжыд төждысөм пуктөм петкөдлысөн лөө областаөн

местној бјуджет, кодѣ 1927-28 воын 4,3 мѣлон шайт-
сан быдмѣ 9563,8 сурс шайтѣ 1930-ѳд воын да 20130,4
сурс шайтѣ 1934-ѳд воын.

Сѳветјаслѳн областувса X-ѳд сјезд ѳтлаасѳ Војвыѳ
Крај котырѳмлы вѳт во тырѳмкѳд, сы вѳсна
колѳ качтыштлыны сѳјѳ тыш јылыс, кодѣ мунѣс Комѣ
областѳн Војвыѳ крајѳ пырѳм гѳгѳр. Націнал-шовѣ-
нѣстѣческѳј элементјас вескыда паныѳ мунѣсны обла-
стѳн Крајѳ пырѳмлы, сы вылѳ ыстысѳмѳн, мыј Крајѳ пы-
рѳмѳн областлѳн чѳнѳны кыптан-паскалан ѳдјасыс. Крај
составѳ пырѳм бѳрын Комѣ област быдмѳм јылыс меѳн
вајѳдѳм петкѳдласјас лѳѳны зев тѳдчана вочакывјѳн,
націнал-шовѣнѣстјас тајѳ клевета вылѳ. Комѣ областса
ужалыс јѳз, Војвыѳ крајса рабочѳјјаскѳд да став уда-
лыс јѳзкѳд ѳтув, партѣја крајевѳј комѣтет болшевіст-
скѳј вескѳдлѳм улын, вермѳмјасѳн олѳмѳ пѳртѳны вылѳ
соціалѣстѣческѳј індустріалнѳј Војвыѳ стрѳи-
тан мојјас.

ВӨРЕКСПОРТ ВӨСНА ТЫШ—КОМІ ОБЛАГТ ТЫШЫН ОСНОВНӨЈ ФРОНТ

Почотнөј да кывкутана мог, кодөс сувтөдөма пар-
тияон да правительстоон Војвыв крај воэө,—сijө лыдын-і
Комі област воэө—вөрекспорт паскөдөм вөсна
тыш. Вөр массивјасан морскөј портјасан бур ва тујјасыс
да гырыс сырјевөј ресурсјасыс лооны вывті бур пред-
посылкаон мјанын вөрексспорт јона паскөдөм вылө.

Отчотнөј кадколастын мi нуөдiм ыжыд уж област-
лыс вөрјассө төдмалөм да устроитөм куза. Ежва
да Луз бассейјјасын нуөдөма вөрјассө тырвыјө устроитөм,
а Печера да Мезең бассейјјасын вөрјассө төдмалөма
статистическөј учот нуөдан методөн. Сыыс кынзi Печераын
10 мiллон гектар вылын нуөдөма аерофотосјомкајас.
Бостөм материалјас подув вылын удајтчiс лөсөдны об-
ластса вөр ресурсјасыс баланс.

Нуөдөм ужјас бөрын областлөн сырјевөј ресурс-
јасыс тыдовтчөны ташөм ногөн. Государственнөј вөр
фондлөн став плөшщадыс лоө 34.786,6 сурс гектар, сы
пыс вөра iныс 25.815,3 сурс га, көнi воөм да воан
древесiналөн став запасыс лыддысө 1.807,2 мiллон
кубометр. Сы пiын пiловочник—394 мiлл. кбм., пропса—
151,6 мiллон кбм., балансјас 241,7 мiллон кбм., пес—
536,8 мiллон кбм. да отходјас—483,1 мiллон кбм.

Бассейјјас сертi тајө запасјасыс јуксөны ташөм но-
гөн: Печера—48 прөч., Ежва—31 прөч., Мезең—16 прөч.
да Луз—5 прөч.

Вөрлөн составыс да прiростыс торја бассейјјасын
јона торјалөны. Зөңнас област паста медса јона пас-
калөма лыска пуа массивјас—89,40 прөч. лыска пуа вөр-
јас, көнi унжыкыс коз—67,8 прөч., а Мезең да Печера
бассейјјасын козпуажык вөрјас бостөны 72 прөч. Ыжыд

места бостоны воом да вывті воом (перестојној) вөрјас, кодјас став плошчадыс бостоны 68,7 прѳч. мында. Производителность куѳа медбур вөрјасѳн лыддысѳны Луз да Сыктыв бассейнасын, кодјас сетѳны прѳростсѳ ѳтѳ га вылѳ 1,5—1,65 км., ѳтѳ га вылын 150-200 кубометр запасѳн. Војвывлааѳ мунѳмѳн, вѳрлѳн производителностьыс вочасѳн чѳнѳ да Печераын усѳ кубометр жынѳѳ ѳтѳ га вылѳ, шѳркоѳа 85 км. запасѳн га вылѳ.

Условѳејас торјалѳм вѳсна областлѳн вѳрјасыс експлоатѳрујтсѳны ѳнѳ зев-на оз ѳткоѳа. Ежва да Луз бассейна вѳрјасын транспортној условѳејасыс буржыкѳс. А Печераса вѳрјасѳс експлоатѳрујтѳмыс сѳмын-на заводѳчѳ да муно ѳнѳ зев еѳа, да кык којмѳд јукѳныс вѳрјаслѳн кујлѳны вѳрѳѳдытѳм массивјасѳн.

Отчотној кадколастын вѳрлеѳѳм паскѳѳѳмын торја упор мѳ вѳчлѳм экспорт паскѳѳѳм вылѳ. 1934 воын вѳрлеѳѳмалѳн ыѳдаыс вѳлѳ 4.058.000 кубометр, код пѳвсыс медгырыс трестјасыс леѳисны 3.897 сурс кубометр, 1928-29 воын 1.759,8 сурс вестѳ да революѳјаѳѳса 726,4 сурс км. вестѳ. А экспортној продукѳјаыс 1934 воа став вѳрлеѳан ѳѳомас бостѳ 65,8 пр., 1933 воа 61,3 пр. вестѳ да 1932 воа 56,9 пр. вестѳ. Бѳрја војасѳ тѳѳчымѳн паскалѳ леѳан вѳрлѳн ассортѳментыс. 1934 воын пѳловочныкыс да шпалыс ѳпрѳч леѳѳма вѳлѳ экспортној круглак, балансјас, пропсајас, спецортѳментјас, фаѳералы да ѳтѳглы сырјѳ. Сѳмын-ѳ ѳнѳѳ-на експлоатѳрујтсѳ медсасѳ пѳловочнык, а ѳнѳѳм ассортѳментјаса мелкотоварныкѳлѳн уѳельној сѳктаыс нѳшта зев-на ѳѳла, мыј вѳставсѳ транспортној мојјас мојмѳѳтѳмѳн.

Вѳрлеѳѳм соѳѳмкѳѳ ѳтѳѳѳ вѳр промышленностлѳн уѳельној сѳктаыс вел јона быдыс кыѳ народној ѳвмѳсын ѳѳнас сѳѳ-жѳ ѳ промышленностын (80 пр.). Вѳр промышленность ѳ уѳельној сѳкта серыыс Комѳ областса народној ѳвмѳсын лѳл подувја ѳтраслѳн. Вѳр промышленность ем сѳѳ-жѳ областса местној бјуджетлы база да колхозныкјаслы ѳ уѳалыс ѳткаолысјаслы сѳма доходјас бостѳмын подувја ѳсточнык (1933-34 воа сезонын вѳрлеѳѳмыс да кылѳѳѳѳмыс мынтѳма уѳѳѳн 28 млѳн шѳѳт).

Вөр промышленность ем подувја, јурнуодана отрасла областса народнөј овмөсны, классөвөј тышлөн основнөј участок да вөрэкспортнөј промышленность паскөдөмын вермөмјасыс предрешајтөны областыс овмөс да культура боксаң стрөйтчөмын став мукөд участокјас вылын вермөмјассө.

Вөрэкспорт вөсна тыш—валута вөсна тыш. Тајө тышыс СССР-лыс вынјөрсө јонмөдөм вөсна, индустриализация воқө паскөдөм вөсна Коми областса колхозчыкјаслөн да ужалыс өткаоалысјаслөн почотнөј да кывкутана мог. Граныча сајө петкөдан вөрпродукцияыс сетө мјан пролетарскөј государствоы верманлун нөбны граныча сајыс СССР-өс воқө индустриализирүптөм вылө мјанлы колана машинајас да оборудовањје да оборудујтавын пыр выл да выл заводјас, фабрикајас, электростанцияјас. Көв ескө мј СССР-ын өнү асным-нын кужам вөчны быд пөлөс машинајас да оборудовањје, но СССР-лыс быдмөмсө өдөдөм могыс мј не сөмын огө өткаывајтчөј граныча сајса оборудовањјемыс, но мөдарө-на, асланым вөчөм бердас содтөд злам кыз почө унжык нөбны сјјөс граныча сајыс. Сјјө-жө вөрыс бөр бергөдчө колхозјаслы мјан Советскөј заводјасөн лөзөм тракторјасөн, быд пөлөс машинајасөн да с. в. Мјан областө воисны-нын уна автомобилјас, самолетјас да с. в. СССР-лөн став овмөсыс индустриализирүптчө да СССР-са став овмөс улө, сјјө лыдын і вјчму овмөс улө, пуктысөө машинаөј подув. Кымын унжык вөчам экспортнөј (кодү петкөдсө да вузавсө граныча сајын) төварсө (вөр, пушнына да с. в.), сымын унжык кутам пыртны быд пөлөс колана машинајассө да оборудовањјесө і сымын өдјөжык мунас социалистическөј овмөслөн быдмөмыс. Тагаң тыдалана, кушөм кывкутөм кујлө мјан вылын,—комү колхозчыкјас, комү ужалысјас вылын. Гөгөрвозна, мј советјаслы партјнөј организацияјас вескөдлөм улын колө јурнуөдны вөрэкспорт вөсна тышын.

Отчотнөј кадколастын мј лөзім 13.400 сурс кубометр. Сы пыс 8.100 сурс кубометр экспорт вылө. 1933-34 воын вөрлөзөмлыс сезоннөј программасө мј тыртим 104 пр. вылө. Но тајө вермөмсө, кодү лөү перјөма вөр-

леџомын, мi егö кужöј закрепiтны да ордiм кылöдчан кампанiјесö.

Кöни помкаыс кылöдчöм ордöмлөн?

Сiјö помкајассö бура ердöдöма Коми областын кылöдчöм мунöм iылыс Крајком шуöмјасын; тајö помкајасыс петкöдчöны кулацко-националистическöј элементјаскöд сiктсöветјассаң тыш лiчöдöмын. Тајөн пöлзуйтiсны кулацко-националистическöј элементјас, кычi сöветскöј да кылöдчан аппаратса торја эвенојасын, сiз-жö i торја колхозјасын да котыртiсны подувја, решајтана кампанiјеслы—кылöдчöмлы паныд саботаж, медем ордны кылöдчöмсö. Велуна колхозјас öтказывайтчылисны сетны ужвын либö сетлисны тырмытöма, а сесса медеа пöс ужјас мунiгас корлисны бöр. Массöвöј саботаж вöли öткаольтјассаң. 500 сурс кубометр вöр, кодöс вöли бостöма договорјас серти, пурјасөн сiбдiсны тујас, тöдчана јукöныс сы пык-вöли сновтöма. Сiктсöветјас, торја-нын Аквадса, Гамса, Отса, Памса да уна мукöд сiктсöветјас ез кучкыны кыч колö саботаж тајö петкöдчöмјас куча. Ез сулав колана вылаын i рајонувса да областувса сöветскöј вескöдлöмыс, кодi ез кучкы кулацко-националистическöј саботаж куча пролетариат фiктатура органјас став чорыдлуннас.

Кулацко-националистическöј элементјас вöрексортсö, кылöдчöмсö сувтöдлiсны паныд колхознöј ужјаслы, усöдлiсны коми ужалысјассö рочјас вылö, вöлины вескыда выступайтöмјас роч рабочöјјаслы паныд (Аквадса сiктсöвет), кодјас волiсны мiјанлы отсöг вылö Архангелсксаң да крајувса мукöд рајонјассаң. Национал-шовињетјас паскöдлiсны сорнiјас, мыј Коми област вылö пуктысöны вермытöм ужјас. А сек-жö кылöдчöмыс, аскадын-кö вöли жугöдöма кулацкöј саботажсö, лучкиа-кö котыртöма ужсö, кылöдчан аппаратсаң да сöветскöј органјассаң-кö вöли конкретнöј вескöдлöм, мунiс ескö öдјö да мыщаслытöг, ез ковмы ескö мöд пöв пурјавны 900.000 км. (пурiөн кылöдчан программаыс пöшты эоңнас). Öд пöшти мiлльон кубометр аварiйнöј вöрсö катајтöм вылö, сiјöсчукöртöм вылö да выльöв пурјалöм вылö ковмiс зев уна содтöд ужвын, зев уна средствојас, продоволственнöј фондјас. Вот кöни мi асным аслыным лöсöдiм вывтигырыс сöкыдторјассö. Свелöыс абу сыын, мыј госулар-

ство пунктö мiан вьлö ыжыд ужас, кызи сорнитöны кулакяс, националистяс, антисöветскöй элементяс. Велуна кылöдчыс-ужалысяс петкöдлiсны ужын зев бур образецияс, авариятöг пуряссö 3-4 пöв Котласöз кылöдöмөн (Суворов, Карманов да мук). Мiан вöлины зев бур

Конаковлөн бригада пуряван уж вьлын.

уж образецияс пурясыс бригадаяслөн—Терентьев, Шомсов, Трошев, Карпов да мукöд бригадаяслөн, кöдяс петкöдлiсны кылöдчöм уж вьлö честнöй большевiстскöй вiзöдöмлыс пример. Кылöдчöмсö мiанлы удайтiс помавны сöмын октябрын, 200 сурс кубометрыс ундык вөр колi тöвjыны запаңясын.

1934 вога кылöдчöмлөн урокясыс—сöкыд урокяс. Наjö долженöс велöдны Коми областувса сöветскöй органяссö яостыны классöвöй суслун, jонмöдны массаяскöд jтöд да партия 17-öд сjeзд шудмяс серы конкретяруйтны вескöдлöмсö. Кулацко-националистическöй саботажыс, колхозясыс интересяссö государственнöй

інтересжаслы паныд сувтөдөмыс јона петкөдчис торја рајонјасын і вөрлеқөм паскөдан кадын, кор велуна колхозјас өтказитчылисны вөрлеқөмыс, а велунаон көт кыв вылын і ез өтказитчавны, но сабовірујтисны делө вылын. Торја чорыд вөлі саботажыс дај өні-на абу помөз жугөдөма Сыктыв да Јемдін рајонјасын.

Со, кымынкө прімер. Сыктыв рајонса, Вотча өіктөсетса „Воқө“ колхозын јуралыс Голосов өтказитчис

вөрлеқан договор кырымалөмыс весіг сы бөрын, кор сылы висталісны Рајисполком пречісіум вылын колхоз објазанноствјас јылыс. Сіјө-жө өіктөсетувса „Чапајев“ колхозын јуралыс Пыстін өтказитчис договор кырымалөмыс да колхозныкјас собраніје вылын сувтис вөрлеқөмлы паныда сорныөн. Отказитчөны вөлі договор вөчөмыс Сыктыв рајонувса „Гөрд Октябр“, „Зар’а“, „Смычка“ да „Калинін“ нима колхозјасын јуралысјас. А со „Путь Сталина“ колхозын јуралыс Офінцов, кор колхозын 80 овмөс, вөчис договор 960 кубометр кералөм вылө (1), кор колхознык-ударныкјас вөчөны өтморт вылө договор 1000 кубометр кералөм вылө. Сіјө-жө Јемдін рајоннын 21 колхоз, договорјас вөчөм бөрын, торјөдісны ужвынсө ешажык договорөн індөм серы. Вичін өіктөсөветын Сыктыв рајоннын торјөдісны ужавым вермытөмјасөс.

Областнөј партіјнөј организацијалы да советјаслы лоі нуөдны ыжыд тыш кулацко-націоналістическөј саботажкөд. Воқө вылө колө нөшта чорыджыка нуөдны тыш ставташөм сама петкөдчөмјасыскөд, колхозјасын вескөд-

Медбур ударник сплавщик
Суворов.

лыс кадрјасос бөрјом ылао, најос воспитјотм ылао да колхознык массајас пөвсын воспитательнөј уж ылао ыдыдык ыманҕе пунктөмөн. Быд колхозныкы да торја-нин ыскөдлысјаслы колө гөгөрвоны, мыј большевистскөј быд колхозаөн, Коми областса честиөј колхозныкыаөн медвоzza могөн лоө вөрэкспорт вөсна активнөја тышкасөм, мыј колхоз, коді вөрлөзөмын да кылаөдчөмын воzмөстчөмөн оз участвујт, лоө кулацкөј колхозаөн.

Гужөвөј да рабочөј ын вербујтөмөн таво ми сормім да пөрөдөм куза став программаыс договорјас серті сдјотма сөмын нојабр 15 лун кежлө. Комі-лөсөн ставсө вербујтөма 19.845 морт, сы пыщкын пөрөдчысјас 8.494 морт, кодјас көсјысисны пөрөдны 3.252.071 кубометр мбө 108,2 пр. КОМІЛЕС программа дінө. Кыскасөм ылаө вербујтөма 8.283 вөв (на пыс непосредственно кыскасөм ылаө 7.000) да кыскан планыс обеспечітөма договорјасөн 101,1 прөч. ылаө (3.020.819 жби.). Но торја вөрпромхозјас кыскасөмсө договорјасөн өнөч-на өз обеспечітны: Сыктывса мөспромхоз договорјас серті медаліс сөмын 94,5 прөч., Кулөмдінса — 96,0 пр. да Мылдінса—97 пр. Тащөм резултатјасөн воісны сөветјас областувса сјезд ылаө Сыктыв, Кулөмдін да Мылдін рајонјасса представітелјас. Індөм делегатјаслы талун-жө колө јітчыны асланыс рајонјасыскөд да сјезд помаог кежлө ыскөдны положеніјесө.

Договорнөј кампаніјын, кызі і колан во, емөс вежнөдлөмјас. Оті извращеніјеөн лоө торја сельсоветјасын колхозјасөн договорјас серті вывті не өтмоза обязательствојас бөстөм. Јемдін рајонын, Гам сіктөвет улын колхоз „Звезда“ бөстіс обязательство пөрөдны 700 кубометр! Колө перыны, медем тащөм колхозјасыс вөчисны обязательствојас, кодјас вөліны ескө достөјнөјөс большевистскөј колхозлы. Сіз-жө тырмытөм тор—вөрлөзөмө өткаоысјасөс омөла кыскөм. Сыктыв рајонын декабр 15 лун кежлө договорјасөн шымыртөма сөмын 388 өткаоысөс. Тајө висталө өткаоысјаскөд массөвөј да организационнөј уж абутөм јылыс. Уна өткаоысјас мунөны быд пөлөс подсобнөј ужјас ылаө да аппаратјасө. Міјан мог—өткаоысјаскөд уж јонмөдөмөн кыскыны најос

массовоја пәрөдчөмө да кыскасөмө, а сещөм өткаоуыс-
жаскөд, кодјас саботірујтөны заготовкајас — прінїмајтнм
общественнөј воздејствїе мерајас. А најөс, кодјас
агітїрујтөны вөрлеқөм ордөм вөсна, котыртөны сабо-
таж мїбө оз выполнїятны договорјас — кыскыны кывку-
төмө. Колө-жө-өд сесса чорқөдны договорнөј дїсцїп-
ліна кыңи колхозјассаң, сіңи-ї вөрпромхозјассаң.

Пөрөдчыө бригада ужалө вөрнм.

Сїктсөветјас договор тыртөмсө објазанөс дорвын
прөверїятны.

Рабочөј да гужөвөј вынјас вөрө петөм нөш-
та абу-на тырвыјө обеспечитөма. Комїлєслөн пөрөдчыс-
јас ужалөны 7542 морт, 8494 вербујтөмјас пыс мїбө сө-
мын 90 прөч. да кыскасөны сөмын 4052 вөв, вербујтөм
7027 вөв пыс, мїбө 57 проц. Сыктыв рајон торја-
нын јона колтчө: „Большевик“ колхозлөн декабр 1 лун

кежлө вöрын ужалис 26 морт пыды сöмын 7, „Правда Севера“ колхозлөн 32 пыды ужалис—6, „Изја гóралөн“ 32 пыды ужалис—4 да с. в. Вöрлечöмын кулацко-националистическöй саботаж Сыктыв рајонын нöшта абуна жугöдöма. Осипов, Чугајев, Теренъјев јортјас да Сыктыв рајонса мукöд вескöдлысјас ез вермыны жугöдны саботажсö. Обкомлы да Обисполкомлы лоі мöдöдны бригада Миңин јорт јурнуöдöмөн. Но і öни-на рајисполком выл составлы ковмас вöчны выжыд уж саботажсö конкретнöй новлöдлысјасöс ердöдöм куға, рајонын став колхозјассö большевичирүтöм куға, мијан областын да крајын медтöдчана да почетнöй—вöрексспорт мог олöмö пöртöм вылө рајонын колхозјасöс да ужалысјасöс мобилизүтöм, да котыртöм куға. Пöрöдчысјаслөн да торја-нын кыскасысјаслөн тырвыјö вöрö петöм абуна обеспечитöма.

Колö пырыстöм-пыр-жö шедöдны, медем сиктсöветса шленјас да кандидатјас і мукöд активистјас јурнуöдöм улын петисны вöрö вербүтöм став пöрöдчысыс да кыскасысыс. Колö тани вескöдны тјаналыс выманьјетö уна колхозјасөн вöрын пöрöдчöм да кыскасöм вылө сменаөн (даслунөн либö витлунөн) ужалан паскалöм практика вылө. Колö вужвыјоныс бырöдны тајö јона вреднöй да лезны почтöм практикасö, коді вайöдö обезличкаö, чинтö производительностсö, дезорганизүтö производствосö вöрын і колхозјас ужын, вайöдö вöрö да вöрсыс ветлөмјас вылө зев уна кад ковтöг воштöмö.

Колхозөн торјöдöм пöрöдчысјаслы да кыскасысјаслы колö ужавны сезон заводитчöмсаңыс да помастöзыс.

Пöрöдчöмлөн да кыскасöмлөн мунöмыс декабр 20 лун кежлө тыдалö со кущöм лыдпасјасыс: пöрöдöма ставсö област паста 1.320,922 кбм. либö 33,7 пр. сезоннöй планыс, та пыс Комилес куға—992.570 кбм. либö 33 пр. да кыскама област паста—191.808 кбм. либö 4,9 пр., 1933-öд воын тајö-жö кад кежлас 418.462 кбм. либö 14,1 пр. пыды. Öдјас зик некытчö шогмытöмöс—5 лунја öд 2,3 пр., а Комилеслөн і та дорыс улын,—1,9 пр. Сыктыв, ферт, „первенствосö“ некöдлы оз сет—1933-öд воын декабр 15 лун кежлө Сыктывлөн вöлі пöрöдöма 52,3 пр., а таво декабр 20-öд лун кежлө

—26,3 прöч., кыскасан эдыс—1,2 прöч. Тажö вайöдö вөрле-
 зöмсö вескыда ордöмö, огö-кö пырыстöм-пыр-жö бур-
 мöдö положенїесö. Мыжөн-нө мї воам Сöветїас Країувса
 да Ставсоїуза VII сїезд кежлö, огö-кö вескöдöї поло-
 женїесö? Мїжанлы, жортїас, колö даї вермам вескöдны.
 Та мogyс нöшта öнöз-на ужавтöм ужвын да вöв вынїас -
 сö колö петкöдны вөрö, колананог
 котыртны ужсö да кыпöдны про-
 изводительность. Отчотнöї кадко-
 ластö уж котыртöм бурмöдöм
 боксаң да производительность кы-
 пöдöм боксаң мї перїім гырыс
 вермöмїас. Ужалан вын лыд вөр-
 лезöмын мїжан вöлі 1931 воын
 26400 морт, 1932-d воын—28700,
 1933-d воын—27300, 1934 воын—
 27000 (первої кварталын медуна
 петöм сертї), а вөрлезан прог-
 раммасö мї тыртїм: 1931-32 воїа-
 сын 69 прöч. былö, 1932-33 воїасö
 —93 прöч. былö да 1933-34 воїасö
 104 прöч. былö. А 1933-34 воїасö

Палаузаса вөрлезыс удар-
 ык Карманов Антон.

8400к
 вөрлезöмын медеша вöлі куш адмїнїстрїруїтöмыс (колан
 воїас сертїыс). Тажö сы вöсна, мыї 1934 воын лöї
 бурмöдöма ужсö вөрлезысаксöд, буржыка најöс котыр-
 тöма да производительностьсö кыпöдöма. 1934 воын
 вöрын ужалан кад нужалїс 120 лунöз, пöрдчан норма
 öтї ужалыс былö содїс 3,96 км-öз, а сезоннöї пöрд-
 чöмыс öтї пöрдчыс былö содїс 200 кубометрсаң
 1929-30-öд воїасö—400 кубометрöз 1933—34 воö да
 кыскасöм куза—98 кубометрсаң 465 кубометрöз öтї вöв
 былö. Медбур ударнїкїас—вөр фронт вывса Ізотов-
 їас—Карманов, Подоров, Нехорошев, Шуча-
 лїн да мукöд пöрдчöм куза сетїсны 1000—1200 кубо-
 метрөн морт былö. 4000 ташöм ударнїк вермїс ескö
 тыртны став пöрдчан плансö. Ташöм бур прїмерїасыс
 вöліны і кыскасöмын.

Öд кыскалїсны-жö Палаузса участокын її туй куза
 12 км. саїыс öтї луннас 25 кубометрөн вöв былö даї ве-

гіг 40 кубометрөн-на вөв былө. Өд кыскалөны-жө торја вөвјас 1000 кубометрөн сезоннас.

Лунса производительностыслөн кыпалөмыс лоі бригад-нөј ужалан методјас бурмөдөм вөсна, кер вөчан процесс-јасын уж јуклөм вөсна. Производственнөј бригадјасөн вөрлецыјасөс шымыртөм содіс 1931-д вөса 48 пр-саң 80 пр-өз 1934-д воын, такөд щөщ бригадалөн основнөј формаыс—сквознөј бригада содіс 3 пр-саң 55-өз. 1934

Вөрлецыс-ударник Вал. Ст. Куликов (Лөзымса „Лозунг“ колхоз), таво вөчис 456 кубометр вөр.

вога сезоннын колө нөшта вөзө бурмөдны уж котыртөмсө. Но леспромхозјас зев еща ужалөны вөрын уж организујтөм куца, лөзөны сјјөс ас визув-вылас (самоток). Еща ужалөны та куца і мјјан сөветјас, ужалан вын вөрө петкөдөм кежыс верлецөм куца ужын колтчө-мөн. А та вөсна ужалан выныс лесозаготовительнөј аппаратөн іспользујтсө хіщщическөја, өнөз-на уна јөз лөсөдчан ужјас вылынөс (неважөн-на куш өбі Комілеслөн вөлі 3000 мортөз), уна подсобнөј ужјас вылынөс. Щөкыда овлө, мыј бригадаын абу лучкі вынсө сувтөдөмыс. Нуөдөны уравниловка. Прімер пыдді бөстам „Выл Ордым“ колхозыс бригадасө, коді ужалө Віз ју вылын 146-47 квар-талјасын. Сені уждонсө јуклөны тазі: нывјаслы 2 кубометрыс, көт буржыкјасыс і 4 кубометрөн вөчөны, а мужчінајаслы—4 кубометрыс, көт өткымынјас (Габов Міх.) вөчөны сөмын 1,5 кубометрөн, а мукөдыс 4 кубометрыс унжык. Ферт уждонтө ташөм јукөмыд оз отсав кыпөдны производительностө.

Комілес зөңнас да сылөн леспромхозјасыс (Сык-тывдінса да Јемдінса кынзі) некущөма оз інтересујт-чыны ударникјасөн—вөрын мјјан мыжөднымөн. Комілес сведөңіејас серті декабр 20-д лун кежлө лыддысө 47

ударно́й бригаада, көні 685 ударник дај сижө сөмын Јемдинса да Сыктывдинса районјасын. Мукөд вөрпромхозјасыс жуөртөны, мыј налөн ударно́й бригадајас абуос. А ми төдам, мыј ударно́й бригадајас емөс Шожнаты, Кулөмдин дај мукөд районјасын. Кытчө-нө шогмө ударничество динө тази относитчөмыс. Дај вөрын леспромхозјаслөн аппаратыс оз төждыс ударникјас вөсна. Шожнаты районын 386-д кварталын вердөны омөл өбөдөн. А өд ударник—сижө мијан герој, мијан вын. Та вөсна өни мијан могөн лоө—шымыртыны вөрлезысјаслыс став массасө массөвөј да организационно́й ужөн і пөрөдчөмын і кыскасөмын, сувтөдны ассыным вынјас бригадајасын, котыртны ударничество да соцордјасөм бригадајас костын да решительнөја кыпөдны уж производительность. Ужалыс став массасө быт колө шымыртыны сквозно́й бригадајасөн, медешаөз вайөдны подсобно́й ужјас вылын ужалысјаслыс лыдсө, лучки сувтөдны вынсө бригадаын, бырөдны обезличка, уравниловка да кыкмындаавны пөрөдчан өдјассө да јона кыпөдны кыскасан өдјассө сизи арталөмөн, медем Советјас Ставсоюзса VII-д сјезд кезлө бырөдны прорыв.

Агејева І. Ф. сберанно́й оиктыс колхозница, вөрлезысударница.

Совет властзикөз вежис материално-бытөвөј условиејассө вөрлезысјаслыс. Шына, сөд, горја вөр керкајас пырди өни стрөйтөма југыд, кыпыд да прөст баракјас, лөсөдөма столөвөјјас, ларокјас да культурно́й учрежденијејас вөрлезысјасөс обслуживајтөм вылө. Нө емөс і уна тырмытөмторјас-на, лесозаготовительнөй аппарат да рабочөј снабженије отделејас (ОРС-јас) оз быдлаын бура пөртны олөмө партијалыс да Совет властыс индөдјассө. Комилес, коллөн некымын төлыс

3000 мортөз ужалис лөсөдчана ужјас вылын, өнөз-на еэ ештөд ремонтсө да строітелствосө. Таын, ҫерт, абу омөлжыка мыжаос сөветјас. Мигө контромірујтөј ужалан вын іспользујтөмсө, егө кужөј перјыныс өдјөнжык да буржыка лөсөдчан ужјас нуөдөмсө, еновтім тајө ужсө лесозаготовительнөј аппараты. Абу быдлаын лучкі пунктөма снабженіе. Вотча сіктсөветын, Чомја-Јол участкаын ларокыс 6 кілометра сајын участоксаң. Колө пырыс-

Вөрлезыјас олбвы тіпөвөј баракјасын.

пыр-жө да пырмунанмос бырөдны тајө тырмытөмтор-јассө да лөсөдны вөр пөрөдысјаслы да кыскасысјаслы нормальнөј материално-бытөвөј да культурнөј услөвіејас. Торја јона төждысны ударныкјас да бригадирјас вөсна.

Абу еща мјан вөрлезөмын бура ужалыс колхозјасыд да бригадјасыд. Шојнаты рајонса „Гөрд Октябр“ колхоз заводітіс вөрлезөмын ужавны сентябр төлысын да декабр 15-өд лун кезлө тыртис плансө пөрөдчөм куңа 71,2% вылө, кыскасөны 45 вөв. Колхоз пыр отсалө аслас пөрөдчысјаслы да кыскасысјаслы прөдуктаөн. „Искра“ колхоз, Пожөг сіктсөветын, Кулөмдін рајонын, вөрлезан программасө 1932-33 војасө тыртис 143 прөч. вылө,

1933-34 војасо 138 прөч. выlö, а таво öни декабр 5 лун кежлө пөрөдчөм куза тыртис 55 прөч. выlö, кыскасөм куза 35 пр. выlö да пурјасан материалјас куза 60 прөч. выlö. Вескөдлө колхозөн сөмөн јорт. Кустышев лөн да Тарачов лөн бригадајас, Луз рајонын, декабр 15 лун кежлө пөрөдисны 78 прөч. да кыскалісны 17 прөч. планыс. Производителностыс пөрөдчөм куза 8 кубометр өтө пөрөдчыс выlö да кыскасөм куза 12 кубометр вөв выlö

Комсомольско - мэлөдженөј бригадан бригадир J. M. Кустышев („Југөр“, коммунаса бригада, Читајевса вөр пункт).

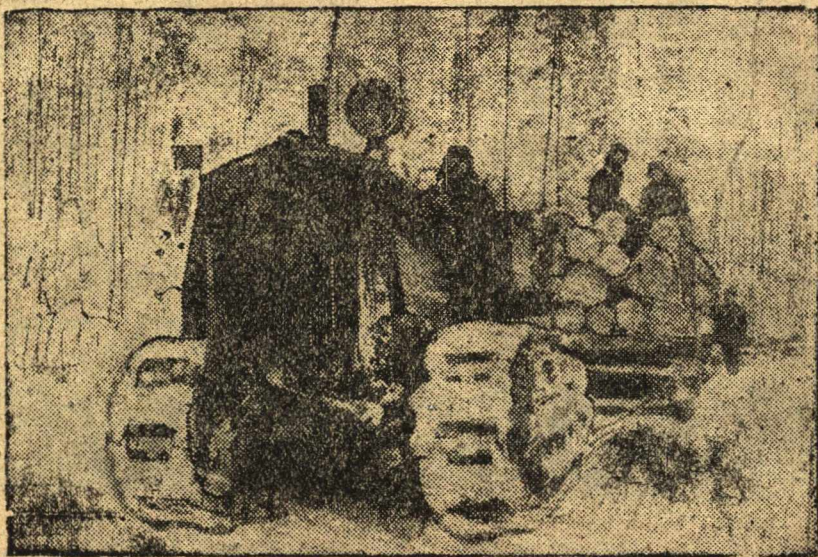

Сөмөн јорт „Искра“ колхозыс (Пожог оіятсөвет, Кулөмдін рајон).

(медбур кыскасысјас Шучамінајас Маріја да Іріна) да с. в. Со кодјас серті колө равњајтчыны мјан областса став колхозјаслы да өткаолысјас бригадајаслы. Тазі ужалөмөн мі бура тыртам вөрлеқан планнымөс лыд боксаң і качество боксаң да 1935-өд вога кылөдчөм кежлө аскадө лөсөдчөмөн, тырвермөмјасөн нуөдам став лесоекспортној кампанјесө да шыбытам 1934-өд вога позорнымөс.

Кык кыв вөрлеқөм рационаліфірујтөм да мехаңіфірујтөм јылыс. Отчотној кад коластө мі

сіз-жө егө ічөт вермөмјас шедөдөј раціоналізаціја да ме-
 хаңизаціја куҗа. Пөрөдчөмө пыртім уна усовершен-
 ствованнөјжык інструментјас, кодјас кокңөдөны ужсө да
 кыпөдөны производительностсө вөрлеысјаслыг (шлутјас,
 кырсысан зырјас), 72 прөч. вылө мехаңизирүтөма шпал
 вөчөм (13 шпалорезнөј заводуын вөчсө мільон штукаөз).
 Бура уна кыскалам јі тујјасөд (1933-34-өд воө 13,3 пр.),
 тракторјасөн тајө каднас кыскалім 700 сурс кубометр,
 ужалөны 22 трактор. Такөд щөщ бөрја војасө кыптис

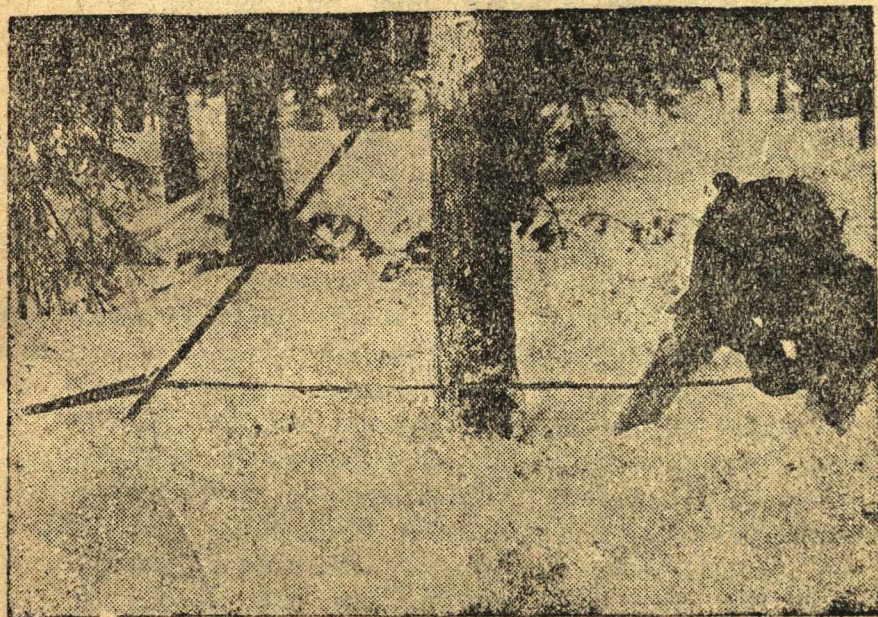

Трактор кыскө вөр.

производительности тракторөн ужалөмлөн—799 кубометр-
 сак 1932-33 воө 1320 кубометрөз 1933-34 војасө быд
 тракторо-рејс вылө.

Пөрөдчөм да кыскасөм раціоналізирүтөм да ме-
 хаңизаціја пыр-на мунө нөжјө да көт і емөс воэд мунөм-
 јас, мехаңизмјасөс өнөз-на освоитөма омөла. 1934-35 воө
 бара јона сормім јі тујјас да тракторнөј базасөс
 експлоатаціјаө лөзөмөн. Колө пыр-жө бостчыны суткі
 чөжса кыскасөмө став јі тујјас куҗа да паскөдны трактор-
 нөј базасын кыскасөм. Колан војасса опыт вылө мыжсө-

мөн, ми пуктам могөн воқо ыло жонжыка паскөдны
 пөрөдчан ужјасө бурмөдөм производство өруңијејас
 пыртөм, кыскасөм рационализирујтөм да механизирујтөм.
 Мөд пјавілетка матыса кујим воө вөрлеқөм содө 7,5
 миллион кубометрөқ. А тајө уж котыртөмкөд шөщ, тре-
 бујтө сиз жө рационализаторскөј мерајас паскыда нуөдөм
 да техника кыпөдөм. „Вөр промышленность, вөрлеқөм да

Компіс пілади пу пөрөдөм.

вөр кылөдөм і воқо кежлө Коми областын лооны нуөд-
 ыс, медыжыд хоңајственно-політическөј могөн. Коми
 областыса став народнөј овмөслыс воқо ыло паска-
 лөмсө решітельнөја колө вескөдны вөр овмөс, кыз об-
 ластса народнөј овмөсын главнөј јукөн, јона паскөдан
 туј куңа да вөрэкспорт јонмөдөм ыло да страналыс
 древесінаөн нуждајтчөмсө моғмөдөм ыло" (Обісполком
 доклад куңа ВЦК-лөн шуөмыс 1931-өд воын).

Вөрпромышленность да вөрлеқөм јылыс сјезд ылын
 сулаө торја доклад. Таво вөрлеқан кампаніје заводі-
 тім сормөмөн, сы вөсна і сјезд кежлө локтім ыжыд про-

рывон. Сјезд воґын сулалӧ могӧн—мобілізујтны став
вынјассӧ областыс, меґым успешнӧја нуӧдны мјанлыс
основнӧј хозајственнo-політическӧј могсӧ—вӧрексport
кампаніје. Петкӧдам вӧрӧ пыр-жӧ став рабочӧј да гу-
жӧвӧј вынсӧ, став буржык вынјассӧ ыстам пӧрӧдчан да
кыскасан ужјас вылӧ, соціалістическӧј ордјысӧм да удар-
нїчество паскӧдӧмӧн, вескӧдлан став сістемасӧ пере-
строітӧмӧн—воӧдчам вермӧмӧ, меґым Сӧветјас Ставсо-
јузса VII-ӧд сјездлы сетны победнӧј рапорт.

КОМИ ОБЛАСТЬ ПӨРӨ ИНДУСТРИАЛЬНӨЙ ОБЛАСТӨ

Сырјевөй да еңергетическөй зев гырыс ресурсјас по-
дуд вылын бөрја војасө пунктөма заводитчөм социалисти-
ческөй промышленностлөн уна сикас јукөдјас јона пас-
көдөмлы.

Парвја да правительство пунктисны зев ыжыд вни-
мање областын сырјевөй да еңергетическөй озырлунјас
төдмалөм вылө. Төдмалөм (исследуйтөм) вылө нөл воөн
(1931 вогаң 1934 во помөз) рөскөдуйтөма 50 млн. шайт-
ыс унжык. Областөс төдмалөм куза торја-нын ыжыд уж
вөчис правительстоөн организуйтөм Ухтопечорскөй трест.
Тайө ужјасыс сеписны поғанлун выјавитны му пыцкөсса
озырлунјаслыс качеством да оконтуритны налыс мед-
төдчана јукөдјассө (изшом, нефть да мук.). Но ставыс
тайө сөмын-на заводитчөм. Советјас X сјезд кезлө Коми
область локтө век-на слаба төдмалөм районөн. Возын гы-
рыс ужјас-на нөшга колө вөчны областылыс при-
роднөй озырлунјассө төдмалөм куза.

Сийө төдмөдјас серви, кодјас емөс талун кезлө, об-
ластын еңергетическөй ресурсјаслөн структураыс со ку-
щөм (условнөй ломтас миллиард тоннајасөн): изшом—57,5,
нефть—3,4, сланецјас—6,56, торф—5,84, пес—1,1 да ва-
лөн еңергја—0,3, а ставыс 74,7 миллиард тонна. Ломтас
ресурсјас воэд төдмалигөн лыдпасјасыс кутасны
вежыны содөмлаң. I тайө лыдпасјас сертыс-нин тыда-
лө, мыј ломтасјас озырлун куза Коми область СССР-ын
вел төдчана район. Оти квадратнөй километр пагта плөш-
щад вылө воө 190.000 тонна условнөй ломтас, кор СССР-
ын шөр лыдпасыс 51200 тонна квадратнөй километр
плөшщад вылө. Тайө лөсөдө бур условјејас ломтан да
обработајтан промышленност кыпөдөм-паскөдөмлы.

Природној озырлунјас пөвсын, вөр сырјолөн, ізшом-лөн, нефтлөн, сотчыс слаңецјаслөн да торфлөн ыжыдыс-ыжыд запасјас кынчї, аздөма төдчымөнја запасјас көрт, ыргөн да сөиңец рудажаслыс, фосфоритјаслыс, асфалтитјаслыс, ізвескалыс, алебастрлыс, шїферјаслыс, ыжыд запасјас төчїла излыс, огњеупорној сојјаслыс, красїтыс вешествојас, поваренној сов да с. в. Став тајө зев гырыс озырлунјасыс царској буржуазно-помещїчөј стрөј дырї кујлїсны вес, і сөмын Сөвет властылы лої вын сертыс өдјө најөс аздыны дај освоїтны. Националној окраїнајас индустриализирүтөм да промышленној очагјас паскөдөм куңа леңинско-стамїнској националној политїка олөмө чорыда пөртөмөн, партїја да правїтельство бөрја каднас пуктїсны-нын подув областын производїтельној вынјас паскөдөмын. 1931 восаң 1934 во помөң промышленность паскөдөм вылө пуктөма 81.935,3 сурс шайт. Промышленностьлөн валөвөј продукцияыс содїс 45,9 млн. шайтсаң 1930 воын 63,2 млн. шайтөң 1934 воө. Областыса народној овмөсын промышленностьлөн (вөрпромышленностькөд шөщ) уфелној сөктаыс содїс 61,2 прөцентөң, Коми область пөрі индустриальној областьө. Отчотној кад коластө лөсөдөма промышленностьлыс бура уна вым отраслјас: ізшом, нефт, асфалтитөвөј, замша вөчан, консервној, выј вөчан да сыроваренној.

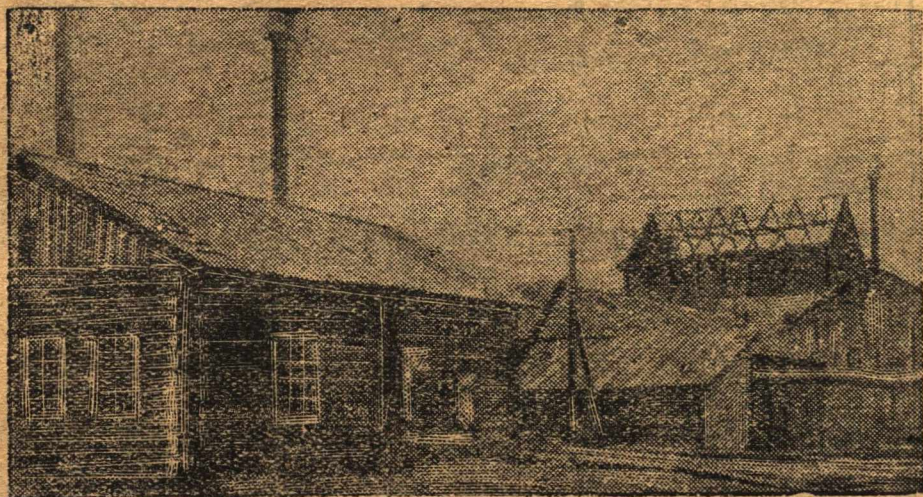
Областылөн промышленность мөд пјатылеткаса локтан војасө кутас паскавны нөшта јона. Промышленностьө мөд пјатылеткаса став војас чөжнас лоө пуктөма 230,6 мїллон шайт, 37,5 млн. шайт пыддї, кодөс вөлі пуктөма первојја пјатылетка дырї; промышленностьлөн валөвөј продукцияыс кыптас 166,6 млн. шайтөң 1937 воө, 45,6 млн. шайт пыддї 1932 воын да 68 млн. шайт пыддї 1934 воын. Торја-нын јона паскалас деревообработка (химическөј і механической) да ломтас промышленность (ізшом да нефт перјан), а сїң-жө меставывса промышленность.

СӨКЫД ПРОМЫШЛЕННОСТ

Сөветјас областувса IX сјезд кежлө сөкыд промышленность мїжан вөлі петкөдчыгөө Нувчїмса да кїрпїч вө-

чан заводјасөн. Некущом мукод отраслјас да предпријавијејас сесса ез вѳвны. Онѳ кешлѳ мѳјан ем некымын выл отраслјас.

Чугун кѳстан промышленност областын мед важса. Отчотнѳј кад коластѳ Нувчѳмса заводсѳ тѳдчымѳнја реконструјујтѳма. Ештѳдѳма стрѳитѳмнас 144 вѳв вына выл гѳдроелектростанцѳја, выл куѳнечалы да механѳческѳј цехлы шлако-бетоннѳј корпус, паскѳдѳма дај переоборудујтѳма мѳтејнѳј цех, мыјкѳ мында механѳзѳрујтѳма уна ужвын (трудојомкѳј) бостан процессјас. Колѳм нѳл вонас завод сетс 5.713,5 тонна чугун да 282,7 тонна кѳрт ѳдѳемѳје, машѳнајаслы частјас, простѳјешѳ ста-

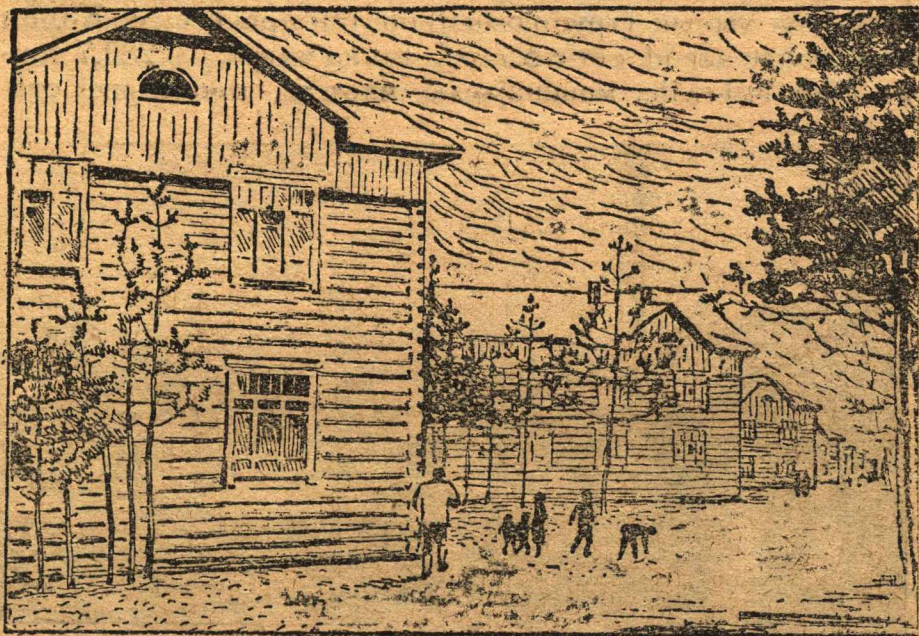

Чугун кѳстан Нувчѳмса завод.

нокјас, сы лыдын шѳрпотреб ѳдѳемѳје 4600 тонна. Реконструкцѳјасѳ нуѳдѳѳм вѳсна ломтассѳ рѳскѳдујтѳмыс чѳнѳ 23,6 прѳч. вылѳ. 1931 восан ужлѳн производѳтельностыс codѳс 7,7 прѳч., а уждоныс кујѳм воѳн codѳ 33,2 прѳч. вылѳ. Сѳмынужалѳмыслѳн производѳтельностыс вывтѳна улын. Зѳк шогмытѳмѳс резултатјасыс продукцѳја асдон куѳа. Асдоныс (себестоѳмостыс) тајѳ каднас обработатѳгыс мѳтѳюмыслѳн—codѳ 44 прѳч. вылѳ, а механѳческѳј обработканас мѳтѳюмыслѳн—33,5 пр. вылѳ. Мѳтѳюмыслѳн доныс codѳ кызвыннас со кущѳм шщѳт вылѳ: 1) сырѳ да кѳстан чугуналѳн дон codѳм вѳсна, код шщѳт вылѳ

асдоныс содi 10 прöч.; 2) уж производiтельность да уждон содöм костын торjалöм вöсна—торjалöмыс 25,5 прöч. вылö; 3) заводыслыс производственнöй вынсö тырвыjö используйтöмла, накладнöй рöскöдjас содöм вöсна.

Онi Нувчiм завода дiрекция, поселковöй сöвет да рабочöйjас возын сулалö мог: öдjөнжык ештöдны механической цех оборудуйтöм, заводыслыс ужсö паскöдны став вын сертыс, чiнтыны быдсама накладнöй рöскöд-

Таjгаын быдмö выль социалистической кар—Чибjу.

jас, тырвыjö используйтны ужалан кад. Уж дiнö социалистической вiзöдöм вöсна тыш паскöдöмөн чорыда кыпöдны ужлыс производiтельность да чiнтыны ас дон. Ударник-литейщикjас—Савелjев Н., Корычев А., кодjас лунга нормасö тыртöны 147 да 154 прöч. вылö да токарjас—Карманов П., Воробjов А., кодjас нормаыс вывти сетöны 76 да 72 пр.—заводса героjјас, асланыс честнöй ужөн петкöдлöны пример став мукöд рабочöйjаслы. Наjö пример бöрса мунöмөн, став заводыслы колö лоны ударнöйöн даj сетны вонас продукциясö öви миллион шайт дон вылö, не ешажык.

Кажімса чугун кістан заводсө 1928 воө вөлі кон-сервіруйтөма. Мі лыддам коланаөн сійсө восстановітны. Кажімын ем домна ваграночној цехөн, кодсө стрөйтлөма 1902 воө да өні тырвыјө шогмана, зик ісправнојсө воз-духодувној аппаратјас да вөланөј турбіна 110 вөв вы-нөн. Ем пруд, кытчө төрө 14 млн. км. ва 7,6 метр на-порөн, коді вермас сетны донтөм еңергіја 700 вөв вын мында. Сохранітчис 300 гөгөр быдсама квалифікаціјаа рабочөј кадр. Рудајас, кодсө выјавітөма „А“ категорија куза артавсөны 819000 тонна да „С“ категорија куза 3000000 тонна. Сен жө флусовөј материал, огњеупорној сојјас (Нтучпасын), пес вөр (куш конда сулалө 15000 га вылын). 1935 воын заводсө лоө лөсөдөма, медым лез-ны сійсө 1936 воө ужавны. Ставсө 1935-37 војасө лоө пунктөма 1930 сурс шайт. Продукціјаыс,— быд во 2500 тонна чугун,—кутас мунны Нтучімса заводө, коді өні-ја кадө чугунсө вайө Уралса заводјасыс.

Мөд пјатіметка војасө областын лоө нуөдөма руда-јасыс (көрт, ыргөн да мук.) запасјас корсан уж, најсө көймөд пјатіметкаын освөйтөм могыс. Места вылын еңер-гетическөј ыжыд ресурсјаслөн емлуныс лөсөдө бур ус-ловіејас Комі областын воө металлургіја паскөдөмлы.

ІЗШОМ ПРОМЫШЛЕННОСТ

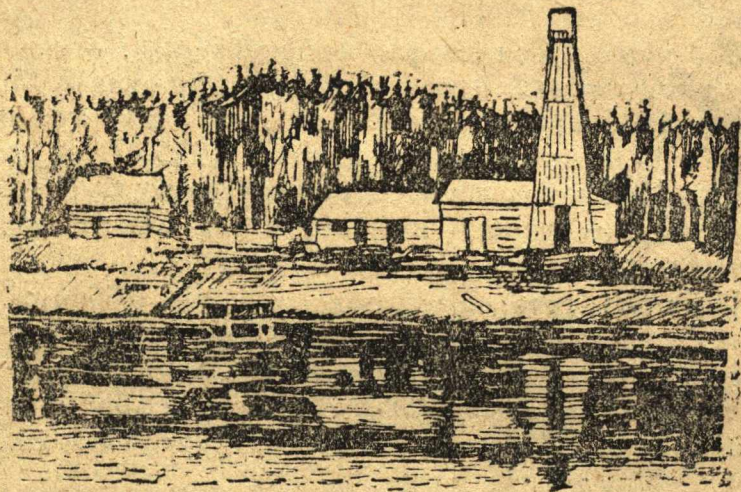
Ізшомлыс запасјассө төдмалөма Воркута, Ыжыд-Ин-ты, Заостренној, Шарју, Неча да Жежыд-Кырта ра-јонјасын. Бөрја војасө Ухтопечорскөј трестөн вөчөма зев ыжыд уж ізшом кујланінјас төдмалөм куза. Бурені-јеөн прөјдітөма 1933 воө 6800 метр, 1934 воө—7000 метр, мөд пјатіметкаса колөм 3 воін урчитөма прөј-дітны 23600 метр. Ізшом пластјаслөн обшдөј запасјасыс да контурјасыс абу-на урчитөма, абу-на ставсө лучкі төдмалөма, но і өні кежлө төдмалөм ізшом массивјасыс лөсөдөны база промышленность паскыда развіајтөмлы.

Отчотној кадас заводітөма перјыны Воркутаса да Щугорса ізшомјас.

Воркутаын (Усају јылын) оконтурітөма кујім шахтној поле, на пөвсыс өві поле вылын вөчөма кык шахта во-нас 500000 тонна перјөм вылө. Сөмын ізшомсө тран-

спортыруйтöмлы условіеясыс зев омöмöс да транспорт
вопрос решиттöг Воркутаса ізшомјас перјом паскыда
кыпöдны сöкыд. Оні кежлö стрöйтöма узкоколејка Вор-
кутасаң Усаöз 60 кілометр куа да лöсöдчö Воркутасаң
Југорскöј Шарöз (Севернöј морелан) көрттуј стрöйтöм.

Шугорса ізшомјас (Мыдін рајон) качествонас
омöмжыкöс, но најöс почö кокніджыка перјыны, сы
вöсна, мыј најö кујлöны Печора берегјасаң 2—2½ кам.

Укваса нефть перјанин.

сајын. Ізшом перјомыс тани нуöдсö посні шахтајасөн.
Ставсö перјöма 1932 воö 6000 тонна, 1933 воö 40600
тонна да 1934 воын вöлі урчитöма перјыны 80.000 тонна.

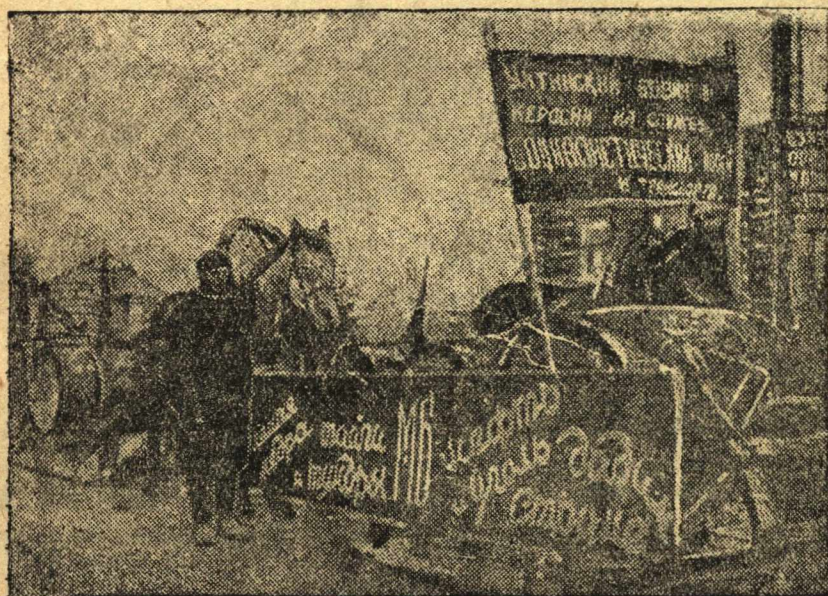
Сталин јорт партија XVII сјезд вылын торјөн тöд-
чöдлöс меставывса ізшомјас перјом öдзöдöм. Мöд пјачі-
метка план серві Коми областын ізшом перјомыс содö
700.000 тоннаöз, 1937 воö.

НЕФТЬ ПЕРЈАН ПРОМЫШЛЕННОСТ

Промышленностлөн тајö отраслыс сіз-жö том-на,
чужіс сöветјас областувса IX сјезд бöрын. Оніја кад
кежлö нефтылыс запасјассö Укваса рајонын (Чібју,
Јарегга) тöдмалöма 40 млн тоннаöз. Буреніеон прöјд-
тöма 1933 воö 14.500 метр, 1934 воын 20.500 метр да урчі-

төма 1935 во былө 27.700 метр, 1936 во былө 32.800 метр да 1937 во былө 37.000 метр. Корсыган-төдмөдөн тајо зевгырыс ужјасыс сетасны поғанлун ердөдны нефтьлыс запасјассө кыңи Уква рајонын, сиз-жө і мукөд нефтьаннөј рајонјасын областыс. Укваын кыңи нефтьсө нөшта аз-ама Кожва рајонын.

Нефтьсө промышленнөја перјөмыс заводитчис 1932 воө, сек медвоззасыс вөлі перјөма 1.200 тонна, 1933 воын

Сөветјас областусса сјездлы Ухтопечтрестонь көңин—бензин тыра гөрд обоз.

перјөма лоі—7.700 тонна, 1934 воө—24.000 тонна. Нефтьсө переработатөмыс өні нуөдсө зев примитивнөја—вөчсө бензин, карасин, мазут. 1934 воө ештөдөма стрөитөмнас карасин вөчан завод. Нефть перјөмсө паскөдны урчитөма со кыңи: 1935 воын—28.000 тонна, 1936 воын—41.700 тонна да 1937 воын—75.300 тонна, места вылын переработатөмөн. Укваын нефтькөд өтщөщ петөны метанлөн, азотлөн газјас да редкөј газјас, кодјаслөн ем промышленнөј төдчанлун. Уква рајонын-жө радјевөј

вајас подув вылын паскалө раџіевөј промышленности.

Нефть промышленности центрын быдмис выл кар— Чибју, код гөгөрын ем 30 нефтанөј вышка дорыс унжык. Чибју карас ем нефтьеперегоннөј завод, коді суткінас переработайтө 200 тонна нефть да ремонтно-механической завод. Сен-жө горнөј техникум. Чибју кар Ежвакөд јитчө Вогваџино—Чибју тракт пыр, тракт вылас ужалө 80 автомобил да кујим автобус.

АСФАЛТИТОВӨЈ ПРОМЫШЛЕННОСТЪ

Іџва ју јылын кујлөны асфалтит-доломитјас. Запасјасыс артавсөны некымын мільон тонна. Асфалтит колө электротехнической промышленностилы, кызі изоляционнөј материал, кровельнөјын тол да руберојд орјөдлөм вылө, лакокрасочнөј промышленностин вышшөј сорта сөд краскајас вөчөм вылө. Асфалтитјассө разработайтныс Ухтопечорскөј трест заводитис 1933 воө, кор вөлі перјөма 100 тонна, 1934 воө перјөма 200 тонна да 1937 во вылө проектируйтчө 500 тонна.

ФОСФОРИТНӨЈ ПРОМЫШЛЕННОСТЪ

Фосфоритјас кујлөны Сыктыв район территория вылын. Общшөј запасјасыслыс ыждасө абу-на төдмалөма. 1934 воө заводитөма медвозза опытној перјөм. 1935 воө индөма перјыны 2000 тонна. Пустөш сиктын лоө стрөитөма мельнича фосфоритнөј изјассө изны. Көза плөщадјас паскөдөмыд корө мусинјассө озырмөдныс уна іскусственнөј мувынгөданјас. Мјан возын сулалө мог—өдјөнжык төдмавны фосфоритјаслыс запасјассө, налыс кујланінјассө да заводитчыны најөс паскыда перјыны.

АБРАЃИВНӨЈ ПРОМЫШЛЕННОСТЪ

Мылдин районын ем зев гырыс запасјас төчіла излөн (битуминознөј песчанікјас). Најө подув вылын важонсаң-нын паскалөма кустарнөј промышленности. Оні Воја гөраын стрөитсө абрағивнөј фабрика, вонас 8000 тонна төчіла іџфеміјас вөчөм вылө. Фабрикаыс сувтас 2.488.000 шайт. Первөј өчередыс фабрикаыслөн ужавнысө заводитчас 1935 воө. Тајө заводсө стрөитөмыс муно

вывті ңөжјө. Меставывса промышленност куҗа, область-
увса управленҗелы да Мылдинса рајисполкомлы колө
активнөја заводҗыны отсавны дирекҗияыслы заводсө
стрөитан ештөдан ужас, медем өдјөжык сјјө заводҗыс
сетны мјанлы сещөма колан продуҗкҗасө.

СТРӨИТЧАН МАТЕРИАЛҗАС

Промышленнөј да коммунально-жмшщнөј стрөител-
стволөн ыжыда содөмыс корө өдзөдны дај паскөдны
стрөитчан материалҗас вөчөм.

Отчотнөј кадөн ставсө вөчөма 19 мильон кирпич.
Кустпромкооперациялөн кирпич вөчан посны заводҗаскөд
щөщ стрөитөма дырнөсса механҗирүјтөм кирпич вө-
чан ыль завод. Сени сувтөдөма 2 формовочнөј агрегат,
механҗирүјтөма ыль кирпич вөчөмсө, стрөитөма гофман-
скөј пач, 90 вөв ына селөвөј станҗия. Отчотнөј кад
коластын завод сетис 8.634,5 сурс кирпич. Но вога мощ-
ностсө—6 мильон кирпич—нөшта абу-на освоитөма. За-
вод сетө вөчөжөн сөмын 2,2 млн. Бөрја војасын төд-
чыштө качество бурмөм: вога выработка өтө работчөј
вылө шөркөдө 967 шайтсан 1931 воын содис 2.010 шай-
төз 1934 воын мбө 103 пр. ыльө быд сурс кирпич ыльө,
ломтас вөчөм чинис 49 прөч. ыльө.

Промышленнөј стрөителство паскалөмкөд воыс воө
содө огнеупорнөј кирпичлөн колөмлуныс. Онөз-
на мө огнеупорнөј кирпич вайлим бөкыс дај јона сөкыда.
А Комө областын ем огнеупорнөј сојлөн гырыс запас-
җас. Ташөм сојлыс запассө арталөма өтө Нучпасскөј
массивын мильон тонна гөгөр, кодлөн сылан темпера-
тураыс 1460—1500°. Нувчимскөј, Нучпасскөј да Кажым-
скөј чугуны сывдан заводҗас асланыс колөм ыльө ек-
сплоатирүјтисны нучпасскөј сојҗас 150 во чөж. Мө пунктөм
могөн котыртыны 1935 воын огнеупорнөј кирпич кустар-
нөј способөн вөчөм да 1936 воын стрөитам механҗиро-
ваннөј завод, кодө кутас сетны вөнас 50 сурс кир-
пич (кодө өнө лоө тырмымөн областы).

Сыктывкарын автодөвиҗеҗе содөмкөд карса да кар
бердса тујҗас бурҗыка воьсалөм могыс мө көсҗам ыльө.

гортын стрöйтны клінкернöј завод, кодi кутас вонас сетны 6 млн. клінкернöј кірпіч.

Сереговын, Јемдін рајонын, стрöйтчысöö ізвеска вöчан завод, кодi кутас сетны стрöителстволы да целмулозно-бумажнöј производстволы вонас 8.000 тонна ізвеска. Завод заводітас ужавны 1935 воын.

ДРЕВЕГИНАОС МЕХАНИЧЕСКОЈА ДА ХИМИЧЕСКОЈА ПЕРЕРАБОТАЈТОМ

Міјан вöрјаслөн гырыс запасјасыс лооны сырјевöј базаөн вöрпілөтөмөс, целмулозно-бумажнöј производствөс да лесохіміјаөс јона паскөдөмлы. Мукөд јестественнöј озырлунјасыс (руда, шом, нефт да с. в.) вöр торјалө сіјөн, мыј вöр сісмө да тајө торсө некущөма оз позвунөдны. Міјан ем вывті воөм вöрјаслөн (перестој) гырыс запасјас. Но револуціјаөз Коми областын сіз-жө ез вöв вöр обрабатывајтан промышленность да сөмын Совет власт пуктіс подувсө вöр сырјо вылын промышленность паскыда развівајтчөмлы.

Оні кежлө міјан ужалө Сыктывкарса вöрзавод. Отчөтнöј кад коластын заводсө төдчымөнја реконструірујтөма, мыј вöсна сырјо пілөтөм кыптис 70.761 кбм-саң 1931 воын 89 000 кбм-өз 1934 воын. 1931 воын піломатеріалјас пілөтөма 39.741 кбм., 1934 воын 46.000 кбм. 1933 воын заводлөн программаыс тыртөма 102 прөч. вылө; 1934 воын тулыснас сувтавлөмјас вöсна, заводлөн программаыс 8.000 кбм. вылө ез тыр. Колөм кад коластын завод сетис неыжыд содөм качественнöј показателјасын: рамосмена вылө производителность содіс 32,5 кбм-саң 1931 воын 38,3 кбм-өз 1933 воын да 41,1 кбм-өз 1934 воын. Но өнөз-на заводлөн ем гырыс тырмытөмторјас. Пользнöј древегіна петөмлөн 1931 воын прөчентыс 56,2-саң летчис 52,0 пр-өз 1934 воын.

Медса ыжыд тырмытөмторјасыс енергетическөј овмөсын. Челноков јортөн өмөла вескөдлөм вöсна, безхөжајственность вöсна, ківывсөн ужалөм вöсна ЛМ 7 да ЛМ 8 локомобілјаслөн 1934-өд вөса тулыссаң абуөс набівкајас салыкјасысла да локомобілјасыс пыр аваріја

угроза улынбс. Сірекция ез тѳждыс дастыны 30 ура водомернѳй стеклѳяс, мыј вѳсна завод вермас сувтны; мокровоздушној насосклапанјаслы колана жеждь речина абутѳм вѳсна ЛМ-7-8 локомобилјас воштѳны ассыныс $\frac{1}{4}$ вынсѳ. Тајѳ-жѳ заводас таргајтѳны сырјосѳ. Щѳкыда овлѳны машинајассѳ жугѳдлѳмјас да рамајаслѳн сувталѳмјас. А-ѳд заводыс экспорт былѳ ужалѳ. Тащѳм сама ужалѳмыдлы колѳ пуктыны пом—заводлы колѳ лоны образцовѳјѳн.

Сыктывкарын стрѳйтѳ вѳрпимитан мѳд завод—4 рамаа, эксплуатацияѳ лѳ лѳзѳма 1935 вѳын. Оні

Іа. Јуркин (Вѳрзавод новострој-камо ударник-комсомолец).

Вл. Худайев (Вѳрзавод новострој-каса комсомолец-ударник).

кежлѳ стрѳйтѳма 37 объектa рабочѳј посолок 2 милѳон шайт дон: амбар, сортировочној площадка, механическѳј цех, кызвынсѳ вѳчѳма-нын електростанциялыс корпусѳ. Тајѳ завод кынѳи лѳас стрѳйтѳма 4 рамаа завод Пезмѳгын (Шѳјнаты рајон), 8 рамаа—Сыктывкарын, 4 рамаа—Кожваын (Уса рајон), 2 рамаа (Наркомводлѳн)—Печераын да 2 рамаа—Ухтаын (Ухтопечорскѳј трест). Таыс кынѳи Сыктывкарын лѳас стрѳйтѳма 2 агрегата фанѳрнѳј завод, кодѳ кутас сетны 21000 кбм. разнѳј фанѳера. Вѳрпимитан промышлѳенностлѳн валовѳј продукцияыс 46,0 сурс кбм-сань 1934-ѳд вѳын содас 540.000 кубометрѳз 1937-ѳд вѳын, лѳбѳ 1.174,0 пр. былѳ.

Вөрпүлүтө заводтө лоны промышленностын зев ыжыд отраслөн. Сөм ыло вужөдөмөн-кө, вөрпүлүтан продукцияс 791,0 сурс шайтсаң 1932-өд воын содас 16 миллион шайтөз 1937 воын либө 2020,0 пр. ыло. Кыз аңзанныд, локтан 3 воө вөрпүлүтөм ывтї жона паскалас, ыждас.

Пезмөгын, Шојнаты району, лөкчїмса вөр массив база ылын стрөйтсө деревообработывајушщөј зев ыжыд комбинат, ташөм заводјасөн: 1) деревообработывајушщөј (цехјас—вөрпүлүтан, јашщичнөј, столарнөј, инструментјас вөчан), кодлөн продукцияс лөө 9242,6 сурс шайт дон; 2) бумага вөчан (древеснөј масса да објортчнөј цехјасөн), кодлөн продукцияс лөө 24.249,6 сурс шайт дон; 3) лесохимическөј (каніфольномыльнөј, уксуснөј да еыловөј спирт вөчан цехјасөн), кодлөн продукцияс лөө 6.033,6 сурс шайт дон. Тајө промышленнөј комбинатсө арталөма стрөйтны 5-6 во чөжөн. Онїја кад кежлө стрөйтөма 2 рамаа вөрпүлүтан завод да складскөј овмөс (3 воөн стрөйтөма (кубатуранас) 46 сурс кбм) ыло. Вөр массивсө төдмалөма дај плансө лөсөдөма. Массивыс быд во кутас сетны: 200.000 кбм. кер, 150.000 кбм. козпу баланс, 240.000 кбм. пес (напыс 50.000 пропсы), 86 кбм. кызу переработайтөм ыло да 18.000 кбм. сїрөд мыр (пневөј осмол). Ставнас комбинатыс сувтас 200 миллион кымын шайтө. Гөгөрвоана, мыј тајө жона ыжыд предпрїјатїјесө освоїтөмыс кутас требутны быдлунја отсөг строїтельство управленїеыслы сїктсөветјассаң да Шојнатыса да Сыктывдїнса раїс-полкомјассаң.

Комї областын, транспортнөј проблема разрешїтөм бөрын, лөоны ывтї бур условїејас целлюлозно-бумажнөј промышленност кыпалөм-паскалөм ыло. 240 миллион кубометрөз балансөвөј дресина да 535 миллион кубометрөз пес запасјас сетөны почанлун зев жона паскөдны бумага вөчан промышленност. 1936-өд воын артавсө стрөйтны Вылгортса крафт-целлюлознөј завод, кодї кутас сетны 38.000 тонна крафт-целлюлоза быд во. Завод стрөйтөмыс ыло лөө пуктөма 40,0 миллион шайт. Тајө завод кынчыс 1937 воын лөө заводтө-

ма стрöитны Белöй борјын целлулозно-бумажнöй комбинат, кодi быд во кутас сетны 86 сурс тонна бумага.

Леснöй химiја Комi областын сöмын-на чужö да нуöдсö лесхимкооперација виçод. 1931-öd воын леçöма експлоатацијаö Сыктивкарса терпентиннöй завод, кодi живицаыс перерабатывајтö каңифол да скипидар. 4 воөн терпентиннöй завод сетис 822 тонна каңифол да 94 тонна скипидар. Лесхимсојузöн 4 воөн перçöма 1820 тонна живица да 100 тонна барасс. Отчотнöй кад коластнас Лесхимсојуз став продукцијасö сетис 2975 сурс шајт дон. Пяцiлетка локтан 3 вонас експлоатацијаö лоö леçöма кык каңифолно-мыльнöй завод—Сыктивкарын да Јемдiныи, кодјас кутасны сетны 1700 тонна омыленнöй каңифол да 680 тонна скипидар быд во. Кыкнан тајö предпријавијеыс сувтас 1 миллион шајт гөтөр. Артавсö сiç-жö заводитны стрöитны Сыктивкарын каңифолно-экстракционнöй ыжыд завод да древесина осахаривајтан завод, кодi кутас вöчны етиловöй спирт.

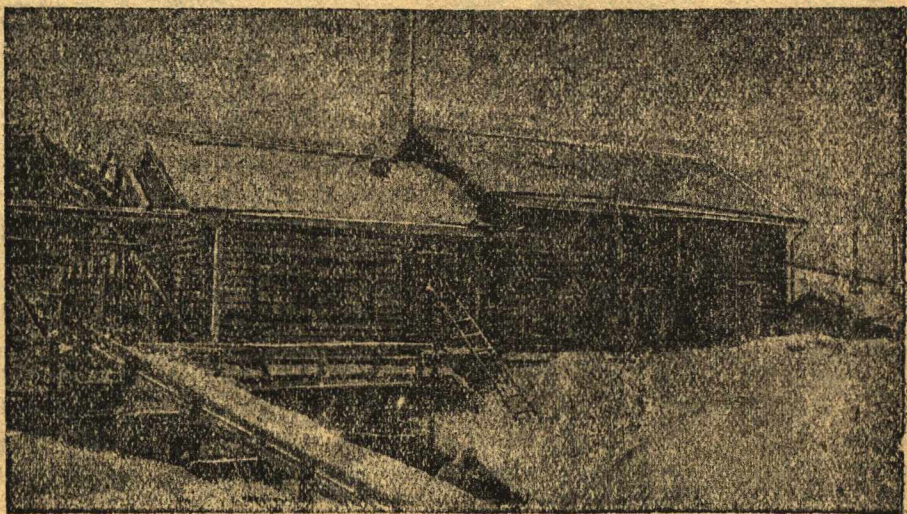
Кокны промышленность öни кежлö. Комi областын паскалöма зев-на омöла. Сiçö çик-на ез вöв колан сјезд кежлö. Öнија кад кежлö мијан ем замша вöчан завод, Виçинса комбинат да помiграфическöй промышленность.

Устцымаса замшöвöй завод стрöитöма отчотнöй кадколастö. Сетçö пунктöма 1587 сурс шајт. Производителнöй выныс сылөн 150.000 көр ку переработажтöм вылö. Замша вöчан процессö механизирујтöма. Завод сетис продукцијасö: 1932 воын—293,0 сурс шајт дон, 1933-öd воын—1312 сурс шајт дон да 1934-öd воын—1200 сурс шајт дон. Уж производительность кык воөн codic 23,7 прöч. вылö, вöса уждон шөркөдä öти рабочöлөн codic 5,1 прöч. вылö да переработкаыслөн фабрично-заводскöй асдоныс çинi 10,6 прöч. вылö. Тывыжö заводсö абу-на освоитöма. Сiрекция да рабочöјјас воын судалöны тащöм морјас:

1) 1935-öd воын ештöдны стрöитöмөн да дооборудујтны отсөлочнöй цех, мыј сетас почанлун вужны экспортнöй замша (цветнöй, натуральнöй, сöд, филтрационнöй) вöчöмö; 2) тыр нагрузка сетны заводыслы да тывыжö ис-

пользуютны оборудовањісё; 3) максімаљна економітны хімікатјас, —тєхнічєскѡј пар, єњєргіја; 4) чінтыны штатјас да бысама мукѡд вывтї ыжыд накладнѡј рѡскодјас; 5) топѡдны ужалан лун, кыпѡдны уж прѡізво-дїтєльность, ударнїчество да сорордїсѡм паскѡдѡмѡн.

Рабочѡј Петр Івановїч Лєшуков зорт, кодї ужалан нормасѡ сетѡ 200 прѡч. вылѡ, рабочѡј Семєн Нїколаєвїч Кањєв, кодї заданїсѡ тыртѡ 120,4 прѡч. вылѡ да переработка куља рабочѡј Петр Анїсімовїч Семјашкїн,

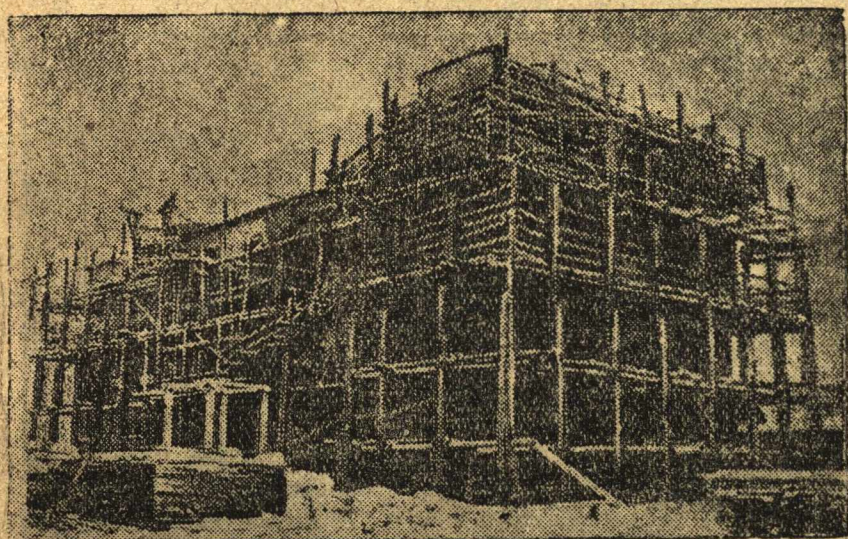

Вїчїнса комбїнат.

кодї нормасѡ тыртѡ 122 прѡч. вылѡ—лобны соціалїстїчєскѡј уж геројјасѡн да петкѡдлѡны прїмер мукѡд рабочѡјјаслы. Аслас геројјас методѡн ужалѡмѡн дїрекцїялы да став рабочѡјјаслы колѡ вѡчны прїдпрїятїсѡ образцовѡјѡн.

Вїчїнса раїоннѡј комбїнат пырїс експлоатацијаѡ Сѡветјас областувса ІХ-ѡд сїезд бѡрын 1931-ѡд воын 5 цехѡн—єлектростанцїја, вѡрпїлїтан цех, столарнѡј їѡдєлїєјас цех, куљнєчно-єлєсарнѡј да столарнѡј цехјас. 1934-ѡд воын заводїтѡма оборудујтны нѡшта кык цех—спортїнвєнтар вѡчан да тєлєгајас вѡчан цехјас. Комбїнатын нуѡдѡма прѡїзводствольє уна процессјас механїчїрујтѡм, мыј вѡсна прѡїзводїтєльность 1931 воєнѡ 1934-ѡд воѡз кыптїє 57 прѡч. вылѡ да уждон содїє 27,4 прѡч.

вылө. 1934-1935-өд војасын сіловөј станціја 57 вөв вын-
саң паскөдө 400 вөв вынөз, мыј сетас позанлун сет-
ны бі Куыб МТС районса став колхоҕныкјаслы. Сешөм
сама комбінат жө 1935-өд воын стрөйтчө Ізвасын, а бө-
рынжык 1937-өд воөз лөө стрөйтөма Абјачојын, Кулөм-
діннын да Шојнатын. Ізваса комбінат стрөйтөм былө ка-
піталовложөныҕыс лөө 142 сурс шајт. Абјачојса комбі-
нат былө—309 сурс шајт, Кулөмдінса комбінат

Сыктывкарын стрөйтөбө кыга-газетјас лезан комбінат.

вылө—294 сурс шајт да Шојнатыса комбінат былө—80
сурс шајт.

Поліграфіческөј промышленность тајө во-
јасө сіз-жө јона паскаліс. Районјасса 11 посңи типогра-
фіја кыңзі Сыктывкарын стрөйтсө ыжыд издательско-ти-
пографіческөј комбінат, коді сулалө 1250 сурс шајт.
Комбінатсө лөө лезөма експлоатаціјаө 1935-өд воын
(производственнөј јукөнсө 1935-өд во заводітчигөн, а из-
дательскөј корпуссө во помас).

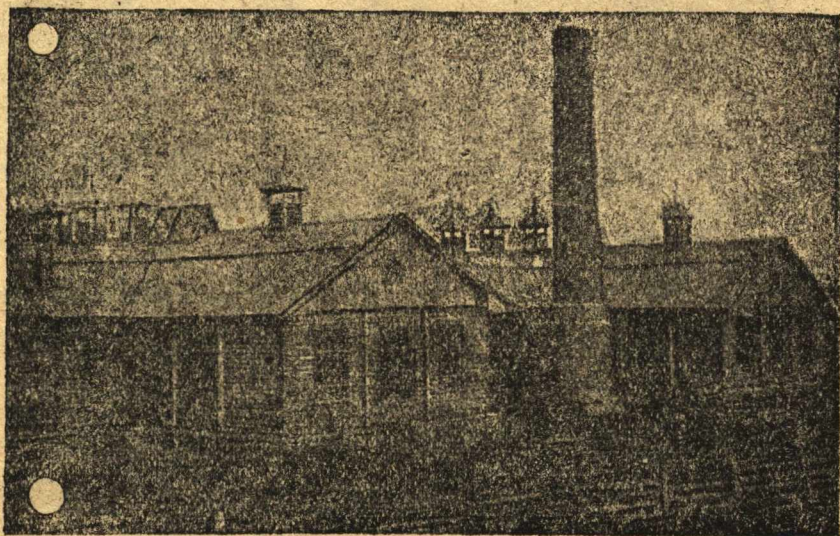
Витвоса планын урчитөма заводітны стрөйтны Чуклө-
мын (Сыктыв район) стеклө вөчан завод, коді ку-

тас сетны 7000 тонна хоѳајственнѳј стеклѳ. Пјатілетка војасѳ капіталовложєніјєыслѳн ыждыс—2175 сурс шјт.

ПІШЦѳВѳЈ ПРОМЫШЛєННОСТѳ

Пішцѳвѳј промышленностѳ отчотнѳј кад коластѳ тор-ја јона паскаліс. Міјан ем зєв ыжыд база пішцѳвѳј промышленностыыс быдсама пѳлѳс отраслјас паскѳдѳм ыылѳ.

Совпуан завод (Јємдін рајон)—зєв важса предпріјатіјє областын. Заводсѳ реконструірујтѳма, сѳд, зєв

Сєреговса совпуан завод.

важса квајт варњца пыдѳі стрѳйтѳма (1931-ѳд воын) 2 жежыд варњца. Реконструкціја нуѳдѳмѳн заводлѳн про-ізводітелностыыс сѳдс 2084 тоннасаъ 1930-ѳд воын—3470 тоннаѳъ 1932-ѳд воын. Нѳл воѳн завод сетс 11800 тонна лѳбѳ 720 сурс пуд сов. Но ѳнѳъ-на заводлѳн емѳс гырыс тырмытѳмторјас. Тонна совлѳн асѳоныс 56 шјт—зєв ыылын. Тајѳ сы вѳсна, мыј заводын омѳл вескѳд-лѳмыс, щѳкыда орѳдѳны пєскѳн снабжјтѳмсѳ, емѳс пєссѳ гусавлѳмјас да хіщнічєскѳја сіјѳс іспѳлзујтѳм (пєс-кыс 40 прѳч. ыылѳ лептѳ дѳнсѳ совлыс). Медыжыд да кокњя разрешітан мог—лучкї нуѳдны ломтыган овмѳс-сѳ, аскадын дастыны пєс да бура сіјѳс іспѳлзујтны, нє

леҗны гусавлыны. Мӧд мог—искусственнӧја кыпӧдны рассолсӧ, тӧлын бассейнасас кынтӧмӧн да гожӧмын јестественнӧј пакталӧмӧн, мыј вел јона кыпӧдас производительностсӧ варыцајаслыс да чинтас совалыс донсӧ. Којмӧд мог—паскӧдны производственнӧј мощностсӧ заводлыс 10000 тоннаӧз (600000 пудјӧз) воӧн, мыј нӧшта јонҗыка чинтас асдонсӧ совалыс. Лӧсӧдчӧмыс та могыс мунӧ-нын—1934-ӧд воын нуӧдсисны і 1935-ӧд воын кутасны нуӧдсыны изыскательнӧј бурӧвӧј ужјас.

Консервнӧј завод (Уса рајонын) езна сет тыр эффектсӧ. Заводыс стрӧйтӧм бӧрас сотчӧс да сӧмын 1933-ӧд воын вӧлі бӧр восстановитӧма. Отчотнӧј кад коластӧ завод сетӧс 1652000 банка уна сӧкас консерв, кор производственнӧј мощностыс сӧлӧн 2400000 банка онас. Воӧз вылӧ сулалӧ мог 1935-ӧд вогаң тырвыјӧ оспитны производственнӧј мощностсӧ.

Тажӧ онас правительство торја вымаңје пуктылис пишчӧвӧј промышленностис паскыда мунан тӧвар паскӧдӧм вылӧ. Комі областы вӧлі леҗӧма сӧм кракма-ло-паточнӧј комбинат Куңбын (Сыктив рајон) стрӧйтӧм вылӧ. Тажӧ заводыс стрӧйтчӧ, эксплуатацијаӧ лӧӧ леҗӧма 1935-ӧд воын.

Выј вӧчан промышленность Комі областын отчотнӧј кадколастӧ зев јона паскалис. Сливочнӧј выј вӧчӧм 3220 центнерсаң 1930-ӧд воын сӧдӧс 7230 центнерӧз 1934-ӧд воын. Таыс кынҗӧ выјзаводјас тајӧ онас сетӧсны 782 центнер сыр да 740 центнер каҗеин. 1926-27-ӧд војасса донјасӧн арталӧмӧн выј вӧчан промышленность—„Маслопром“ воӧн сетӧс продукция 5856000 шајт дон.

Чері промышленность ӧнӧз паскӧдӧма омӧла. Кӧт ескӧ чері промышленностис паскавны ем зев выҗыд поҗанлун, тајӧ промышленностис мијан сӧмын-на заводитан выјын, да черӧсӧ Комі областӧ ӧнӧз-на пыр вајам, петкӧдӧм пыҗды. Отчотнӧј кад коластӧ Рыбак-сојуз кынҗӧ, кодӧ ужалӧ Печераын, лӧсӧдӧма посны водојомјаслӧн трест. Тажӧ трестыс 1934-ӧд воын-нын сетӧс выҗыд отсӧг вӧркылӧдӧм снабжатӧмын, но сӧјӧ сӧҗӧ сӧмын-на заводитан выјын. Мӧ пуктам мог воӧз вылӧ

ыжыд өдјасөн паскөдны чері промышленность, 1937-өд воын 45000 центнерөа чері кыјөмсө вайөдөмөн, да не сөмын тырвыјө мөгмөдны областөс, а вылын сорта черісө і государстволы щөщ сетны промышленнөј центр-јасөс сыбжайтөм вылө.

Бөрја војасө зев јона содіс общественнөј һаһ пөжалөм. 1932-өд воын-кө вөлі пөжалөма 1275,5 тонна, то 1934-өд воын кооперација да ОРС-јас пекарһа-јасын лоі пөжалөма 10528 тоннаөа. Вөһнөја һаһ вузавны заводтөмсаһ, јанвар 1 лунсаһ, һаһ пөжалөм өдјө друг четчыштас. Мөд вөтвөса план серы 1937-өд воын һаһ пөжалөм кајас 30000 тоннаөа. Пөјасөмыс өһөа-һа век һуөдсө һеыжыд пекарһајасын. 1934-өд во вылө ем 145 пекарһа; 1935-өд воын Сыктывкарын лоас стрөйтөма һаһ завод.

КУСТАРНӨЈ ПРОМЫШЛЕННОСТ

Областлөн кустарнөј промышленность сетіс продукция 1930-өд воын 1237 сурс шайт дон, 1934-өд воын—2955 сурс шайт дон. Зев ыжыд сырјевө-енергетическөј ресурсјас да стрөйтчан материалјас коланлуһлөн да паскыда муһан төварјас (шөрпотреб) коланлуһлөн јона ыж-дөмыс сетөны бур условіејас кустарнөј промышленностьлыс быдсикас отраслјас паскөдөм вылө. Оніја кад кежлө мөјан ем кустарно-промыслөвөј кооперацијалөн 3 система: Кустпромсојуз, Лесхимсојуз да Коопинсојуз. Лесхимсојуз јылыс ме вөстали-һын.

Кустпромсојузлөн ем 4 кірпіч завод—Көщпонса, Ізваса, Устүлмаса да Устусаса. Јемдін да Сыктывдін рајонјасын јона паскыда һуөдсө булыжнөј із перјөм стрөйтельстволы. Гырыс пошөвочно-ремонтнөј мастерскөјјас котыртөма Сыктывкарын, Јемдінын да Віһинын. Таыс кыһці уһа пунктыһ емөс сапожнөј, швейнөј да кузьмечно-слесарнөј мастерскөјјас. Устүлма рајоныһ кыһтө-паскалө шөфернөј проізвождение, Вылгортын—гончарнөј. 1934-өд воын Сыктывкарын котыртөма ырошө да рокөс проізвождение. Кустпромсојузлөн система һөһ воын сетіс продукция 3418 сурс шайт дон. Выл проіз-

водствојас стрөйтөм да котыртөм вылө вичөма 280 сурс шайт.

Коопинсојуз сiстемаын развiвалтчöны бондарнöй, столарно-мебельнöй, кожевенно-меховöй, вурсан, гончарнöй, шщепнöй, кöрзiна вöчан, лесохiмическöй да фотографiја производствојас. Котыртöма ырöш, мороженнöй да калбас вöчан производствојас. Коопинсојуз тöдчымөн буржыка ужалö Кустпромсојуз дорыс.

Но кустпромкооперацијалөн вермисны ескö лоны јона буржык резултатјас, исполкомјас да сöветјас-кö ескö ундык внiманiје пуктылисны кустарнöй промышлeнностъ вылө. Бостöй Вылгорт—областвлөн кустарнöй промышлeнностъ куза центрыс—сенi кустарнöй промышлeнностъ зiкöз кусi. Возö кeжлö ми арталам јона паскöдны кустарно-промысловöй кооперацијалыс став отраслсö—кiрпич вöчөм 3,5 мiллонгань 7 мiллонöз, булыжнöй iз перјöм 7,32 кбм-сань 8,5 сурс кбм-öз, алебастр перјöм котыртөм, кустарнöй, пiщцевкусöвöй промышлeнностъ паскöдöм, масверскöйјаслыс сетсö, гортса кöлуј вöчөм да с. в. Валовöй продукцијалыс кустпромкооперацијалөн 1937-öд воын содö 8 мiллон шайтöз.

ПРОМЫШЛЕННОСТЪ КУЗА ОСНОВНÖЙ МОГЈАС

Капиталовложенијeјаслөн ыжыд размахыс корö мiјан стрöительнöй индустријалыс содöм, кадрјас лöсöдöм, најöс закрепитөм, ужјас механизируйтөм да рационализируйтөм, стрöитчан öдјас кыпöдöм да öдјöжык освоитөм. 1935-öд воын-нын лöө лeзöма експлоатацијаö вöрпiлитан выл завод Сыктивкарын, точилнöй iздемiјејас фабрика Уствoјаын, iзвестка завод Сереговын, вöрпiлитан цех Лöкчимса комбинатлөн, чугуи кiстан Кажымса завод востановитөм да с. в. Мiјан мог öдзöдны став тaјö предпрiјатиејассö експлоатацијаö лeзöм да најöс освоитөм. Сiз-жö мiјанлы колö активнöја вклучитчыны Ухтепечорскöй трест ужö, пырса кадрјас сылы лöсöдны отсалöмөн да шом да нерп промышлeностö комi јöз пöветыс рабочöйјасöс кыскыны отсалöмөн.

Выл предпрiјатиејас стрöитөмкöд щöщ мiјанлы зев ыжыд внiманiје колö пуктыны важ, реконструированнöй

да бөрја војасо совет властөн-нын стрөитом предпріятіјасо освоитом былө. Унаос на пыс освоитома зев-на омөла. Прімер пыдди бостам Усаса консервнөј завод, кодлөн производственнөј выныс 2,4 мільон банка былө, а сетліс продукціјасо 300.000 банка. Сырнөсса кірпіч завод—6 мільон пыдди—2,2 мільон кірпіч да с. в.

Кыңи тыдалө вылынжык висталөмыс, мїжан емөс зев ыжыд резервјас стрөитом предпріятіјас вылын, кодјасос освоитомыс сетас почанлун вел јона содтыны продукціјалыс петөмсө. Тајө резервјасо колө ісползутны со кушөм вічјас куча:

Агрегатјасос да механїзмјасос суткі чөж да тырвыјө ісползутөм.

Ломтас да енергіја максималнөја економитөм.

Рабочөјјасалыс квалифікаціјасо кыпөдөм, ужалан лун топөдөм (уплотнитөм), производствоос технїческой персоналөн јонмөдөм.

Ужын социалистической методјас вөсна, вылын производительност вөсна да асдон чїнтөм вөсна тыш паскөдөм.

Омөла делөыс мунө мїжан і предпріятіјасөн вескөдлөм боксан. Хөжајственнїкјас ез на бостны ас кїаныс производство технїкасо, мыј вөсна ужыс заводјасын щөкыда мунө ас візувнас. Вескөдлысјасөн предпріятіјасо освоитөм—бытколана медвоқда условїе вылног вескөдлөм былө.

Мїжан ісполкомјас да советјас сің-жө ез тырмымөнја-на вклучїтчыны промфїнплан вөсна заводјасөн нуөдан тышө. Зев төдчана прїмерөн предпріятіје дінас таң относїтчөм куча лөө Сереговса заводлөн ужыс, кодлы отсөгсө оз сет нї Сереговса сіктсөвет нї Јемдїнса рајісполком. Воқө былө таңи предпріятіјас дінас относїтчөмсө колө зікөң бырөдны.

Мїжан рајоннөј промышленност сөмын-на заводїтчө чужны. Рајісполкомјас, горсовет, сіктсөветјас ез тырмымөн гөгөрвоны төдчанлунсө сіјөс развівајтөмалыс, мыј вөсна колї пөшти нөтї вөрчөдтөг. А та-көд щөщ, меставывса сырјо да ломтас база вылын, областын зев уна јујаслыс да вөр јујаслыс донтөм енергіјасө ісползутан база вылын, рајонувса промыш-

ленносты колö бостны сылы колана места промыш-
ленност системан. Миҗанлы быд раҗонын колö лөсөдны
меставывса стрöматериалҗас, пиломатериалҗас выработы-
вайтөм, мебел да мукөд зона колана паскыда мунап
көлуҗ вөчөм. Раҗонувса промышленносты колö лоны
содтөдөн гырыс промышленност динө да таҗө сылөн
ромыс кутө зев ыҗыд төдчанлун миҗан областы.

ВИЗМУ ОВМӨС

Визму овмөсын ми сувтөдлим дај сувтөдам ташөм моҗас:

1) организацја да овмөс боксаң колхозјасөс јонмөдөм, вескөдлөмсө бурмөдөм, колхозјасөс большевистскөј колхозјасө пөртөм јылыс Сталин јортагыс индөдјассө оломө нуөдөм да тајө под вылын колхозчыкјаслыс оломсө сузчана оломөз, зажиточнөј оломөз кыпөдөм, колхозјасөс јонмөдөм под вылын ужалыс откаолысјасөс колхозјасө воэө кыскөм;

2) машинно-тракторнөј станцјајасөн да машинно-сенокоснөј станцјајасөн колхозјасөс шымыртөмөн, визму ужалаи машинајас да бур өрудіејас колхозјасө тырмымөн пыртөмөн визму овмөсын мехаңизацја нуөдөм;

3) кыптан промышленносчылы паскыд да јон продовольственнөј база лөсөдөм;

4) социалистическөј скөтвизөм, торја-һин јөла скөт визөм, коді областувса визму овмөсын лоө нырнуөдан јукөдөн, јона вылө кыпөдөм.

1. ВИЗМУ ОВМӨС СОЦИАЛИСТИЧЕСКӨЈА РЕКОНСТРУИРУЈТӨМ

Визму овмөс социалистическөја реконструирүјтөмын Комі областувса советјас, партијнөј организацја будлуңа вескөдлөм улын, тајө кадас воисны јона гырыс вермөмјасө.

Ужалыс откаолысјас гөгөрвоисны, мыј социалистическөј туј лоө сөмын өби вескыд тујөн. Колхозјаслөн уҗыс практика вылын петкөдліс өтувја (коллективнөј) овмөсјаслыс став бурлуңјассө отка овмөсјас серғи.

IX-öd сјездсаң өнөз колхозјасө отувтчөм мунис тағи:

Војас	Колхоз лымд	Овмөс лымд	Коллективиза- цијалөн прөцент
1930	233	7.600	15,3
1931	546	22.960	44,9
1932	540	23.800	45,8
1933	561	26.450	50,0
1934	608	35.000	68,0

Татыс тыдалө, мыј Сөветјас областувса сјезд кежлө мијан област лои дорвыв коллективизацијаа областөн. 1932-öd да 1933-öd војасын-кө, кор мунис колхозјасөс организација да овмөс боксаң јонмөдөм, пошти ез нөвны откаолыгјаслөн колхозјасө пырөмјас, 1934-öd воө-һин честнөј откаолыгјаслөн пагкыд массајас мөдисны пырны колхозјасө. Арга көза нуөдөмсаң колхозјасө пырисны 2.468 овмөс. Колхозјасө пырөмыс торја-һин јона содис арнас, областувса сјезд воэвылын. Колхозјасын тавога урожај јона вылын (колан во сер-ти, колхозјас бөстисны таво мильон пуд унжык һаң) да сөветјасө бөрјисигөн парторганизацијасөн да сөветјас-өн массөвөј политическөј да организационнөј уж пагкы-да нуөдөм јона отсалисны ужалыс откаолыс крестана-лы гөгөрвоны колхозјасө котыртчөмыс выгөдасө: 2¹/₂ төлысөн колхозјасө пырис 7.000 овмөс да Сөветјас об-ластувса X-öd сјезд вылө мијан област воис дорвыв коллективизацијаа областөн. Уна рајонјасын сөветјасө бөр-јысан кампаңје јона кыпөдис коллективизација: Сыктыв-дин рајонын тајө кадын колхозјасө пырис 2.040 овмөс, коллективизација тани кыптис 44,5 прөцентсаң 71 прөчен-төз; Сыктыв рајонын—1.247 овмөс, коллективизација кыптис 53,2 прөцентсаң 74,7 прөцентөз; Шојнаты рајон-ын—969 овмөс, коллективизација тани кајис 53,6 прөчен-саң 67,7 прөцентөз да сиз воэө.

Быд рајонын, көни сөветјасө бөрјисөм кујисны ис-

пользуютны да такöд öтщöщ öткаольсјаскöд нуöдисны массöвöј уж, коллективизацијалöн прöчентыс вывти јона содис.

Коллективизација нуöдöм паныдавлис дај öнi паныдалö классöвöј враг. Сыктыв рајонувса Волга сиктсöветын кулацкöј агент Путинцев паскöдис коллективизацијалы паныда уж, отчотнöј собранјe вылын выступитис коллективизацијалы паныда агитацијаöн. Классöвöј враг петкöдчöмлы воча Волга сиктсöветын колхозö пырис 84 öвмöс. Шојнаты рајонын, Нöбдин сиктсöветын колхозö пырыс öткаольсјаслыс кулакјас тојлисны öшиңјас. Пал сиктсöветувса „Краснöј армија“ колхозлыс кулакјас сотисны 1000 пуд һаң, вiзму ужалан машинјас, öрудијeјас да с. в. Ставыс тајö нöшта öтчыд висталö классöвöј суглун јосмöдны колöм јылыс, классöвöј врагкöд тыш колхоз пышкын дај колхозыс бокын јонмöдöм јылыс.

Кулакјаскöд тыш торја јона чорьöдöмöн öнiја колхозјасöс организација да овмöс боксаң јонмöдöмöн, локтан војасö мијанлы колö кыскыны колхозјасö öнöч бокын колöм честнöј öткаольсјасöс. Абу некущöм сомһеңјe, мыј ужалыс öткаольсјас регыд-һин ставöн гөгөрвоасны коллективнöј овмöс нуöдöмлыс выгöдасö да пырасны колхозјасö.

Сöветјас X-öд сјезд вылын ми вермам шуны, мыј кызын колхозыс Коми областын сöветјас да партыја вескöдлöм улын ез омöма тышкасны мијан ыжыд велöдыс да вожд Сталин јортлыс индöдсö олöмö пöртöм могыс— став колхозјассö вöчны большевистскöјöн, став колхозныкјассö зажиточнöјјасöн. Обезмiчка да уравниловка бырöдöм, колхознöј производство ужын социалистическöј методјас—соцордијысöм, ударничество пыртöмöн, социалистическöј промышленностисәң вiзму ужалан уна машинјас да öрудијeјас бастöмöн, агротехника пыртöмöн мијан колхозјас тајö отчотнöј кадын кыкмындаалисны көча плöщадјас, кыпöдисны урожајјас: сулыс 11,8 центһерсаң гаыс 1931-öд воö—15,5 центһерöч 1934-öд воö, idлöн тајö-жö кадас урожаыс содис 12,0 центһерсаң гаыс 14,7 центһерöч. Урожајјас сертi Коми областувса колхозјас Војвыв крајын дај СССР-ын сувтисны öви медвоzza местаö. Уна кол-

ховјас, торја-нын МТС-јасөн обслуживајтан колхозјас, бостисны вöвлытöм гырыг урожајјас. Шуам, „Пахар“ колхоз бостис 1 гагыс 40 центнер ид, колхоз „Јакөр“ 1 гагыс бостис 27 центнер су, колхоз „Краснöј мај“ — 29,5 центнер да сиз воцö. Сыктывдин рајон став секторјас куцаыс шөркода сетис 18 центнер гагыс.

1934-öd воö партија XVII-öd сјезд бöрын колхозјас јона воцö мунисны и скöт визöмын. Вывти ыжыд доходјас бостöны колхозникјас вöрлезöмыс, вöр кылöдöмыс, çверпöтка кыјöмыс, госуларстволы визму овмöс прöдуктајас сдajтöмыс. Таçикөн Коми областвуса колхозникјаслөн доходјас јона кыпалисны, колхозникјас пöрöны зажиточнöјјасö. 1934-öd воын первојыс-на Коми областын лунвыв рајонјасса колхозникјаслөн воис вогöгөр кежлö ас һаһ, ташöмыс ез вöвлы революцияöç дај революция бöрын коллективизацияöç. Кодлы-но öни честнöј öткаолысјас пышкыс абу гөгөрвоана коллективнöј овмöс нуöдöмлөн став выгöдаыс. Коллективизация вайöдö гöма да шөркода олыс крестанаöс југыд, културнöј, зажиточнöј олöмö, кодi мортöс мортөн експлоатирүйтöмсö вужнас бырöдö.

Öни, медым лоны зажиточнöјөн, колö честнöја ужавны колхозын, визны колхознöј ембур, честнöја, öкуратнöја выполняјтны пролетарскöј госуларство воçын ассыд öбязательствојастö. Со һекымын пример, кодјас петкöдлöны колхозјаслыс доход сөдöмсö да колхозникјаслыс олöм бурмöмсö: Сыктывдин рајонусса Пажга сиктсöветыс „Југөр“ колхозö—пырö 26 овмöс—кыпöдис ассыс доходсö, чорыд донјасөн арталöмөн 8.920 шajтсаһ 1930-öd воö 48.000 шajтöç. Тајö колхозас ödjö да бура нуöдöма вöли таво став визму ужјассö, скöт јурлыд 1930-öd восаһ сөдтöма кык мында, срокöç вöјдөр выполняйтöма пролетарскöј госуларство воçын став öбязательствојассö. Трудöсөһ вылö таво воис 5,5 килограмм һаһ, 1930-öd воын 2,1 килограмм пыдди.

Шöјнаты рајонын „Ленин гранат“ колхоз кöпöдис ассыс доходсö 19.275 шajтсаһ 1930-öd воö 80.560 шajтöç 1934-öd воö. Пролетарскöј госуларство воçын öбязательствојассö выполняјтö кадын. Вöрлезöмын да кылöдöмын мунö медвоçын. Агротехника нуö-

дөмөн да му вылын ужалыс бригадас бур ужөн 1934-өд воын колхоз бостіс урожај шөркөдә 20 центнер гагыс. Трудоең былө колхозникјаслы воіс 4,1 кілограмм һаң, 1933-өд воын трудоең былө воліс сөмын 950 грамм. А Шожнаты районто векысаң лыддылісны візму овмос вөдітөм былө туйтөм районөн. Со мыј вөчөны колхозјасыд советскөј власт да партија вескөдлөм улын. Тајө колхозас-жө мөс јур лыд содтөма 32,4 прөчент былө; быдтөма став кукаңсө—100 пр., тырөдөма став мөссө—100 пр. былө холмогорскөј өшкөн, скөтлы көрымјас заптөма тырмымөн, стрөйтөма 2 скөтнөј двор, порс візанін да кукаң візанін.

Со Молотов һима колхоз Луз районын. Сіјө организованнөја петіс вөрлезан уж былө октябрь 1 лунө, срокыс војдөр тыртіс став објазательствојассө пролетарскөј государство возын, көза планјас 1934-өд воө тыртіс содтөдөн (106 прөч.), ежа лептіс 103 прөч. былө, паскыда нуөдіс агротехніка (көзајас, пуктасјас весалөм, трундаөн вынсөдөм—1934 воын суйөма 700 тонна да с. в.); өдјө да бура нуөдіс һаң ідралөм да бостіс урожај шөркөдә 20 центнерөн гагыс. Трудоең былө шөркөдә воө 4 кілограмм һаң,—900 грамм пыдылі 1933-өд воын. Колхозлөн ем бур МТФ, том скөтөс быдтөма; скөтлы көрым дастөма тырмымөн, сілос вөчан план тыртөма 100 прөч. былө, бурмөдөма скөтнөј дворјас. 1934-өд воын стрөйтөма образцовөј кукаң візанін 100 кукаң былө, стрөйтөма пуктас візанін (овощехраніліще), көјдыс візан склад, сувтөдөма лесопілка.

Со нөшта прімер Кулөмдін районыс „Чапајев“ колхоз, краснөј војскалөн славнөј командір һима колхоз. Сіјө срокыс воз да тырвыјө тыртіс асгыс став објазательствојассө пролетарскөј государство возын, нуөдө правілнөј севооборот, 1934-өд воын петкөдіс мујас былө 432 тонна трунда, урожај бостіс шөркөдә 22,5 центнер гагыс. Гырыс скөт лыд содтіс 38 пр. былө, һіөті кукаң ез кув, ставсө быдтөны. Стрөйтөма кык скөтнөј двор, көрымјас скөтлы лөсөдөма тырмымөн; образцовөја сувтөдөма скөт візөмын уж организујтөм да учот нуөдөм. Волөс былө налөн муно трунда.

Бостам нōшта өтi пример Ылi Вoјвылыс. Тавo тулыс-на сōмын Устьцылма районн кoтыртчiс „1 мај“ колхоз. Тaјō колхозас журнoдысыс сeмoбiмiзoвaннōй красноармeйeц Пoздeйeв жoрт. Сы вeскōдлōм улын „1 мај“ колхоз шeдōдiс вeл гырыс вeрмōмјас-нын: тув-сов кōзaјас тыртōма 101 прōчeнт вылō; турун пуктōма 112 прōчeнт вылō план сeртi, ödjō да бура нyдōма нaнјас iдралōм, вартōм, заптōма кōјдыс да страхōвōй фондјас, сувтōдōма 2000 метр выл пощōс. Кoтыртōма МТФ, вōвјасōс вiзōм сувтōдōма зeв бура. Вōрлeзны колхоз пeтiс колхоз правлeнiйeын журалыс журнyдōм улын да кeралан плансō тыртiс-нын. Тaјō районас-жō ем Кaртyшiнскiј колхоз. Öтвылыс да чeстнōја ужa-лōны колхоз-никјас. Öкyратнōја тыртō колхоз ассыс став oбязатeлствoјассō прoмeтарскōй гoсyдapствo вoзын.

Колхоз-никјас лoалōны зажитoчнōја oлыс-јасōн. Колхоз-ник Баранов Андрей 1934 вoө тpyдoдeнјас вылō бoстiс 150 пyд нaн. Колхоз-никјас Старцев да Jurкин Сыктыв районувса Куниб сiктсōветыс — бoстiсны тpyдoдeнјас вылō 370-400 пyд нaнōн. Jemдiн районн „Выл тyјōд“ колхозса колхоз-никјас бoстiсны 8,2 кiлoгpaмм нaн тpyдoдeн вылō. Тaщōм пpимepјассō пoчō сoдтыны дaс пōв. Ставыс тaјō нōшта öтчyд вiстaлō пapтiјaōн, Стaмiн жoртōн ужaлыс крeстaнaлы iндōм вeскyд тyј jылыс. Тaјō тyј вылō колō сувтны став чeстнōй öткaoлыс-јaслы, кoдјас öнōз eз-на пырны колхозō, пыр-на вiдчысiсны.

Колхозјаслōн да колхоз-никјаслōн мeдвoздa заповeд— öкyратнōја тыртны oбязатeлствoјас прoмeтарскōй гoсyдapствo вoзын. Тaјō тыртōмыс пeткōдлō колхозлыс бoлшeвiстскōй сaмсō. Вiзyмo овмōс пpодyктaјас сdajтōмын кызвын колхозыс да колхоз-никјасыс ассыныс oбязатeлствoјассō тыртōны бура.

Но тaјō aбy-на ставыс. Комi oблacтын да Вoјвыв кpaјын зoннaс колхозјаслōн збылыс бoлшeвiцiрyтчōмыс тōдмaвсō колхозјасōн да колхоз-никјасōн мiјaнлыс мeдыжyд хoчaјствeннo-пoлiтичeскōй мoгнымōс—вōрeкc-пoрт—тыртōм сeртi, вōрлeзōм, кылōдōм сeртi. Тaнi мiјaнлы вeскyдa кoвмaс шyны, мyј yнa колхоз-јaсын-на, тopжa-нын Jemдiн районса да Сыктыв районса колхозјасын тыдалō классōвōй вpaглōн влiјaнiйeыс.

Ме та жылыг шул-нын вөрлөзөм жылыг висталигөн. Но колхозјас стрөитөм жылыг горһитигөн нөшта-на өтчыд колө шуны та жылыг сјезд вылын. Позорөн лоө мијанлы кулакјасөс, национал-шовиһистјасөс, сөветскөј властылы паныд муныгјасөс колхозјасө сибөдөм, кодјас, сөветјасөн лөччысөм вөсна, вөчисны ассыныс лок ужнысө да кистисны колхозјас. Примөрјас ме вайөдл-һин.

Сыктыв рајонса һекымын колхозјас сувтисны кулацко-националистическөј туј вылө, вөрлөзөм вескыда саботирујтан туј вылө. Вотчаса сиктсөветын „Возө“ да „Чапаев“ колхозјасөн вескөдлысјас Голосов да Пыстын эикөз вөли өткажитчөны вөрлөзөмын ужалөмыс, нуөдлисны вөрлөзөмлы паныда агитација.

Колхоз „Большевик“, Вичин сиктсөветыс, оз вөли өткажитчы вөрлөзөмыс, но 26 пөрөдчыс пыдди сјө вөрө мөдөдис сөмын 7 мортөс. „Изјашор“ колхоз 34 пөрөдчыс пыдди ыстөма вөли 4 мортөс. Такөд өтщөщ уна колхозјас вөрө мөдөдөны омөлжык ужалысјасөс. „Труд“ колхоз вөрлөзөмө ез кутчис нојабр төлыс помөз (декабр 1 лун кежлө вөли пөрөдөма 0,6 прөцент плансыс, „Максим Горкиј“ колхоз декабр 1 лун кежлө пөрөдис 1,4 прөцент плансыс, „Краснөј север“ 2,2 прөцент плансыс. Тајө нөшта 1 нөшта өтчыд петкөдлө кулацко-националистическөј тенденцијаскөд тыш чорөдны колөм жылыс. Вһимательнөја колө бөрјыны колхознөј кадрјас, воспитатјны најөс да өдөдны воспитательнөј ужсө колхозһикјас пөвсын, отсавны налы мөздысны кулакјас-националистјас влијанһје улыс, разлөжитчөм элементјасыс да антиколхознөј влијанһјесасыс. Кулацкөјөн лоө сјө колхоз, коді вөрлөзөм да кылөдчөм вылө, основнөј хоҗајственнополитическөј мөгјас вылө кутас влөдны јөз уж вылө моз. Вөрөкспорт вөсна тышкасөмын участвујтөм серти ми кутам влөданы, лоө-ө сјө колхозыс большевистскөјөн алы мунө кулакјас, мијан классөвөј врагјас повод жылын. Мијан мөг—чорыда кыпөдны классөвөј суслунсө сиктсөветјаслыс да колхозһикјаслыс. Классөвөј враг өни озһын решитчы вөссөн петны сөветскөј властылы паныд, колхозјаслы паныд. Сјө вежис ассыс тышкасан ногјасө, сјө вредитө гусөн. Кулак да сылөн агент пырөдчөны колхозјасө, сөни вескөдлысјасө да пыщкөссаһыс кистө-

ны колхозјассо, вөрлеџомын, кылөдчөмын, візму овмөс заготовкајас нуөдөмын сабогаж котырталөмөн да колхознөј производство кігтөмөн. Кулакјас пырөдчөмаөс Лыатыса колхозө (Јемдін рајонын), сістөмаөс аңкыщ, картопель, таргајтөмаөс (расхіщцајтөмаөс) колхознөј ембур (гусалөмаөс 4 кукаң), котыртөмаөс поголовнөј јуөм. Тащөм фактјасыс міјанын нөшта уна код-на. Нөшта і нөшта-на чорыда колө јосмөдны классөвөј суглун, пролетаріат диктатура органјас став сөктаөн ускөдчыны кулакјас, націонал-шовіністјас вылө, пөшщадатөг да вужнас ердөдны быд пөлөс кулацкөј вылазкајас, ердөдны классөвөј врагөс, накөд Һеммірїтчытөм тыш вылө колхознөј массаөс котыртөмөн да кыпөдөмөн.

Унжык колхозјассо организаціја да овмөс боксаңтөдчымөңја јонмөдөм дырјі, бура уна колхозјасын-на нөшта абу тырмымөңја котыртөма ужсө, ем-на уравниловка, обезмїчка, абу паскөдөма соцордјыгөм да ударничество. Гіктса сөветјас да рајісполкомјас воңын өні сулалөны могјас:

1. Быднөгөн јонмөдны өнїја колхозјасөс, отсавны бөрјыны вескөдлыгасөс да колхозчыкјас пөвсын воспитательнөј уж нуөмсө өдәөдны, вөчны әік став колхозјассо большевістскөјөн.

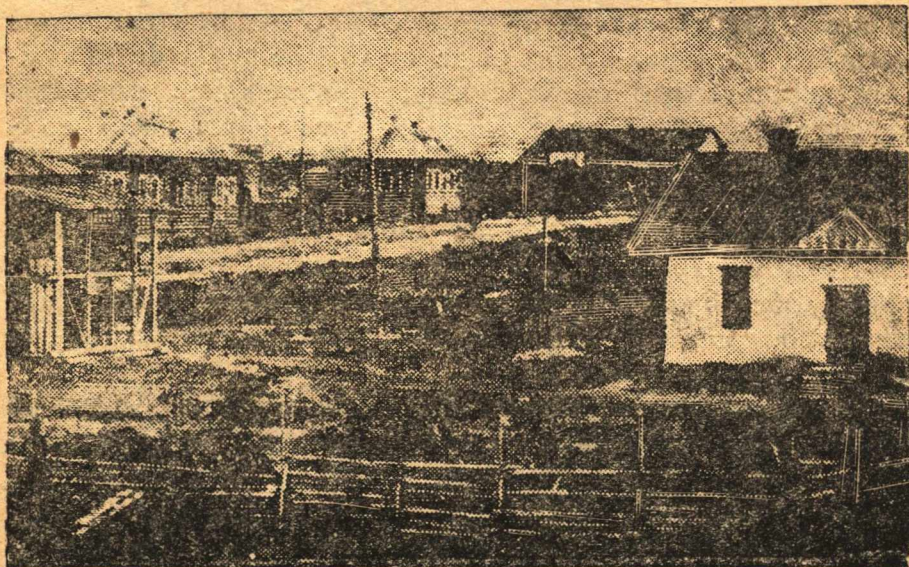
2. Отсавны колхозјаслы бура котыртны ужсө, бырөдны обезмїчка, уравниловка, обеспечитны, медым најө медвоңајасөн тыртїсны договорјас вөрлеџөм да кылөдчөм куңа, візму овмөс заготовкајас куңа государство воңын објазателствојассө.

3. Быднөгөн отсавны бурмөдны колхознөј овмөс, візму ужалөм, скөтвізөм, машинајас да візму ужалан өрудїејас раціональнөја іспользуютөм, агро-зоомеропріавїејас нуөдөмөн, нөшта вылө кыпөдны доходјас да кыпөдны материалнөј уровнеңсө колхозчыкјаслыс төлыгыг-төлысө, воыг-воө.

2. ВІЗМУ ОВМӨС МЕХАҢҢІРУЈТӨМ.

Первојја пјавїметка успешнөја тыртөм, СССР-лөн вына індустріалїзаціјаыс, трактор да візму ужалан машинајас вөчөм јона паскөдөм, парвїјалы да сөветскөј

властьлы сетісны верманлун лӧсӧдны социалистическӧй ви́зму овмӧс улӧ јон техническӧй база. Партија да правітелство ыжыд вѣманіје пуктісны совхозјасӧс да колхозјасӧс техникаѳн вооружітӧм вылӧ—котыртӧма 3500 машинно-тракторнӧй станціја, МТС да совхозјасса тракторнӧй паркын лыддысӧ 281 сурс трактор.

Куныбса МТС.

Партија да правітелство јона тӧждысӧны ви́зму овмӧс мехаңизирјутӧм да машинизирјутӧм вӧсна.

Мыј мијан вӧлі Коми областын революціјаӧз?

Став техникаыс вӧлі помасӧ пу гӧрјӧн да пу пӣаӧн. Сӧмын кулакјаслӧн вӧліны ви́зму ужалан сложнӧй машинјас да ӧрудіејас. Сӧветјас IX сјезд кежлӧ мијанлы удајтчӣс зӣкӧз зырны пу гӧрјӧс да пу пӣаӧс кӧрт плугјӧн да кӧрт пӣаӧн. Сӧветјас IX да X сјездјас костын сӧветскӧй власт основнӧй ви́зму ужалан рајонјасын котыртис кык машинно-тракторнӧй станціја (Куныбскӧй да Порубскӧй) да кык машинно-сенокоснӧй станціја (Јемдінса да Ічваса), сетіс МТС-јасӧн обслуживајтӧм колхозјаслы уна со ви́зму ужалан сложнӧй машинајас да ӧру-

дыҕеҕас да тајон бурощ вајодис колхозној производство улө ужлыс производительностсө кыпөдыс да колхозчыкјаслыс ужсө кокһөдыс выл техническөј база.

Машинно-тракторној станцијас, кодјас 40 тракторон обслуживајтөны 60 колхозос, ворсисны зев ыжыд рол колхозјасос организација да овмөс боксаң јонмөдөмын, најос большевичрујтөмын да колхозјаслыс доходсө кыпөдөмын. МТС-јаслөн торја-һин кыптис ролыс помитот-фелјас котыртөм бөрын.

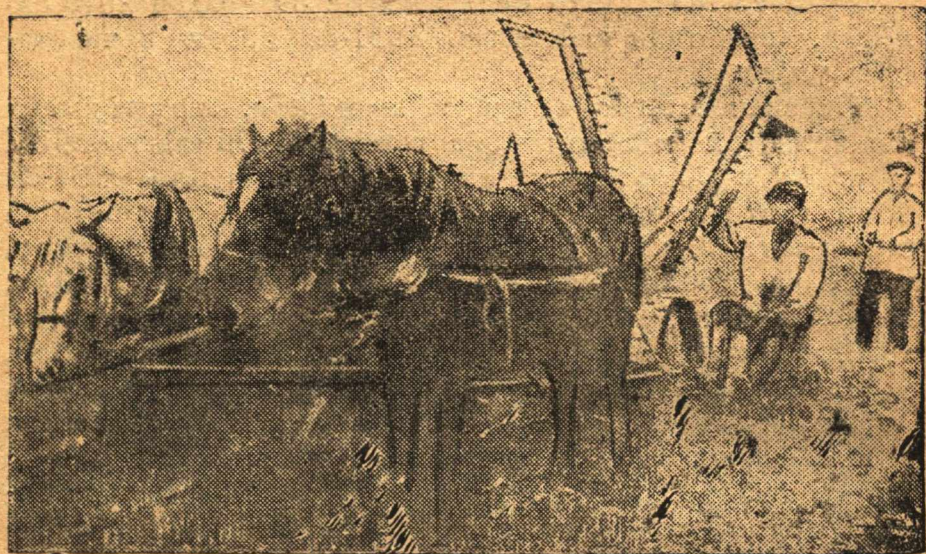
Куһыбса МТС, коді обслуживајтис 39 колхоз 2615 ов-мөсөн, котыртчан кадсаһыс, 1931-өд вогаң вөчис та-щөм ужјас:

Обеспечитис гөран мујас паскөдөм, тракторјасөн ежајас лептөмөн да тыртөминјас гөрөмөн 1475 гагаң 4861,7 гаөз; сујис агротехника паскыда примеһајтөм—1934-өд воын протравитөма 432 центһер көјдыс, сортирујтөма 6588 центһер, көзөма радөвөј сејалкајасөн 738 центһер, прополка нуөдөма 1208 га вылын, ізапод гөрөма 2040 га, петкөдөма кујөд да мувылө вајөма трунда 49466 тонна 1932-өд воын 11652 тонна пыдди да с. в. Көзәјас да урожај ідралөм нуөдөма төдчымөн өдјөжык да буржыка. Тајө став ужјассө нуөдөм вөснаыс черновөј көзәјаслөн урожајыс кыпалис 15 центһерөз гаыс, колхозчыкјас тырмымөн бөстисны һаң, јөла прөдуктајас да пуктас-јас. Торја колхозчыкјас лунужјас вылө бөстисны 200—300 пуд һаһөн.

Порубскөј МТС котыртөма сөмын-на 1934-өд во тулысө. Сені ем 16 трактор, обслуживајтө Прилузскөј ра-јоныс Занульмөса, Спаспорубса, Порубса да Лојма сикт-сөветувса колхозјасос. Тајө томиһик станцијасыс уді-тис-һин вөчны гырыс ужјас, лептис ежа 883 гектар, отсалис колхозјаслы буржыка да өдјөжык нуөдны уро-жај ідралөм да тыртны пролетарскөј государство во-зын ассыныс обязательствојаснысө. Порубскөј МТС-өн вескөддысјас большевистскөја возглавитисны колхозјаслыс да колхозчыкјаслыс вөрлезан план тыртөм вөсна тыш-сө да пөрөдчөм куһа Порубскөј МТС-увса колхозјас муноны медвозынөс область пастаһын. 1935-өд вога тув-сов көзә кежлө котыртчөны машинно-тракторној стан-цијас Јемдінын, Кулөмдінын да Сыктывкарын. 1937-өд

воӧз машинно-тракторнӧй станцијасӧн лоасны шымыртӧмаӧс област пагта став мукӧд колхозјасыс.

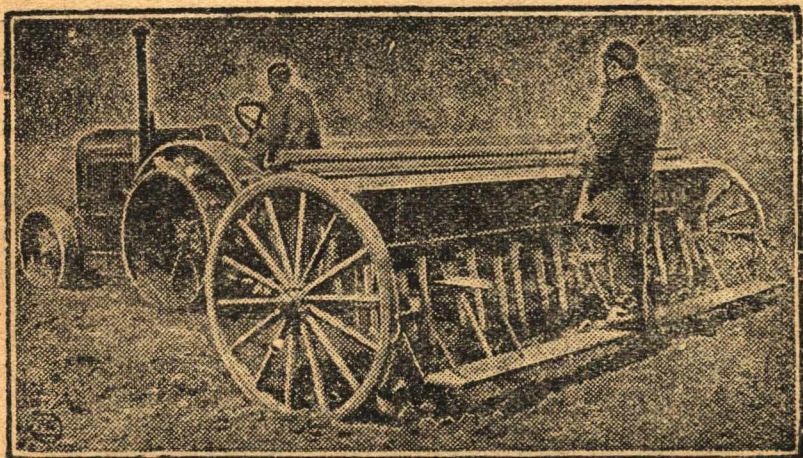
Машинно-тракторнӧй да машинно-сенокоснӧй станцијас котыртӧм кынӧи советскӧй власт машинајасӧн да виӧму ужалан сложнӧй орудіејасӧн вооружитіс став мукӧд колхозјасӧс областыс. Виӧму ужалан машинајас вајӧм меӧга тӧдчана вӧлі отчотнӧй периодас. 1928-ӧд воынкӧ областын ставыс вӧлі 59 кӧзан машина, 10 вундан

Машинаӧн вундӧны.

машина, 25 ыщкан машина да 59 вартан машина, то 1934-ӧд воын Коми областса колхозјас да совхозјас мујас вылын ужалӧ-нын 71 трактор, 909 ӧнаӧ да градвыв пуктас кӧзан машинајас, 1265 ыщкан машина, 1225 вӧлӧн куртан машина, 359 вундан машина, 528 вартан машина, 745 тӧлӧдчан машина, 438 тријерјас да сортировкајас, 289 шабди ӧарјалан, 47 шабди ӧещкан. Ӑнија кадӧ тајӧ машинајасыс да виӧму ужалан ӧрудіејасыс бура најӧс исползујтӧм дырјі обеспечивајтӧны виӧму ужјас: плугјасӧн 100% вылӧ, сенокосілкајасӧн 76% вылӧ, вӧла куранјасӧн 91% вылӧ, вундан машинајасӧн 49% вылӧ, сортировкајасӧн 87%, вартан машинајас 67%, тӧлӧдчанјасӧн

81%, шабди нарјаланјасон 63%, шабди нецканјасон 16%, іңас шыранјасон 72% былө. Кыз аңанннд, ыжыд восков ми вөчим воқө візму овмөс мехаңиңирујтөм да машиңиңирујтөм могоы тајө отчотнөј периодө. Сөветскөј власт дугдывтөг да последовательнөја ленинско-сталинскөј национальнөј политика нуөдөмөн торја јона төждыгыс воын увтырталөм национальностјасса ужалыс крестаналыс овмөссө социалистическөја перестроитөм да кыпөдөм вөсна.

Тракторөн көзөны.

Локтан војасө ми нөшта јонжыка пыртам колхозјасө машинајас, вооружитам выл социалистическөј техникаон да лөсөдөм условіејас колхознөј овмөсын производительнөј вынјас нөшта јонжыка содтыны.

Візму овмөс мехаңиңирујтөм да машиңиңирујтөм корө техническөј квалификация кыпөдөм, производственнөј төдөмлун (грамотность), выл техника освоитөм. Но тајө јукөнын мијан абу-на ставыс бур. Весиг Куңбса машинно-тракторнөј станцияын, көни емөс-һин јонжыка квалификациян вынјас, техника освоитөм куңа абу-на ставыс благополучнө. 1934-өд воын МТС-лөн 24 трактора колонна 42790 час пыфди сөңтабр 1 лунөң ужалыс сөмын 23274 час либө 54,6%.

Мынө ескө вөчисны мукөд кадсө? 23,1 пр. кадсө ез вермыны ужавны уж абутомла да организационнөј

неполадокјас вѳсна, 11,7 прѳч. кад ез вермыны ужавны тракторјас да прицепнѳ машинажас неісправногѳ вѳсна, 5,1 пр. муніс тыртѳг ветлѳмѳ да с. в. Вескыда-кѳ вѳставны 45,4 прѳч. кадыс абу іспѳлзујтѳма. Тащѳм-жѳ положені-јеыс візму ужалан машинажас колхозјасын іспѳлзујтѳм-лѳн, торја-нын вундан машинажас. Вывті щѳкыда жугавлѳм-јас, нащѳн да кужтѳг ремонтірујтѳм, простѳјјас, тыртѳг ветлѳмјас сојѳны унжык јукѳн кадсѳ. Сіктѳ вајѳма ыжыд техніка, но технікасѳ іспѳлзујтѳмыс унжык колхозјасын да карбердса овмѳсјасын варварскѳј (тујтѳм). Абу-ѳ-нын кад предјавітны јѳна чорыджык требованіјејас колхоз-јасын да совхозјасын машинажас іспѳлзујтѳмын. ѳд тајѳ требујтѳ не сѳмын гырыс средствојас пуктѳм, кодѳс сетѳма тајѳ делѳ вылѳ государствоѳн, но і талун-ја лунлѳн гырыс корѳмјасыс. „Сулалѳ сѳмын колхозјасын бырѳдны сіјѳ машинажаслыс позорнѳј простѳјјассѳ, і мі-јан наң, свеклѳ, хлопѳк да шабді урожај чукѳртѳм-јас тѳдчымѳн быдмасны“ (Молѳтов).

3. ПАСКЫД ДА КРЕПЫД ПРОДОВОЛСТВЕННОЈ БАЗА ЛѳГѳДѳМ

Візму овмѳсын соціалістическѳј реконструкціја нуѳ-дѳм, гѳла да шѳркода олыс овмѳсјасѳс коллектівізі-рујтѳм, карбердса овмѳсјас паскыда паскѳдѳм, візму овмѳс ужјас мехаңізірујтѳм да машинізірујтѳм выл ног сувтѳдісны вопрос областса олысјасѳс продоволствіјеѳн снабжајтѳм јылыс. Вощын-кѳ, посні крестанскѳј торја овмѳсјас дырјі, вѳлі паскалѳма мѳвпјас, мыј візму овмѳс паскѳдны абу выгѳднѳ, абу целесообразнѳ, ѳні сіјѳ ві-щѳдласјассѳ паскалыс соціалістическѳј візму ужалѳмѳн жугѳдѳма. Комі областлѳн пріроднѳј условіејасыс бурѳс паскыда соціалістическѳј промышленногѳ паскѳ-дѳм вылѳ областын ассыным вына продоволствен-нѳј база лѳсѳдѳмлы. 1934-ѳд воын-нын рабочѳјјаслѳн да служашщѳјјаслѳн лыдыс воіс 46800 мортѳз. Вощѳ выл промышленнѳј центрјас (Чібју, Уса, Щугор да мукѳд) лѳсѳдѳм подув вылын јѳз лыдыс, кодјас кутасны ужавны промышленногѳ да транспорт вылын, ѳдјѳ кутас быдмыны.

Міјан партіјнѳј оргаңизаціја да сѳветјас, Крајком

установкајас серті, сувтөдисны могөн шедөдны места
 вывса һаһон тырвыјо обеспечитны област пышса
 нуждајас областа лунвыв районјасын, градвыв пунктасон
 став област паста, Печераса районјасос щощ суйөмөн.
 Отчотнөј кадө коллективизација да карбердса овмөсјас
 паскөдөм подув вылын ми шедөдим һе еша результатјас.
 Көза (уборочнөј) плөшщад еодис 48650 гасаһ 1930-өд
 воын 71411 гаөз 1934 воын. Торја-һин ыжыд быдмөмыс

Кунібса МТС-ын тракторјас лептөны ежа.

колхозјас куза: 1930-өд воын һалөн вөлі 4900 га, 1931-өд
 воын — 14710 га, 1932-өд воын — 25270 га, 1933-өд воын
 — 28640 га, 1934-өд воын I-X кежлө — 37390 га. Кар-
 бердса овмөсјас да совхозјас куза: 1930-өд воын вөлі
 260 га, 1931-өд воын — 650 га. 1932-өд воын — 3940 га,
 1933-өд воын — 4730 га да 1934-өд воын — 7258 га.

Пашһајас да көзајас паскөдөм мунис возын ужавтөм-
 инјас, ендөдөминјас да выл весалөминјас освоитөм щщөт
 вылө. 1933-өд воын лептөма ежа 2930 га, 1934 воын
 7943 га. Сөмын ежа лептөм куза тајө өдјасыс абу-на
 тырманаөс. Локтан војасө мијанлы колө төдчымөн пас-
 кыда паскөдны выл мујас места весалөм, механізируйтны

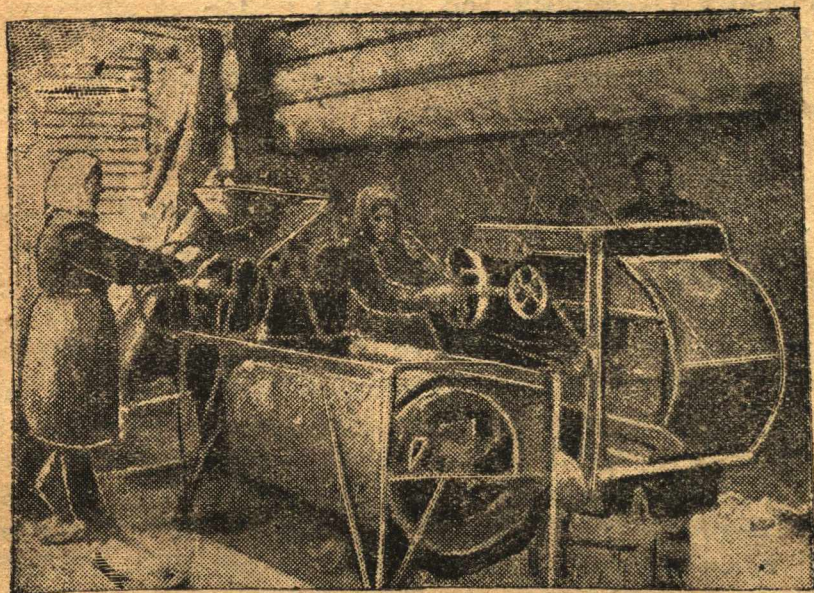
да рационаліфікуйтны тајо ужсö да гöран обшщöј плöщадсö 1937-öд во кeжлö вaјöдны нe ещажык 121.700 гаыс да кöзaнсö 1937-öд во кeжлö 113.000 гаöз. Сы кынзi 1937 воын став кöзa плöщадыс-нын лoас колхозјас, карбердса овмöсјас да совхозјас кын.

Хочајство обшщöј направлeнїе сертi i стрöйтчö проiзводствoыслöн стpуктураыс. Став кöзa плöщадыс 1934-öд воын черновöјјас бoстiсны 74,3%, кaртупел да градывыв пуктас 15,3%, тeхнiчeскöјјас 6,7% да кoрмöвöјјас 3,7%. Возö медыжыд кыптöм кутас сетны кoрмöвöј плöщад — 23290 гаöз 1937 воын, кодi чoрыда jонмöдаe скöтвiзан кoрмöвöј база. Черновöјјас пiыe торја ыжыд внiманїе пуктыссö шобдi кöзöм паскöдöм вылö, кодлöн плöщадыс паскалас 5630 гаöз.

Кoман кадас кoллективизaцїя под вылын тöдчымöн бурмiс aгрoтeхнiкa. Правiлнöј сeвооборотöн шымыртöма 1931-öд воын 640 га, 1932-ын 23300 га, 1934-ын 32800, 1935-ын iндöма вaјöдны 55889 гeктapöз, 1936-öд воын шымыртны став кöзa плöщадсö. Öнi öткаoлыe-јасöн массöвöја колхозјасö пырöм радi, колö öдзöдны чeмлeустpoитeлнöј ужјас нуöм да обшчeколхознöј правiлнöј сeвооборотö вылыс вундöм мујассö колхозö пырыс öткаoлыeјаслыс сyјöм.

Кöјдыс бурмöдöм — быт нуöдана aгрoтeхнiчeскöј мöд мepoпpїaтїe, кодöс колö пыртны му вöдiтан быд овмöсö. Сортöвöј да бурмöдöм кöјдысöн 1931 воын вöлi кöзöма 884 га, 1934 воын — 3502 га. Татöнi вöчöма сöмын на медвоззa вoсков. 1935 воын колö jона паскöдны сортöвöј, бурмöдöм да аклiмaтвiфiкуйтöм кöјдысјасöн кöзöм, сiз арталöмöн, медым 1936 воын став кöзасö ташöм кöјдысјасöн шымыртны, кодi jона кыпöдас урожајсö. Та мoгыс колö вiзны-дöчöрiтны вылын сорта кöјдысјас, паскöдны кöјдыс вöдiтан гнeздoјас, кöјдыссö öдjö паскöдны да сöстöма вiзны. Паскыджыка пыртны выл културајас да сортјас. Сöветскöј oргaнizaцїялы, колхозјаслы, совхозјаслы да карбердса овмöсјаслы кöјдыс вöдiтан вoпpoc вылö колö пуктыны торја ыжыд внiманїе сывöсна, мыј кöјдыс бурмöдтöг урожај jона кыпöдны он вермы. Таыс кынзi колö нуöдны jогтуруныс кöјдыс быт вeсалöм.

Мувынсөданјас — урожајностъ кыпөдөмын вывті колана вороп. Міјан областын основнөј му вынсөданөн лоө кужөд. 1934 воын петкөдөма 600000 тоннаыс унжык кужөд, но тајө јона-на сузсытөм. 1935 воын мі пунктам могөн содтыны кужөд вөчөмсө 800000 тоннаоғ. Тајөс поғө вөчны унжык трунда воьсалөмөн. Трунда аспышқас кыскө кужөд васө (аммиаксө) да кужөд лыд содтөм кынқи бурмөдө сылыс качествосө да скөтнөј дворсө вөчө сөс-

Медыжыд моғ көза кезлө лөбөдчөмын — дөотығы бур качества көјдысјас.

төмжыкөн. Воғө вылө кужөд вөчөм нөшта-на јона колө паскөдны да качествосө буржыка дөчөритны (не лезны верөн појавны, космыны да с. в.) Колө јона паскөдны мусінмө трунда сүйөм, кықи мувынсөдан. Тајө мувынсөданлыс запассө ОБЛЗУ лыдө 8 млрд. кбм. — помтөм запасјас. 1934 воын мусінмө пыртөма сөмын 11.403 тонна трунда, 1935 воын индөма 40000 тонна.

Пөјім — вывті бур мувынсөдан, но міјанын мусінмө пыртөм заводітчис сөмын 1934 воған, — пыртөма 400 тонна. Пөјім чукөртөм вермам вәјөдны 1.900 тон-

наоң. Тажос колө вөчны 1935 воын. Севооборотө бобө-
һаң да вика паскыда пыртөм жона озырмөдө мусінсө
азотөн. Такөд щөщ бобөһаң зев бур көрым дај бобө-
һаң бөрын жона артмө шабді, сы вөсна, мыј бырө јог-
турун да бурмө мусінмыслөн течасыс.

Искусственнөј миңералнөј мувынсөданјас пышкыс 1935
воын ми пуктам мөгөн котыртны фосфоритнөј пыч
вөчөм. Фосфоритјас емөс Сысола рајон пагта да тажос
колө вөчны пөльза сетысөн. Фосфоритјас ізөм вылө
1935 воын Пустөшын лоө вөчөма медвоңа мелһича.

Мусін вынсадөм кынңи шома да һурвыв мусінјас
колө іч вестка авны. 1931 воын известкасө мусінмө вөлі
пуктөма 95 тонна, 1934 воын 600 тонна-һын, но і тажө
абу-на тырмана. Воңө вылө известка пуктөмсө нөшта-на
колө паскөдны.

Јогтурунјаскөд да быдмөг висөмјаскөд
тышкасөм, січ-жө і мусін обрабатјтөм отчот-
нөј кад коластын төдчымөн бурмөдөма. 1931
воын көјдыс вөлі сорөрујтөма 34750 центһер, 1934 воын
тажө сорөрујтөмыс кыптис 89.190 центһерөң, а 1935 во-
ын став көјдыссө-һын лоө сорөрујтөма. Пропашнөј кул-
турајас да градвыв пуктасјас јогтуруныс весалөма 1934
воын 4.891 га, 1931 воа 1.515 га вестө, техһическөј
културајас (сіјө-жө војасын)— 2.301 га 396 га вестө да
һаң көңајас— 9175 га (воңын һөті ез весавлыны).
1935 воын пропашнөј културајас да градвыв пуктасјас
колө весавны 10.190 га, техһическөј културајас— 4.300 га
да һаң көңајас— 18.750 га.

Һаң көјдысјас 1934 воын протравитөма 10000
центһерыс унжык, а 1935 во кезлө индөма протравитны
18982 центһер. Тажө војаснас төдчымөн бурмис му уңа-
лөм. 1931 воын арса коскөм вөлі гөрөма 7.701 га,
1932 воын— 14.771, 1934 воын— 19047, а 1935 воаң
арса коскөм гөрөм колө паскөдны 30000 гаөң. Та кын-
ңи, јонжыка јогөс мујас вылын колө нуөдны лапкыдика
гөрөм (лушценһе) арса гөртөң лун 20-30 воңжык да
медым тыртөм парјас јогтурунөн ез тырны, гөжөм
быднас колө гөрлыны медөща вылас кујимыс.

Урожајность кыпөдөмын ыңыд төдчанлун кутө і кө-
ңан машинаөн көңөм. 1932 воын радөвөј көңа вөлі нуө-

дөма 11800 га плөшцад вылын, 1933 воын — 20.900 га плөшцад вылын, но сiјө көзан машинајаснас, кодјас талун кезлө мијан емөс, позө көзны нөшта-на уна. Колө воодчыкны став көзөмсө радөвөј сејалкаөн көзөмө.

Вылын урожај вөсна тышын ыжыд төдчан лун кутөны көзан да ідралан срокјас.

Тажө ужјасас колөм војасын сiз-жө шедөдөма гырыс вермөмјас. Со таблица, кодi петкөдлө көза мунөм:

					1931 во	1934 во.
Мај	10	лун	кежлө	вөлі көзөма	3.653 га	4.931 га.
Јунь	1	"	"	"	19.840 "	34273 "
"	10	"	"	"	29.731 "	42027 "
"	20	"	"	"	34.032 "	45.000 "

Став көзасө колхознөј-крестьянскөј секторын 1934 во тулысын көзөма 10,4 прөч. унжык 1933 во сертi да 27,2 пр. унжык 1931 во сертi. Бостны-кө став секторјассө, 1934 во тулысын көзөма 8.520 гаөн унжык 1933 во сертi, мiбө 14,3 прөч. вылө да 16.450 гаөн, мiбө 31,8 прөч. вылө, унжык 1931 во сертi. Татыс тыдалө, мыј воыс воө мi көзлим унжык да өдјөжык, Нөшта-на өдјөжык нуөдөма колхознөј да крестьянскөј секторын арса су көзөм,— 20 лунөн вожык 1933 во сертi да төлысөн жынјөн вожык 1932 во сертi. Такөд өтщөщ 1934 воын арса көза план тыртөма 117 прөч. вылө.

1934 воын төдчымөн өдјөжык нуөдөма уборочнөј кампањiе. Шабдi һещкөма 1933 во сертi 20 лунөн воз да 1932 во сертi (кор весиг став шабдiсө вөлі абу һещкөма) 40 лунөн воз. Сөмын һаң ідралiгөн вошөм-јас јона-на гырысөс. Вылын өдјаскөд өтщөщ абу кыпө-дөма ідралөмлыс качествосө, вундан машинајас бердө черноуловiтемјас абу лөсөдөма, шеп оз өктыны да с. в. Возө вылө көзөмын да ідралөмын вылын өдјас вөсна тышкасөмкөд өтщөщ колө тышкасны уж, качество вөсна да вошөмјаскөд.

Колхозјасөс организација да овмөс боксаң јонмөдө-мөн, ужјас механизирүтөмөн да агротехника паскыд-жыка пыртөмөн тајө онас колхознөј мујас вылын дај став көзалөн урожајностыс јона кыптiс. Колхозјас көза

плөщадь вылын га вылыс суаён урожајыс 1931 во серті сoдіс 37,1 прөчент вылө, шобділөн 20 прөчент вылө, іdlөн 22,5 прөчент вылө. Такөд өтщөщ колхознөј да крестанскөј сектор куза һаһлөн валовөј прөдукціјаыс сoдіс 458212 центһерсаһ 644.720 центһерөз, һібө 40 прөчент вылө; техническөј културајаслөн — 8.070 центһерсаһ 9.140-өз, һібө 13,3 прөчент вылө, картупеллөн — 498220-саһ 734.890 центһерөз, һібө 47,7 прөчент вылө. Улынжык урожај сетө шабді, кодөс дөһөритөмыс јона-на абу тырмана. Һаһлөн прөдукціјаыс сoдіс 186000 центһер вылө, һібө 1.116.000 пуд, да картупеллөн — 236.000 центһер вылө, һібө 1.416.000 пуд.

Та кыһзі 1934 воын сөмын колхознөј да крестанскөј секторын (карбердса овмөстөг) бостөма 109910 центһер градыв пуктасјас. Областаыс продовольственнөј база паскөдөмын вөчөма медвозза восков. План серті 1937 воын һаһ прөдукціја колө вәјөдны 966.400 цен-өз. (1934 во серті сoдөмыс 220.000 центһер вылө), та пыщкын шобді чукөртөм вәјөдсө 80.200 центһерөз; картупеллөн прөдукціја сoдө 1882500 центһерөз — сoдөмыс 1934 во серті 2 $\frac{1}{2}$ пөв, градыв пуктасјас вөдитан овмөсјаслөн прөдукціјаыс сoдө — 644500 цент-өз. Һаһ да градыв пуктасјас сoдөмкөд, областаыс продовольственнөј база јонмөдөмкөд өтщөщ шабді кудел прөдукціја сoдө кујмпөв — 27.000 центһерөз, 1934 воын 9140 центһер пыщді.

Тащөм ногөн пјатілетка помасіг кежлө сіктса олысјас (колхозһыкјас) луныв рајонын лөбны тырвыјө һаһөс, областалөн став колөмыс лөө мoгмөдөма градыв пуктасөн, таыс кыһзі картупел колө порсјас вәјөм вылө да крахмало-паточнөј прөизводстволы.

Колхознөј сіктса овмөс паскөдөм кыһзі бөрја војасын јона паскаліс Ухто-Печерскөј трестлөн овмөсыс, Комілеслөн, коопераціјалөн, Лөкчімса комбинатлөн, заводјаслөн, школајаслөн да с. в. Рабочөјјас снабжајтөмын тајө овмөсјасыс сетөны ыжыд өтсөг. Карбердса овмөсјаслөн көза плөщадьыс 1930 воын 90 гасаһ сoдіс 4.314 гаөз 1934 воын да 1937 во кежлө лөө паскөдөма 10.000 гаөз. Карбердса овмөсјаслөн 1934 воын вөд 26.510 га вәјас (1930 воын 1.364 га вестө) да 7.000 сурс

гырыг скөт (1930 воын 225 вестө). Ухто-Печерскөй трест, коді аслас географическөй условіе серті локжык условіејасын, аслас овмөсыг бостө свежөй градвыв пуктас да выј-јөв прөдукта. Ухто-Печерскөй трестлөн торја төдчана овмөсјасыс „Новік вож“ (јөла совхоз), „Кочмөс“, „Кедровөј шор“, „Кылтово“ (огороднөј) да Сыктывка рын градвыв пуктас вөдітөм.

Төдчымөн паскаліс Комілеслөн карбердса овмөсыс, торја төдчанаөһ лооны „Казлук“ да „Кожваса“ совхозјас. Ыжыд овмөс Сыктывкарса ЦРК-лөн улыс Човјын ЦРК-са пажшиқјасөс снабжајтөм вылө да с. в. Рабочөјјасөс свежөй пуктасјасөн да јөла прөдуктајасөн снабжајтөмын тајө став овмөсјасыс сетөны ыжыд отсөг да налы колө лоны сөветјаслөн да ісполкомјаслөн пыр сінвоқас. Карбердса овмөс паскөдөмын хоқажственнөј оргаңизаціјаслы колө сетны ыжыд отсөг.

Ҷик торја места мјанын бостө Мутњіц аса шабді совхоз. Тајө совхозыс областын Ҷик өтө государственнөј ыжыд совхоз, но 1934 воөқ мјан тыр вњіманје ез вөв пуктөма. Ҷик сы вөсна, мыј мө егө пуктылөј тырмымөн вњіманје, совхозөн вескөдлөмө сујсісны кулак-вредітелјас да 1933 воын совхозсө вәјөдлісны кіссөм выјөқ, шабді-долгуңецлыс сортөвөј көјдыссө вөлі сістөма, көқісны чужтөм көјдысөн, көві вөліны сејалкајас, көқісны кіөн, мусө ужалісны лока, көјдысылөн кущөм-кө јукөн коллі му вылас, вевтөйтөг. Паскыда бостыс 4 машінаыс да шабді ңешкан („Комсомолка“) 23 машінаыс весіг өтө ез ужав. 1933 воын га вылыс зөр воліс 2 центњер, а ортча колхозјаслөн вөлі 12 цент. 1934 воын положөңіеыс совхозыслөн төдчымөн бурміс, көқөм да урожај ідралөм мунісны бура да віқму заготовкәјас куқа ассыс обяза-тельствөјассө выполњәјтис. Оңіја кад кежлө шабді сдај-төм совхоз абу-на ештөдөма, но тајөс сылы колө по-мавын Сөветјас крајувса сјезд кежлө. Асланыс герој ударњікјас Бакін, Малөј, Жігалов јортјас (тракторістјас) да Пчешњінлөн полевөдческөј брігада прімер серві, вескөдлысјаслы да рабочөјјаслы асвыныс совхоз-сө колө помөқ петкөдны прорывыс да 1935 воын вөчны образцовөј өһ.

4. СОЦІАЛІСТИЧЕСКОЇ СКОТВИЗОМ ПАГКОДОМ

Партія XVII сїезд вылын Сталін јорт сетіс скот-візом состојанїјелы тыр характеристика да зев чоткѡја індіс тујјас соціалістическој скотвізом паскѡдом мојјасѡ оломѡ пѡртѡм вылѡ. „Скотвізан проблемамь ѡні ем сещѡм-жѡ первоочередној проблема, кушѡм вѡлі тѡрыт наѡ проблема, кодоѡ успехѡн пѡртѡма-нын оломѡ“ (І. Сталін). Комі областын скотвізѡмьд, кычі удѡлној сѡкта сертыс, сїз-жѡ і тѡдчанлун сертыс ем журнуѡдана отрасл візму овмѡсын. Но областывса сѡветској органїаслѡн колана внїманїеыс тајѡ отрасл бердас партїа XVII сїездѡз ез вѡв.

Классѡвѡј враг, коллективїзаціјалы, візму овмѡс соціалістическој ногѡн реконструїрујтѡмын паныда аслас тышын, основној ударсѡ вѡчліс народној овмѡсын медга чувствїтельној отрасл вылѡ — скотвізѡм вылѡ. Сѡветјас да візму органїас летчысѡмнас пѡлзујтѡмѡн, скотвізѡм медга јона орї классѡвѡј врагјасѡн нуѡдан вредїтана ужыс. Отчотној кад коластын (1931-34 војас) продуктівној скѡтлѡн чїнѡм-сѡдѡмыс тыдалѡ тајѡ таблїцасы:

Војас	Гырыс скѡт јурлмьд		Пѡрсјас	Ыжјас
	Ставыс	Мѡсјас		
1930—1/1	174.740	98.930	17.560	150.030
1931—1/1	112.510	80.380	4.380	113.730
1932—1/1	108.320	75.710	4.550	97.010
1933—1/1	95.510	73.330	7.730	93.170
1934—1/1	94.640	66.670	7.950	72.680
1934—1/VII	122.250	66.270	9.070	83.370

Реконструкціја војасѡ мїјан скѡтлѡн јурлмыс крута услї.

1934 во вѡлі переломној воѡн. Гырыс скѡт

журлыдыс соди 29 прӧч. былӧ, мӧсјаслӧн лыдыс соди 4 прӧцент былӧ, порејаслӧн лыдыс соди 14 прӧч. былӧ да 1932 во сертӧ лои кыкмындаыс-на унжык. Ыжјаслӧн лыдыс соди 16 прӧч. былӧ. ВКП(б) ЦК јуыса пленум шуӧм-јас сертӧ скӧтвијӧмсӧ војӧ паскӧдӧмыс кутас мунны госуларствоин планірујтӧмӧн. Мијан урчитӧма скӧт содтӧм былӧ ташӧм план:

Скӧт сикас	1935 вога јанвар 1-д лун кежӧ	1938 вога јанвар 1-д лун кежӧ
1. Ужалан скӧт зоинас . . .	40.540	60.000
2. Гырыс скӧт	128.223	195.000
Сјӧ лыдын мӧсјас . . .	67.217	97.860
3. Поројас	10.310	35.830
4. Ыжјас	110.065	209.200

Тажӧ могосӧ оломӧ портӧмыс корас сӧветскӧј орган-јасан ыжыд выныштчылӧмјас. Сиктын колхознӧј стрӧјлӧн вермӧмыс вајис вывти бур предпосылакајас скӧтвијӧмсӧ ӧдӧдӧмӧн паскӧдӧм былӧ. XVII сјезд вылын Сталин јорт шулис — „скӧтвијӧм делӧсӧ колӧ бостны аслас кӧас парвијалы зоинас, став мијан ужалысјаслы, парвијӧјаслы і беспарвијӧјаслы“.

Колхозјасын ӧтувтӧм продуктивнӧј скӧтлӧн содӧмыс тыдалӧ тајӧ таблицаыс:

Војас	Гырыс скӧт		Поројас	Ыжјас
	Ставыс	Мӧсјас		
1932 во 1/1	34.400	16.880	1.320	3.560
1933 „ 1/1	30.090	13.480	1.460	1.490
1934 „ 1/1	36.300	16.890	1.910	1.130
1934 „ 1/XII	45.160	19.270	2.230	2.300

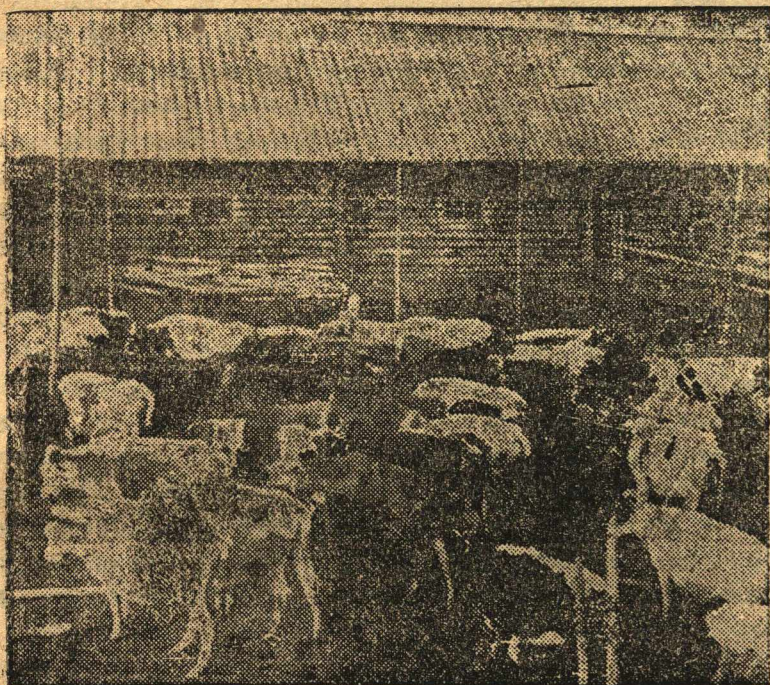
Öтүвтөм скөт сөдөмкөд өтщөщ мунө і молочно-товар-
нөй фермајасын скөт сөдөмыс. Тајө табыцаыс петкөдлө
молочно-товарнөй фермајасыс да сөні скөтлыдыс
сөдөмсө:

В о ј а с	Колхознөй МТФ-јас	С к ö т л ы д	
		Ставыс	Мөсјас
1932 во 1/1	127	10.980	5.550
1933 „ 1/1	158	9.820	4.720
1934 „ 1/1	257	18.450	9.060
1934 „ 1/XII	334	32.520	12.460

1934 воын МТФ-јаслөн да наын скөтлыдлөн сөдөмыс
крута четчыштіс, „Скөтвізөм паскөдөм делөын подува
чвөноөн лоө колхозно-товарнөй фермајас паскөдөм да
скөтвізан совхозјас јонмөдөм“ (ВКП(б) ЦК јунса пле-
нум шуөмыс).

1935 во заводітчігөн став өтүвтөм сура гырыс скөт-
сө колө вуждөны молочно-товарнөй фермајас положе-
нөје вылө. Массөвөй коллективизаціја вөсна да скөтві-
зөм паскөдөм бердө колхозјассаң да колхознікјассаң
вөманаңје ыждөм вөсна 1935 во вајас нөшта ыжыдзык
сөдөм кыз фермајас лыд боксаң, сөзі-і молочно-товарнөй
скөтвізөмлөн качество серті быдмөм боксаң. 1937 воө-
нын МТФ-јасын скөт лыдыс сөдас 84800-өз, көд пөвсын
лоө 33000 мөс. Öні-нын мөјан емөс велуна молочно-то-
варнөй фермајас, көдјас бура сувтөдөмаөс асгыныс уж-
сө. Сыктывдін рајонувса „III Интернаціонал“ колхозса
МТФ-ын өтөі воөн скөт лыдыс сөді 23 пр. вылө, быд-
төны став кукаңјассө, скөтөс бурмөдөны (метөірујтөны),
көрымөн заптысөма, стрөйтөма скөт карта, буржык мөс-
јаслөн лыстөмыс кыптіс 1.800 мөтрөз. Сыктывдін рајон-
увса „Лөјіч“ колхозса МТФ-ын скөт лыдыс 1934 воын
сөдіс 67-саң 106-өз, стрөйтөма скөт карта, телатнык,
коңушња. Мөсјаслөн лыстөмыс вөчөжөн кыптіс 30 прө-
цент вылө. Колхозлөн рекордісткаыс 8 төлыс чөжөн се-

тіс 1.793 літр јөв. Кукаңјаслөн сөктаыс содө суткінас 300 граммөн. Скөтөс дөңөритөмын стөча нуөдсө стамінскөј ударңіқјаслөн наказыс. „Октябрскаја победа“ колхозса МТФ-ын, Кулөмдін рајонын, быдтөны став кукаңсө, төлыгыс төлысө содө лыстөмыс, јөв поставка қоңнас вөлі сетөма мајын-һін, стрөитөма скөт карта, гөжөмнас скөтлы сетчыліс содтөд вердасјас, төв кешлө көрымөн фермајас заптысөмаөс тырмымөн, орјавлытөг

„Гөрд Керөс“ колхозлөи картаыс да скөтыс—лыстыө мөсјас.

ужалө политехническөј кружок да с. в. Прімерјас поңө вайөдны уна; колө перјыны, медым ташөм образцовөј фермајасыс вөліны ез дасјас, а сојасөн, медым став фермајасыс быдтісны кукаңјассө ставсө, содтісны скөт лыдсө, бурмөдісны скөт пөрөдасө, заптысісны көрымөн, стрөіталісны бур, сөстөм, кос, југыд картајас, лөгөдалісны бур дөңөр да зілісны орјавлытөг кыпөдны скөтлыс лыстөмсө.

Молочно-товарној фермајаскөд өтшөщ колө обеспе-
читны сиз-жө мукөд пөлөс скөтлыг,— порејаслыг да ыж-
јаслыг быдмөм.

Отчотнөј кад коластын поревіқан фермајаслөн лыдыс
сөді ташөм ногөн: 1932 во јанвар 1-д лун кезлө—32
ферма 890 поре лыдөн, 1933 во 1/1 кезлө—13 ферма
630 поре лыдөн, 1934 во 1/1 кезлө—15 ферма 410
поре лыдөн і 1934 во I/XII кезлө—51 ферма 1220 поре
лыдөн.

Матыса војасө поревіқан фермајасас кыпалөм-пас-
калөмлы колө сетны ыжыджык размах. 1937 воын мі
планірујтам воөдны СТФ-јаслы поре лыдсө 12.330-өз,
на пын 4.040 ең поре (маток). Көрым база (картупел)
паскөдөмөн, отходјас іспользүтөмөн, бур свінарныкјас
стрөіталөмөн, во гөгөрөн 2-3 пөв піјөдөмөн, өдөдөмөн
прірост обеспечітөмөн міжанлы колө јона паскөдны кол-
хозјасын поре віқан мјаснөј овмөсјас. Тајө колө, медем
бурмөдны госуларстволы сетан јалыг качествөсө, ме-
дем кыпөдны колхозјаслыг доходностсө да бурмөдны
колхозчыкјаслыг сојөм-јуөмсө.

Ыж віқөм скөтвіқөмын медеа бөрө колөм отрасл.
Тајө воын медвоzzaыг-на котыртома ыжвіқан 5 ферма.
1937 воын колхознөј фермајасын ыжлыг јурлыдсө пла-
нірујтам вайөдны 9000-өз.

Совхозјасын да карбердса овмөсјасын сура
гырыг скөт лыдсө 1937 во кезлө урчітома вайөдны
8.800-өз сіјө лыдын 4.500 мөс. Поре лыд совхозјасын
да карбердса овмөсјасын колө содтыны пјатіметка пом
кезлө 7.500-өз, сы пыщкын 1.000-ыг не ещажык ең
поре.

Быд колхозчыккөд колө лоны аслас мөс,
посны скөт да курөг.

1934 во 1/1 кезлө областын мөстөм колхозчыкыс вөлі
2.480. 1934 во 10/XI кезлө колі 330, мукөдыс бостісны
кукањјас (сетөма өтувтөм скөтлыг 1074 кукањ да кол-
хозчыкјаслыг да өткаоыгјаслыг контрактірујтөмөн 974
кукањ). Медматыса кадө, 1935 во март 1-д луныг не
сорөнжык колө обеспечітны мөскөн колөм мөсјастөм
овмөсјассө. Сыыг өпріч колө јонжыка паскөдны інді-
дуальнөј поре віқөм, кролік віқөм, птцеводство, коді

сетас верманлун нөшта выlö кыпöдны колхозныкјаслыс бұра олөмсö.

Колö јондыка паскөдны сја-жö пөщеводство, кромік візөм, мағазі візөм. Колö мыјвермөмыс паскөдны областлыс продоволственнөј базасö да бурмөдны рабөчөјјаслыс да колхозныкјаслыс сојөм-јуөмсö.

Медеа бөрө колөм, көт і зев төдчана участокөн мјан пыр-на колө көрвізөм. ОБЛЗУ лыдпасјас сертї Комї областын 1934 во 1/1 лун кежлө вөлі 81.307 көр, сы пыс совхозјасын 34 прөчент, колхозјасын 44,3 пр., гос-організаціјалөн 4,2 пр-нт, а ставыс обөбшществітөм секторын—82,6 пр-нт да частнөј секторын 17,5. Реорганізаціја мунан кад колөстө көр лыд сја-жө јона усї. Но өні көрвізөмыс пөщтї ставнас совхозјас да колхозјас кын да сы вөсна көрвізөм кыпалөм-паскалөмсö матыса војасö колө јона өдзөдны Коінскөј, Іжемскөј, Устьылемскөј да Удорскөј рајонјасын. Көрвізөмсö сја-жө колө паскөдны і Ежва рајонјасын.

1934 воын соціалістическөј көрвізөм паскөдөмын, быдмөмын перелөмыс ем-нын. Совхозјасын-кө 1933-өд воөз бесхөзәјственностъ да кулацкөј вредітелство нуөдөм вөсна (кык воөн 1932-33-өд војасö совхозјасас көр лыдыс чїні 17-26 сурсөз) көр лыдыс јона услі. 1934-өд воын сїјө чїнөмыс ез-нын ло сөщөм—Усаса совхозын көр лыд сөдї 2 прөч. выlö, Петрунскөјын чїні 4 прөч. выlö. Колө шуны, мыј Петрунскөј совхоз 1934 воын ужаліс воэза сертї өмөла. Тајө тыдалө табыцаыс:

	Усаса	Петрунскөј
Тырравтөм	11%	17%
Көр ијанлөн кулөм (отход) . . .	17%	27%
Гырыс көрјаслөн кулөм	11%	19%
Јај поставка	100%	67%
Волјас (пөстелјас) сдајтөм . . .	85%	59%
Јурлыдын вежөбөм	12%	4%

Лока вöлі көрвiзöмсö сувтöдöма i колхозјасын. Iж-маын ем „Трактор“ колхоз, кодi воштiс 500 көр. 1934-d воын заводiтiсны лучкiжыка ужавны колхозјас — öткы-мын колхозјасын вонас көр лыдыс codi 21 пр-öз.

Колхозјас ужын бурмöмлаң переломсö мiјанлы колö закрепiтны да возö ödjö паскöдны совхознöј да колхознöј көрвiзöмсö кулацкöј вредiтелствокöд вермасö-мөн, колхозјасöс да совхозјасöс овмöс да организација боксаң јонмöдöмөн, көрјас бөрса дөзөр бурмöдöмөн, обезмiчка да уравниловка бырöдöмөн, тырсавтöмсö да көрпiјанлыг да гырыг скöтлыг кулöмсö быдногыс чiнтöмөн. 1935 во кезлö тундра территориясö колö закрепiтны определөннöј овмöсјас саяö да паскöдны ветеринарнöј пунктјаслыг лыдсö.

Вöv вiзöм вiзму овмöслыг производительнöј вынјасöс паскöдöм мөгыг да, медицинан возö öдзöдöмөн вөрлезöм-нымöс паскöдöм обеспечiтöм мөгыг вöv лыд codтöмлөн да сылыг качествосö бурмöдöмлөн тöдчанлуныс зевыжыд.

Вöv јурлыд коман војасö сiз-жö јона углi. Вöv лыд-лөн вежсöмјасыс тыдалö со кушöм табыцаыс:

Кушöм кад кезлö	Став вöv лыдыс	На пыс ужалысыс
1929 в.о	62.050	49.150
1931 во јанвар 1 лун кезлö . .	57.680	49.330
1932 „ феврал 1 лун кезлö . .	50.770	43.550
1933 „ „ 1 „	46.430	40.900
1934 „ јанвар 1 лун кезлö . . .	44.640	38.640
1934 „ јул 1 лун кезлö	44.190	36.580

1932 воын Комiтеслөн үсi 512 вöv да 1000 вöv оз вöли туй уж вылас. Коквiцкöј селсöветын унжык öткаолыгыс вузавлiс да начкалiс вövјассö. 1934 воын вöv лыд чiнöм сувтiс да 1935 воын мiјанлы колö пер-јыны вöv лыд codöм-нiн. Вövјасöс öтувтöм (обобществiтöм) мiјан мунiс тази:

В о ј а с	Ставыс	Ужалыс вөв лыд
1932 во январ 1 лун кезлө . .	19.460	16.440
1933 . . . 1	18.640	16.700
1934 . . . 1	21.190	17.430
1934 . јул 1 лун кезлө	23.000	18.050

1934 вога мөд жыңас өтүвтөм (обобществитөм) вөв лыдыс зев јона содис өткаолысјасөн колхозјасө массө-вөја пырөм вөсна. Öнi вөвјаслөн основнөј массаыс колхозјас да госорганизаціјас кынынөс. Тајө сетө бур предпосылкајас вөвјаслыг лыдсө да качествосө өдјөжык кыпөдөм вылө. Прімернөја сувтөдөма вөв віқөм „Камінін“ колхозын, Сыктывдін район, (председател Којушев јорт). Тајө колхозса көбыла „Зар’алы“ віқму овмөсса выставка вылын сетісны медвылі донјалөм. Но унжык колхозјас да госорганизаціјас вөвјаскөд вөдүтчөны зев лока, оз тырсөдны көбылајасөс да начкалөны чаңјасөс. Воқө вылө мi ташөм торјассө лезны огө вермөј. 1935 воын мiјанлы колө перјыны паскыда вөв віқөм бурмөдөм, содөм кыңи лыд боксаң, сiңи i качество боксаң.

Тајө мiјанлы колө i СССР-лыг дорјысан вынсө јонмөдөм вылө.

Көрым база. Соціалистическөј скөтвіқөмлөн паскалөмыс корө көрым база паскөдөм да јонмөдөм. Скөт-віқөм паскөдөм куңа поңанлунјасыс мiјан областын зев ыжыдөс. Но мi зев еңа дај хiщчыческөја іспөлујтам тајө поңанлунјассө. Віқ плөщад мi паскөдiм 257140 гасаң 1931-өд воын 282900 гаөң 1934-өд воын. Став содөмыс сөмын 10 прөцент вылө. Тајө, ферт, јона еңа. Колө решителнөја содтыны віқ овмөс. Но медса-ңын омөл делөыс качествокөд. Віқјас вылын уна кустарыкјас, віқөны скөт, мыј вөсна чiнө урожајыс да качествыс турунлөн. Сiң-кө, воқө вылө мiјанлы быт колө медвојдөр паскөдны віқовмөснымөс да торја-ңын бурмөдны качествосө, медым унжык да буржык качестваа турун бостны. Віқјас вылыс чорыд көрымјас бостөм кыңи, мi паскөдам турун көқөм, севооборотө сiјөс сүјөмөн. 1932-өд

воын кӧзӧма 1190 га, 1934-ӧд воын—3307 га. Но тајӧ
еща-на, колӧ унжык кӧзны, медса-нын азотистӧј турун-
јас, кодјас бур, [дона кӧрым сетӧм кынјі бурмӧдӧны
муеінсӧ да озырмӧдӧны сїјӧс азотӧн.

Сочнӧј кӧрымјас бостӧм могыс, кодјасӧс революци-
јаӧз Коми областса крестана весіг ез і тӧдлыны, пас-
кӧдім корњеплодјас кӧзӧм—4312 гасањ 1931-ӧд
воын 8913 гаӧз. Сїлосујтім 1931-ӧд воын 17178 тонна,
1932-ӧд воын—26935 тонна, 1933-ӧд воын—40703 тон-
на, 1934-ӧд воын—50908 тонна. Сочнӧј кӧрым ресурс-
јас паскӧдӧм боксањ мїјан ем ыжыд восков воӧд. Но
век-жӧ тајӧ сӧмын заводїтчӧм. Воӧд кежлӧ ӧдїжык
колӧ паскӧдны да јонмӧдны скӧтвїзӧмлы кӧрым базасӧ.

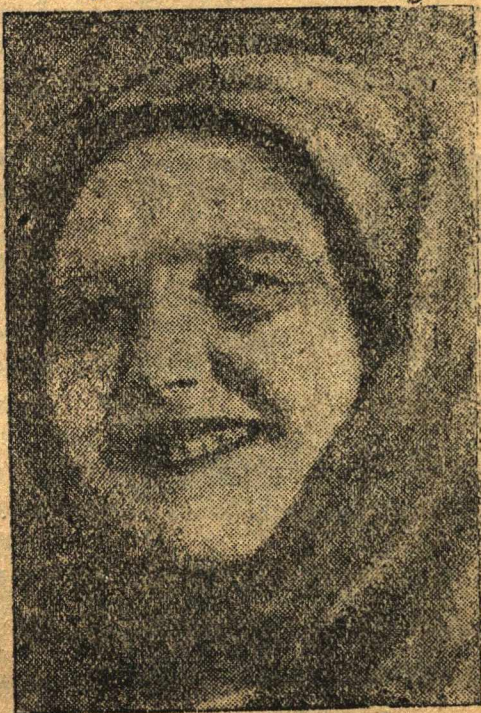
Торјӧн сулалӧ вопрос пӧскӧвїнајас јылыс. Тајӧ
вопрессӧ мїјан ӧнӧз-на абу разрешїтӧма. А скӧтным
вожынсӧ олӧ вӧла вылын јїрсӧмӧн дај сїзсӧ олӧ мед-
са продуктивнӧј кадӧ.

Но мїјан колхозјас ӧнӧз-на ез гӧгӧрвоны став тӧд-
чанлунсӧ пӧскӧвїнајаслыс: пощӧсјаса културнӧј пӧскӧ-
вїнајас абу лӧсӧдӧма, мыј вӧсна мӧсјаслыс бостам сӧ-
мын којмӧд јукӧн лӧбӧ весіг нӧлӧд јукӧн јӧвсӧ. Вер-
мам-ӧ мї воӧд лезны ташӧм сїнмӧ шыбытчана бесхо-
зїјственноствӧс? Некущӧма огӧј! Мїјанлы колӧ пырыс-
пыр-жӧ быд колхоз вылӧ бӧрјыны тырмана плӧшщад,
торјӧдны сїјӧс, пујассӧ керавны, а тулыссањ пошны,
весавны да пӧртны културнӧј пӧскӧвїнаӧ. І мї бостам
сїјӧ-жӧ скӧт јурлыд дырјыс кык-кујім пӧв унжык јӧв.

Културнӧј социалїстїческӧј скӧтвїзӧмлы мӧд услови-
јӧн лӧӧ скӧтсӧ југыд, кос, сӧстӧм, шоныд оланїнӧн
обеспечїтӧм. Та боксањ отчотнӧј кад коластӧ мї, ферт,
ыжыда восковтїм воӧд. Мӧс вїзанїјас 44-сањ 1931 во-
ын содтїм 271-ӧз 1934-ӧд вога октабр 1 лун кежлӧ,
17217 скӧт места лыдӧн (2926 скӧт места пыддї 1931-ӧд
воын). Кукањвїзанїјаслӧн лыдыс 3-сањ содїс 69-ӧз,
2693 кукањ места лыдӧн (112 пыддї). Нарошнӧј коњуш-
њајас 1931-ӧд воын ез вӧвны, 1932-34 војасӧ стрӧїтӧма
87-ӧс 2638 вӧв места лыдӧн; поревїзанїјас ез-жӧ вӧвны,
стрӧїтӧма 20-ӧс 1420 порс вылӧ. Но тајӧ вывтї-на еща.
Колхозјасын 1934-ӧд вога октабр 1 лун кежлӧ скӧтӧс
обеспечїтӧма мӧсвїзанїјасӧн 69,3 прӧцент вылӧ, кукањ-

візаніјасөн сөмын—14 прөчент вылө, коңушњајасөн—15,2 прөчент вылө, поревізаніјасөн 60,3 прөчент вылө. Положеніеыс нөшта јона омөлтчис тајө төлысјасө, кор өтка- олысјасөс массөвөја лоі прімітөма колхозјасө. Оні стрөйтөө 154 мөсвізаніи 8773 мөс места вылө, 51 кукањвізаніи 1772 кукањ места вылө, 57 коңушња 2479 вөв ме- ста вылө да 55 поревізан іи. Колө пырыс-пыр-жө ештөдны тајө скөтвізаніи- јасө да стрөитны вымјас- өс сїзі арталөмөн, медым 1935-өд воын став колхоз- са скөтыс вөлі нарошнөј скөтвізан іијасын.

дөчөритөм. Скөтөс кулөмыс візөм, стада сө паскөдөм да сылыс про- дуктивностөсө кыпөдөмыс дөчөритөм, візөм сајын— аскадын да колананог на- ука серті вердөм сајын (мыјөн сїз-жө економітсө уна көрым), аскадын шо- ныд да сөстөм ваөн јук- талөм сајын, весалөм да колананог лыстөм сајын да с. в. Качествөсө скөтлыс колө бурмөдны мөвизаціја (бур рөд өшјасөн тырсө-

Сталинскөј ударница Вязова Кл. Ос.
(Нүла колхоз Зануліјө ө-с.)

дөм) нуөдөмөн, племеннөј скөт нөбөмөн, аскадө да тыр- выјө тырсөдөм нуөдөмөн. Молодњакөс быдтыны кулалөм- јасыс візөмөн. Оніја кад кежлө мїјан абу ічөт кадр-ын скөтвізөмын ударникјаслөн—сталинскөј ударникјаслөн, кодјас петкөдлөны прімер, кызі колө скөтөс дөчөритны, кызі паскөдны да бурмөдны скөт стада сө да кыпөдны сылыс продуктивностөсө. Мїјан лыд вылө бөстөма скөт- візөмын 202 геројөс. Бөстам прімер вылө „Леңін— гранат“ колхозыс дарја Філіпповна Мікушева јор- төс, ужалө МТФ-ын јуралысөн, сїјө јөв сетөмсө мөс-

жаслыг содтіс 45 прөчент былө; „Вылног“ колхозыг Чалаанова Анна—јөв сетөмсө мөсјаслыг содтіс вонас 30 прөчент былө, езсет кувны һіөті кукаңлы, скөтһіцајас пөвсын нуөдө зоотехучоба; „Выл Час“ колхозса МТФ-ын јуралыг Јермолин јорт, нуөдө стада сө бурмөдөм (метізаціја) холмогорскөј өшкөн, һіөті мөскөс тыргөдтөг оз кол, содтіс јөв сетөмсө мөсјаслыг. Степанов Андреј Міхајлович— „Звезда“ колхозын коңух, образцовөја пунктс вөвјасөс дөчөритөм, тыргөдан плансө

Сталинскөј ударһіца „Вылног“ колхозыг Чалаанова А.
(Кулөмдін)

тыртіс 100 прөчент. былө, вөвјас гөра-көза кежлө, урожай ідралөм кежлө вөліны шөр вердасыг вылынжыкөс. Јемдін рајонувса „Новыј путь“ да Луз рајонса „Путь Сталина“ колхозјас да уна мукөд колхозјас чорыда бөстөісны скөтлыг качествөсө бурмөдөмө, стада сө паскөдөмө, дөчөритөм-візөмсө бурмөдөмө і шедөдісны бур резултатјас. Но оз став колхозјасыг-на большевікјас ногөн паскөдіны соціалістическөј скөтвізөмсө. Воқө кежлө быт колө тырвыјө нуөдны тырсөдөм дај бур производителјасөн. Со „ШІ Интернаціонал“, „Југөр“, „Выл олөм“, „Віжыд вын“ колхозјас став мөсјас сө тыргөдісны холмогорскөј өшјасөн, нуөдісны ручнөј случка, мукөд колхозјаслы став мөсјас сө, ең порөјас сө, көбыла-

јас сө да с. в. колө тыргөдны бурмөдөм пөрдөјасөн. Став приплөд сө быт колө віңны да быдтыны, молодһак бөрсасыг бур дөчөр пунктөмөн. Со Сыктывдін рајонса „Јарөга“ колхозса кукаңвізыг Белых Ольга бура дөчөритө кукаңјас сө — сылөн суткінас сөктаыг быд кукаңлөн содө 500 грамм былө. Колө, медым став колхозһікјас да колхозһіцајас скөтвізөмын ужалісны сіңі, кыңі ужалөны сталинскөј ударһікјас. Колхозса массаөс да ужалыг јөзөс соціалістическөј скөтвізөм паскөдан мөгјас гөгөр мобілізүјтөмөн да котыртөмөн, колхозјас,

фермајас костын соцордјысөм да ударничество паскөдөмөн, Ивановскөй областкөд ордјысөмөн, Коми областа советјаслы партијнөй организацијајас вескөдлөм улын колө разрешитны тајө могсө сиз-жө, кыз разрешитим мукөд зев гырыс хоҗајственно-политическөй могјас. „Скөтвиҗан ужсө колө бостны аслас кіө став партијалы, мијан ставуҗалысјаслы, партијнөјјаслы, і бес-партијнөјјаслы, сјјөс төдвылын кутөмөн, мыј скөтвиҗан проблемаыс өні лоө сещөм-жө медвоҗаа өчерөда проблемаөн кушчөмөн вөлі төрыт успешнөја разрешитөм Һаҗ проблема. Һинөм і виставны, мыј советскөй јөз, кодјас целө мунантуй вылын венлисны ез өтик вел гырыс мешајтчан торјас (препятствие) кужасны венны і тајө мешајтчан торсө“ (Сталин).

Сталинскөй ударница Микүшева
сарја („Лекин гранат“ колхозыс
Шоҗнаты район).

Тајө меропрјатјејаскөд өтшөщ быҗ колө примитны чорыд мерајас виҗ плошщадјас паскөдөм куҗа.

Вывти ыжыд делөөн лоө бур пөскөвинајас лөсөдөм. Пөскөвинатөг скөтвиҗөм оз вермы паскавны да бурмыны.

ВИЗМУ ОВМОС КРЕДИТУЈТӨМ ДА ФИНАНСИРУЈТӨМ

Отчотнөј кад коластын (1931-1934-өд војас) визму овмосө пунктөма јона уна сөм.

1934-өд воын колхозјасөс кредитутан да капиталовложөңје плансө 1931-өд вога капиталовложөңјекөд өтлааститиг, ми аҗзам тащөм серпас:

Ставсө 1931-өд воын вөлі пунктөма 931,7 сурс шајт, а 1934-д воын 14.475,6 сурс шајт, мөд ногөн-кө сөдөмыс 15 пөв дорыс унжык. 1931-өд воын колхозјаслы вөлі востөма кредит 461,9 сурс шајт, а 1934-өд воын 1.410,7 сурс шајт, мөд ногөн-кө, сөдөмыс 3 пөв дорыс унжык.

Нöшта-на јонжыка колхозјас хоҗајственнöј вынаөн быдмöмыс тыдалö торја мероприятыјас куҗа капиталов-ложеныјасы анализ нуöдигөн.

Территорија организуйтöм куҗа 1931-öд воын вöли пунктöма 154,5 сурс шајт, а 1934-öд воын 835,9 сурс шајт, мбö содöмыс 5 пöв дорыс унжык.

Производственнöј строителство куҗа 1931-öд воын вöли пунктöма 214,5 сурс шајт, а 1934-öд воын—4,913 сурс шајт, мбö содöмыс 20 пöв дорыс унжык.

Производственнöј строителство вылö 1931-öд воын кредитјас вöли леҗöма 124,3 сурс шајт, а 1934-öд воын 978,7 сурс шајт, мбö содöмыс 8 пöв гöгöр. ¹⁾

КАДРЈАС

Визму овмöсöс коллективизируйтöм, кодi јона паска-лис отчетнöј кад коластö, сувтöдис јона гырыс требова-ныјас кыз массöвöј, сиз-жö и шöр да вылын квалифика-цијаа визму специалистјасы кадрыс лöсöдöм боксан.

Область сажыс специалистјасöс бостöм кежыс не колтöмөн, ыжыд уж нуöдöма область пышкын кадрыс лöсöдöм куҗа. Онiја кад кежлö пыр уҗалöны кык сел-хозтехникум (Улманаса да Изваса) да 4 межрайоннöј колхознöј школа. Тасы кынҗи нуöдöсны жеңыд срока курсјас массöвöј квалификацияа кадрыс лöсöдöм куҗа.

Стационарнöј колхознöј школајас пыр да курсјас вы-лын 4 воон гөтөвитöма со кушöм уҗалысјасöс:

ПРОИЗВОДСТВО ВЫЛЫГ БОГТÖГ

Лыстысыс скöтнiдасјасöс	—	250	439
Кукаңвизысјасöс	—	113	210
Пастухјасöс	—	35	58
Конухјасöс	—	71	189
Порөвизысјасöс	—	—	23

¹⁾ Вөзö вылö колхозјасöс хоҗајство боксан јонмöдöм мого-ВКП(б) ЦК да СССР-са СНК 1934 во декабр 23 луноа шуöм сери в.х. ссудас куҗа, кодјасöс бетöма 1933 вооа январ 1 луноа, уҗлөз-јасöс колхозјасыс епиштöма.

Старшöй скöтнїцајасöс . . .	58	125	—
Полеводство куҗа бригадїрјасöс	537	255	—
Скöтвїзыс бригадїрјасöс . . .	—	35	—
Мукöд специальноста ужалысјас	—	189	240

Кöт i унаöс шымыртöма подготовканас, колхознöй сїктјаслы век-жö јона-на оз тырмыны с-х. подготовленнöй кадрјасыс, шуам счотоводјас, колхозса јуралысјас, ветсанїтарјас, куҗнечјас, машинажасөн ужалысјас. Та вöсна пуктысö мoг, паскöдны уж кадрјас гөтöвїтöм куҗа, торјөн бурмөдны ужалöмсö межрайоннöй колхознöй школајаслыс, кујим отделеңїеа (счотоводјасöс, полеводство куҗа да скöтвїзыс бригадїрјасöс гөтöвїтан) стационарнöй школаö најöс пöртöмөн да сoдтыны школа лыдсö, медем быд кык район вылö вöлї öтї школа. Тамс кынзї быд ногыс колö зїмны воҗö нуöдны жеңыд сpока курсјас пыр кадрјас гөтöвїтöм.

Вїзму овмöслөн да скöт вїзöмлөн паскалöмыс сувтöдö торја ыҗыд требованїејас шöр да вылын квалификацїјаа подготовленнöй кадрјас вылö.

Шöр квалификацїјаа кадрјасöс гөтöвїтöм муно Коми областса 2 селхозтехнїкум пыр. Улманаса с-х. технїкум 1931-öд вогаң 1934-öд во помöз сетїс 197 специальтöс, на пыс: технїк-животноводјасöс 123, җемлеустроїтелјасöс—74, кор технїкум лоомсаңыс 1931-öд воöз лeҗöма вöлї сöмын 78 специальтöс (23 агрономöс, 41 технїк-животноводöс да 14 технїк-лесоустроїтелöс).

Ізваса олеңеводчeскöй технїкум вöчлїс 1 выпуск, лeҗїс 28 специальтöс көрвїзöм куҗа.

Область пыщкын кадрјас гөтöвїтöм кынзї областса колхозјас да совхозјас уна шöр да вылын квалификацїјаа специальтјасöс бoгтїсны область ортсыса учебнöй заведеңїејасыс. Öнїја кад кежлö областын ОЗУ сїстемын ужалöны со кушöм специальтјас: агрономјас (быд сїкас специальностъа)—75, зоотехнїкјас да технїк-животноводјас—58, ветерїнарнöй врачјас да веттехнїкјас—53, мукöдјас—30, җемлеустроїтелјас—35.

Кöт мїжан ем специальтјаслөн ташöм ыҗыд армїа, областса колхозјаслы да совхозјаслы век-жö оз тырмы-

ны шөр да вылын квалификацияа кадрјас, тајо тыдало со кушом таблицыс:

Профјас	План сер- те колө	Ем	Оз тырмы
Агрономјас (шөр да вылын квалификацияа)	135	75	60
Зоотехникјас да техник-живот-новодјас	92	58	34
Ветврачјас да веттехникјас . .	113	53	60
Землеустроительјас	50	35	15
Мукөд специалистјас	73	30	43

Медса јона оз тырмыны ветеринарнөј ужалысјас. Област папта, сомын ОЗУ система куца, оз тырмыны 60 морт ветеринарнөј ужалыс. Областын Изваса зооветтехникум оз вермы тырмымөн могмөдны областос ветеринарнөј ужалысјасөн, сы вөсна мыј тајо техникумыс гөтөвитө ужалысјасөс став Совет Сојузса көрвизан районјаслы. Та вөсна быт колө востыны мөд зооветтехникум, коді ескө мед гөтөвитіс ветеринарјасөс областы.

ОБЩЦӨЈ ВЫВОДЈАС ДА МОГЈАС

Советјас 9-д да 10-д сјезд коластын вужвыјөныс вежсіс чужөмыс візму овмөслөн Коми областын. 4 воін социалистическөј секторса көца площадьлөн удельнөј весыс 15,3 пр-саң кыптис 80 пр-өз. Одјө быдмө візму овмөс механизирутөм: колхозса да совхозса мујас вылын 1934-өд воын ужалө 71 трактор. Отчотнөј кад коластө котыртөма 2 МТС да 3 МСС да 1935-өд воын лоө котыртөма 3 выл МТС, мыј лоө выл опорнөј большевистскөј центрјас лөсөдөмөн гырыс овмөса културнөј мувөфитөмын, коді подулассө наука медбөрја достыженъ-ныјејас вылын да вооружитчөма медвыл машиннөј техникаөн.

Областса советјас, колхозјас да советскөј став общественност вөзын 1935-өд воын сулалөны нөшта кывкутанажык да граңдіознөј могјас.

1935-öd вога тувсов көза кежлө аскадө да чорыда лөгөдчөмөн, стада візөм да приплодсө өвітөг сохрани-төм вөсна тышөн, воэовылө колө обеспечитны нөшта буржыка уж организуйтөмсө совхозјаслыг да колхоз-јаслыг, урожајлыг воэовылө содөмсө, скөтвізөмлыг то-варност содөмсө, нөшта јонжыка кыпөдны колхознөј производстволыг доход вәјөмсө, медем тырвыјө пөртны олөмө став колхозјасөс большевістскөјө, а колхозникјасөс зајитчөнөјө пөртан могнымөс.

Скөтвізөм, коді лоө візму овмөсын ныр-нуөдыг отрасльн, требујтө торја ыжыд вни-маніје пунктөм колхозно-земельнөј органјас-саң да советјассаң да тајө делө вылас став советскөј общественностөс мобілізујтөм, медем тырвермөмөн разрешитны скөтвізан проблема.

Скөтвізөмө чорыд государственнөј план тыртөм по-дыв вылын Ивановскөј областкөд ордіыгөмын первој места вөсна воэө тыш нуөдөм, тајө плансө, кыз государст-веннөј төдчанлуна меропріјавіеөс быд колхозник, ужалыг өткаолыг, совхозса да МТС-са рабочөј вежөрөз вәјөдөм воэө лоө решәјтана условіеөн скөтвізөм пәк-көдөмын да бурмөдөмын. Колө закрепитны шедөдөм вермөмјас да воэө нуөдны тышсө скөтөс візөм да дө-чөритөм куза, көрым база бурмөдөм да содтөм куза да ужалыг да сура гырыг скөт стада јурлыд паскөдөм куза. Колхозјасөн, колхозникјасөн, колхозјасса да сов-хозјасса рабочөјјасөн конкретнөј објазательствојас сета-лөмөн да сіјө објазательствојассө олөмө нуөдөмөн. Такөд щөщ зев ыжыд вниманіје колө вескөдны посні скөтві-зөм (порсјас, ыжјас, кроликјас) да птїца візөм паскө-дөм вылө, кыз скөтвізөмын медеа бөрө колөм, вунөдөм јукөд вылө.

Мувөдөитөм куза 1935-өд волы колө лоны көза плөш-щајас воэө јона паскөдан воөн, ужлыг качествосө решительнөја бурмөдан воөн, агротехніка паскыда пыр-тан воөн, правілнөј севооборотјас нуөдан да освоитан воөн, чістөј коскөмјас паскөдан, којдыс да му ужаломсө бурмөдан воөн. Тајө подыв вылын колө кыпөдны став културајаслыг урожајсө.

Комі областса парторганизаціяяслы, сөветяслы, колхозно-земельнөй органяслы да став сөветскөй общественностлы колө төдвылө бостны, артышты колан вога урокяссө, кор тулысса гөра-көза кешлө ез тырвыжө вөв дагтома көйдыс, страховөй-семеннөй да фуражнөй фондяс, мы тулысса көзасө сувтөдис вескыда угроза улө да сөмын государствоөн көйдысөн јона отсалөм вөсна област петис сөкыд положеніјесыс.

Ташөм положеніјесө, дерт, некушөм ногөн оз полезны 1935-өд вога гөран-көзан кампаніје кешлө лөсөдчигөн. Пырыс-пыр-жө быт колө дагтыны көйдыс, страховөй-семеннөй да көрым фондяс, торја вчманіје өткаольт сектор вылө пунктөмөн, нуөдны агротехнічскөй меропріјатіјесас, котыртны візму ужалан машинаяс да өручіјесас ремонтрујтөм, медым тулысса гөра-көза кешлас воөдчыны большевітскөй тыр даглунөн, коді обеспечітас тырвермөмөн көза нуөдөмсө да ыжыд урожај бөстөмсө.

Областса колхозяслөн доходност јона содөмыс, көзас паскөдөм, су көза план содтөдөн тыртөм, 1935-өд воын ыжыд урожај бөстөм вылө условіјесас лөсөдөмыс, 7905 га вылө ежа лептөм—ставыс тајө сетө условіјесас соціалістическөй овмөснымөс воөө вылө јона кыпөдөм-паскөдөм вылө.

Колхозяслыс доходяс јуклөмјассө өдіөжык ештөдөм вөсна тышкасөмөн да паскыд уж нуөдөмөн, медбур колхозяслыс, колхоз производствоса мастер-колхозчык ударчыкяс честнөй ужяслыс обрачөцјассө петкөдлөмөн, сылыс обрачөцјассө петкөдлөмөн, кыз тајө воын уна сурс колхозчыкяс асланыс честнөй ударнөй ужөн перісны аслыныс зажіточнөй колхознөй олөм, кулацко-націоналістическөй элементјаскөд пөшщадатөг тыш нуөдөмөн, кулакјасөс да сылыс агентурасө—вредітелјасөс, лодырјасөс, рвачјасөс, разгільајјасөс, колхозса ембур гусавлысјасөс-таргајтысјасөс колхозясыс вөтлөмөн Комі областса сөветяслы, колхозно-земельнөй органяслы да став сөветскөй общественностлы ужалыс өткаольтјасөн колхозө пыран заводітчан візувсө колө пөртны ужалыс өткаольтјасөн колхозјасө пыран паскыд гыө.

ТОВАР БЕРГӨДЧӨМ, ТРАНСПОРТ да ГВЈАҢ

Социалистическөй промышленность да социалистическөй виэму овмөс паскөдөмын мијан страна воис вывти гырыг вермөмјасө. Мијан страна вөчө вывти уна промышленнөй да виэму овмөс прөдукција, вывти уна быдсама төвар. Но тајө төварјассө потребителөз, һөбысөз вайөдөмыс (а төварыд-өд вөчсө потребленије вылө) мијан Коми областын өнөз-на мунө омөла, һеудовлетворителнөја. Уна төвар вөчөмыд—сijө еща-на, колө јешщө ретидөн вайөдны вөчөм төварјассө потребителөз.

Сталин јорт партија XVII-өд сјезд вылын шуис: „Медым страналөн економическөй олөмыс вермис клучөн пуны, а промышленностлөн да виэму овмөслөн вөли ассыныс продукцијасө возө кыпөдөмлы ыштөд, колө, медым вөли нөшта өви условије, щук паскыда төвар бергөдчөм кар да сикт костын, странаса рајонјас да областјас костын, народнөй овмөсса унасикас јукөнјас костын“, i воэө: „Сөветскөй вузасөм паскөдөмыд лоө сijө ыжыд мөгөн, кодөс олөмө пөрттөг оз поэ мунны возө“. Таји шулис Сталин јорт төвар бергөдчөм јылыг да сөветскөй вузасөм паскөдан мөгјас јылыг.

Төвар бергөдчөм паскөдөм вөсна торја јона лоi когасны мијан партијнөй организацијалы да сөветскөй органјаслы. Мыј-нө ми вермим вөчны тани тајө отчетнөй кад коластас?

Ми паскөдим вузасан сет 965 точкасан 1931-өд воө 1213 точкаөз 1934-өд воө.

Роэһичнөй төвар бергөдчөм содис 29,7 миллон шайтсан 1930-өд воө 80 миллон шайтөз 1934-өд воө.

Лоi бырөдөма кооперацјалыг монополнөй положениесө да паскөдөма государственнөй севлыг роэһичнөй

төвар бергөдчөм 515 сурсаң 1931-өд воö 11,2 миллионь 1934-өд воö (22 пөв), кылөдчан да вөрлезан организацияјасса ОРС-јаслыг төвар бергөдчөм паскөдөма 3,5 миллион шайтсаң 1931-өд воö 21,1 миллион шайтөз 1934-өд воö, мукөд вузасыг организацияјасыг (паракходство ОРС, Севпушнина, Центроспирт да с. в.) рөчһичнөј төвар бергөдчөм паскөдөма 7,2 миллионсаң 1931-өд воö 19,2 миллион шайтөз 1934-өд воö.

Колхознөј базар.

Паскөдөма базарын вузасөм.

Общественнөј столовөјјаслыг оборот паскөдөма 2,5 миллион шайтсаң 1931-өд воö 4,539,5 сурс шайтөз 1934-өд воö, та пышкыг кооперація вылө воö 3.200 сурс шайт. Комилес да сплав ОРС-јас вылө—1.084 сурс шайт.

Но төвар бергөдчөм Коми областын өнөз-на абу сувтөдөма колана ногөн. Медыжыд тырмытөмторјас тани—төварлөн назөн мунөм, назөн бергөдчөм,—тујын, складјасын, магацінјасын, ларокјасын кујлөм. Абу-на мијан

лөсөдөма промышленностьсаң потребителөз вескыда төвартө вайөм.

Удора районлөн грузјас кујлөны Көјнөсын (370 километр сайын)—400 тонна да Каменкаын (530 километр сайын)—325 тонна. Мылдин районлөн 600 тонна груз кујлө 300-700 километр сайын. Төварјас аскадын да тырмымөн пырттөм, торја-нын ылі районјасө медзевсө лөө транспорт лок уж понда да вузасан (төргөвөј) организаціяјас безхоҗајственностъ понда, наөн грузјас мөдөдөмөн сормөдчөм понда.

Пыртөм төварјас кујлөны складјасын 20 лунөз дај дыржык.

Төвар бергөдчөм мунө вывти назөн—коопераціялөн 114 лун, Комілес ОРС-лөн 134 лун.

Таыс өтдор, төвартө унаыс пыртөны потребителјаслыс (нөбасыјаслыс) колөмјассө, нуждајассө артавтөг, пыртөны мунтөм төварјас—шогмытөм гырыс колошшіјас, көмкотјас, паскөмјас, вывти уна лыда сҗереоскопјас, батарејатөм карманнөј пөнарјас да с. в.

Төварјас назөн мунөмла да нөжјө бергөдчөмла јона локміс фінансөвөј состојанјеыс төргөвөј организаціяјаслөн.

Онөз на абу бырөдөма гусасөмјас, растратајас. Кооперациялөн абу чукөртөма пайјас (700 сурс шайт), пайшікјас сайын емөс гырыс ужјөзјас. Пыщкөсса ресурсјас мобілізүтчөны омөла. Сы понда коопераціялы частө нинөм вылө овывлө выкупитны төварјассө.

Исполкомјаслы, да сөветјаслы став советскөј общественностылы, колхоҗникјаслы да став ужалыс јөзлы областын колө тышкасны советскөј вузасөм паскөдөм вөсна, капиталистјастөг да спекулантјастөг вузасөм паскөдөм вөсна. Та мogyс колө:

төварјаслыс мунөм да бергөдчөм јона өдзөдны,— медым төварјас ез кујлыны тујын-ны складјасын, а медым регыдөн воисны магаҗинјасө, лавкајасө, ларокјасө да регыдөн сені вузассисны;

јона паскөдны паскыда мунан быдсама төварјас вөчөм область пыщкын, районјасын, заводјасын, кустарнөј кооперація пыр, колхозјас пыр, налыс возмөстчөмсө, кутчисөмсө быдсама ногөн кыпөдөмөн, ызјөдөмөн;

вузасан организаціяјаслы јонжыка артавны һобасыјаслыс колөмјассө, нуждајассө да пыртны колан төварјас, мунап төварјас;

ләсөдны культурнөј вузасөм, чистөј да личыд магазинјасын, төварјас мичаа сувтөдөмөн, һобасыјасөс төварјасөн төдмөдөмөн, сөстөма виқөмөн, һобасыјаскөд вежливөја обрашщайтчөмөн;

јона паскөдны базарнөј вузасөм.

Вузасыс организаціяјаслыс фінансөвөј состојанијесө бурмөдөм могыс бара-жө колө өдөдны төвар бергөдчөм, перјыны ужјөзјас, бырөдны гусасөм да растратајас вөчөм.

Став сөветскөј общщественносты колө кутчысны вузасөм паскөдан ужө. „Колана, медым тајө ужас вөліны кыскөмаөс і государстволөн вузасан сет, і кооперациялөн вузасан сет, і меставывса промышленность, і колхозјас, і өткаоыс крестанајас“ (І. Сталин).

Локтан војасө төвар бергөдчөм вывти јона содас: 1937-өд воө кајас 141 миллион шайтөз, —1934-өд воын вөлөм 30 миллион шайт пыдди. Медым помала нуны, пыртны да новлөдлыны тајө төвар массасө, мјанлы ковмас јона кыпөдны да бурмөдны воднөј да автогужевөј транспорт.

ТРАНСПОРТ

Тајө војасө груз бергөдчөм Коми областын вывти јона содис. Воднөј транспортөн груз бергөдчөм (Печера да Езва куъа) 895,8 сурс тоннасаң 1932-өд воө содис 1.679,2 сурс тоннаөз 1934-өд воө, мөдногөн-кө шуны, 1933 да 1934-д војасын груз бергөдчөмыс пөшти кык мында соди 1932-өд вөса серы. Локтан војасө груз бергөдчөмыд торја өдјө мөдас содны да мөд пјатиметка помын воднөј транспортөн груз бергөдчөм содас 4.137 сурс тоннаөз, а та вөсна транспорт вөпросјас Коми областын сулалөны торја јөса. „Транспорт лөө сјө веккы инөн, коді вермас конјыштчыны да пөжалуј заводитөһин конјасны мјан став економика да медса вөјдөр мјан төвар бергөдчөм“ (І. Сталин).

Мыј-нө мј вермим вөчны транспорт лөсөдөмын отчөт-

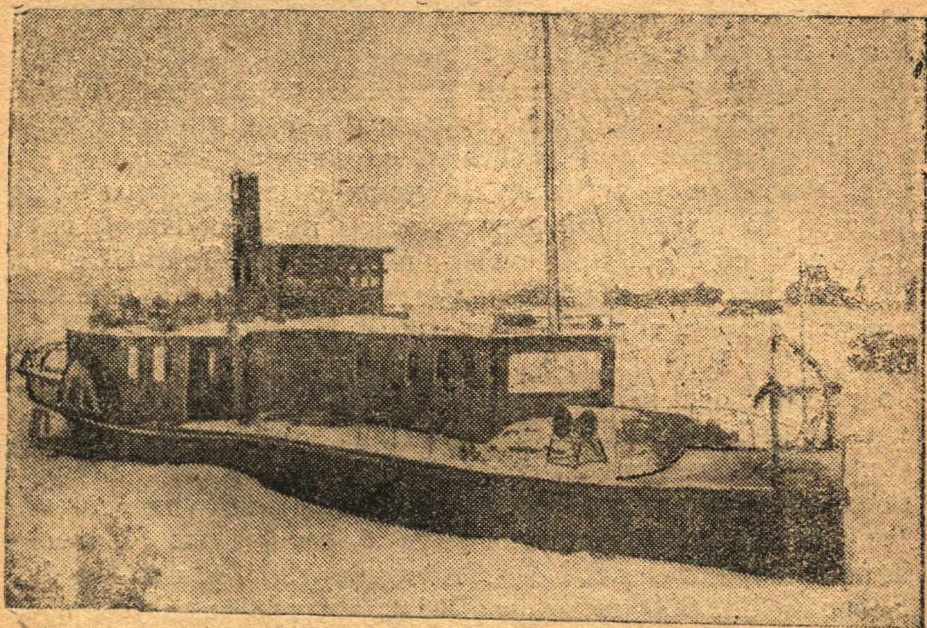
нөй кад коластын, да кушом могјас сувтөдам тани воңо
вылө?

Печераса параходство содтис параход лыд
9-саң 1930-өд воө 41-өң 1934-өд воө, парөвөј флотлөн
выныс соди 1.276 НП саң 1930-өд воө 7.196 НП-өң 1934-
өд воө. Баржајаслөн тоннаж тајө-жө кадө соди 6.315-саң
48.144 өң. Татыс тыдалө, Печераса параходство быдмис
вель јона. Но тајө флотсө іспользүтөмыс мунө вывті
лока. Вескөдлысјасыс ез кужны сувтөдны параход выв-
са командајас пышкын дісципліна, параходјас 40 пр.
вылө сулалөны. Сің-жө Печераса јувыв транспортлөн
медвоңа могөн лоө лөсөдны параходјас вылын пөра-
док, кыпөдны дісципліна да ҳөһнас іспользүтны өһіја
парөвөј да һепарөвөј флотсө, тајөн поңо содтыны груз
бергөдчөмсө 50-60 прөчентыс һе ешажык. Такөд өтшөщ
мі сувтөдам мог—воңо паскөдны парөвөј флотсө Печераса
транспортлыс: төварнөј пассажірскөј флот 3.000 НП-өң,
буксірнөј—20.000 НП-өң пјавілетка пом кежлө (1937-өд
во кежлө), секі-жө баржајаслыс тоннаж кыпөдны 48.144-
саң 1934-өд воө 225.000 тоннаөң. Печераса флотлөн
ташөм јона паскалөмыс колө меставывса промышлен-
ностлыс груз кыскалөм вылө (ізшом, һөфт) да төвар-
јас кыскалөм вылө. Став груз бергөдчөмыс Печераса
параходстволөн лоө 1.370.000 тонна 1937-өд воө,—1934-
өд воын 332.900 тонна пыдди. Судостроітельнөј верфја-
сыс парөвөј флот суңөдөмкөд өтшөщ, һепарөвөј флот
вөчөм мөдас мунны баржајас вөчөм меставывса верф-
јас вылын.

Такөд өтшөщ гырыс ужјас ковмас нуөдны Печера-
лыс, Усалыс да Іңвалыс фарватерјассө лөсөдөм могыс;
жүдөдны да весавны ју пыдөсјассө, сувтөдавны төд-
чөдан пасјас, војнас јүгдөдны. Колө сің-жө лөсөдчыны
іспользүтны тувсов ытва дырјі Печера јујывјассө, көні
јуыс воңжык вөссө (Усалыс вылынжык), да көні вавс
регыджык јамө. Та могыс суднојас сулалан інсө колө
лөсөдны Уса вом дорын (Усгусайн).

Ежавывса параходстволөн область пышкын
кык прістаң: Сыктывкарын I разрада да Јемдінын—III
разрада. Тајө прістаңыслөн груз бергөдчөм отчетнөј
кадө соди 478,4 сурс тоннасаң 1930-өд воө 1.347,2

сурс тоннаоӧ 1934-ӧд воӧ. Ежваса параходстволӧн сещӧм-жӧ тырмытӧмторяс, кушӧм i Печераса параходстволӧн, абу сещӧм гырысӧс сӧмын-а. Локтан војасӧ Ежва транспортлӧн груз бергӧдчӧм мӧд пјатилетка план сертi сӧдӧ 3 миллон тоннаоӧ,—1934-ӧд воын 1.347,2 сурс тонна пыддi да первој пјатилетка помын

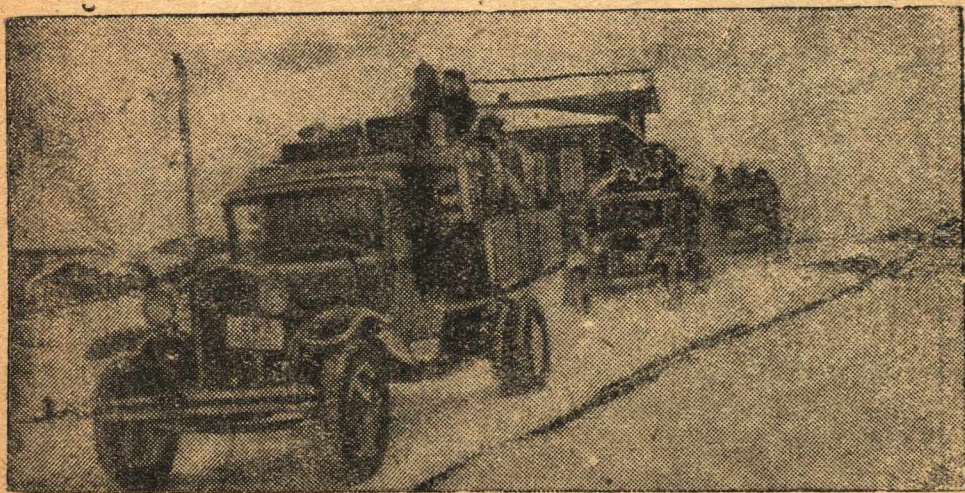

Пароход.

(1932-ӧд во) 853 сурс тонна пыддi. Речнӧј транспорт Севернӧј управлењi јелы колӧ сетны Сыктывкарса да Јемдинса пристањасӧ груз бергӧдчӧм сӧдӧм сертi тырмытӧн парӧвӧј да непарӧвӧј флот. Ежва ју лӧсӧдӧма буржыка Печера сертi, сувтӧдӧма пасјас, југдӧдӧма, но ју пыдӧс жуждӧдан ужјас—весалӧм, прӧстӧј шлузалӧм—мунӧны вывтi слаба да ӧнӧӧ-на абу освоитӧма, весiг тулысын да арын тырвыјӧ использутӧм вылӧ Ежва, Сыктыв, Јемва, Висер, Лӧкчим да Келтма ју јывјас. Воӧ вылӧ мi сувтӧдам мог Ежва јывјасӧ Помӧздинӧӧ ветлӧм да Ежва вожјастi ветлӧм лӧсӧдӧм. Торја ыжыд тӧдчанлуныс лӧӧ Сыктывлӧн (промышленност

паскалөмла), Жемвалөн (Ухто-Печерскөй трестлөн груз-
яс бергөдчөмла) да Лөкчимлөн (Лөкчимскөй комбинат
стрөйтөмла).

Медбөрти, пөра-нын заводитны испөмзүитны Луз да
Меңеңлыс ыывжассө. Тајө ыувжассө паракходствоөн освои-
төмкөд өтщөщ, райисполкомјаслы, райпотребсоюзјаслы
да леспромхозјаслы Удора да Луз районјасын колө
лөсөдны аслыныс лөпкыда пукалыс моторнөй флот.

Груз кыскаан автомобил.

Вывти уна грузјас кыскавсөны автогужевөй тран-
спортөн. Локтан војасө колхознөй производство да мес-
тавывса промышленность паскалөмкөд өтщөщ торја јона
содас ремстөм тујјасөд груз бергөдчөм, сы понда авто-
гужевөй транспортлөн төдчанлуныс лөө торја-нын ыжыд.
Тани мијан воңын вывти јоса сувтөны туј вөчан мојјас.
Лөк тујјас паdmөдөны (орөдөны) төвар бергөдчөм, выв-
ти јона донсөдөны кыскан прөдукцијасө, паdmөдөны на-
роднөй овмөс кыпөдөмсө, вывти регыдөн кистөны транс-
портсө.

Отчотнөй кадө лөи лөсөдөма Ухтаса автомобилнөй туј
(гравіјнөй шоссе)—279 кілометр куңта; тајө тујыс өтла-
алө Ухта да Ежва. Тајө шоссе куңаыс ветлө 80 авто-
машина, 3 автобус; најө кыскалөны Ухто-Печорскөй трест-

лыс грузјас да пассажірјасос. Тајо тујсö вöчöм былö вi-
зöма 7,5 мiллон шaјт. Ухтопечорскöј трест нуöдö туј-
сö воzö Шшугор былö, прöсекасö кералöма-нын. Тајö ав-
томобiлнöј тујыс јiтас Сыктывкар став Печеракöд Шшуг-
гöр пыр.

1934-öд воö вöчöма гырыс ужјас Мураш кöрттуј
станцијасаң Сыктывкарöз да Сыктывкарсаң
Јемдiнöз (Ухта тујлөн головнöј пункт) автомобилөн
ветлан туј лöсöдöм могыс. Гожöмын да тöлын мi вер-

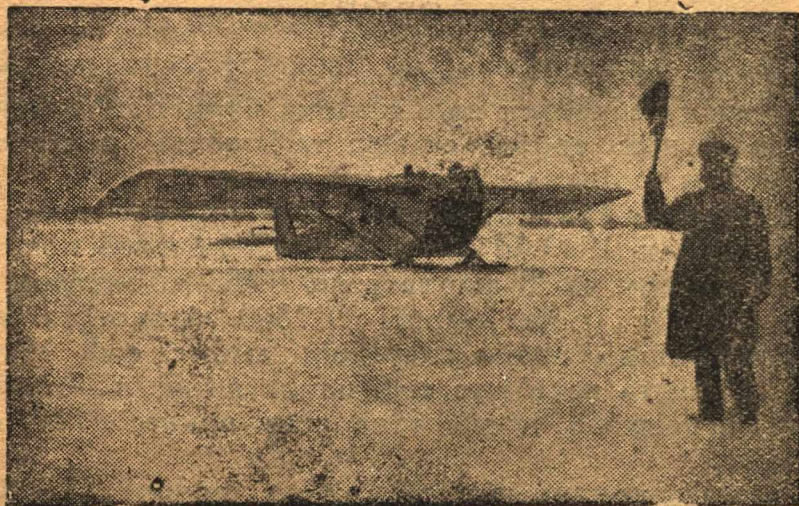
Сјезд вывса делегатјас пукоалöны автобусö.

мiм организујтны автомобилөн ветлöм тајö став туј ку-
чаыс, тајi лöи вöчöма дорыв магiстралъ Мураш—Сык-
тывкар—Јемдiн—Чибју 720 кiлометр кузта. Но машина-
јас тајö Сыктывкар—Мураш да Сыктывкар—Јемдiн учас-
ток вылас ещa: 17 грузöвiк Автогужтрестлөн да кы-
мынкö машинa пошталөн, РiК-јаслөн да МТС-лөн. Колö
содтöд сузöдны 50 грузöвiкыс не ещажык да öтщöи
помöз вöчны тујсö, медым автомобилөн ветлыны позiс
вогöгöр (a не сöмын гожöмын да тöлын).

Бöрја војасас релсјастöм транспорт былö вiзöма не
öвi мiллон шaјт. Но сöмсö пунктöмыс ыжыд эффект век-на
оз сет. Сы понда воzö былö колö пуктыны та былö ыжыд-
жык внымаңије, медым сöмсö ез вöв весшöрö вiзöма.

медым сiјö сетiс тырбур эффект. Бөрја војасас буржыка лоi используйтöма туј вöчöмын насельнiялыс ужсö. Тујас вöчöм, ремонтiруйтöм да вiзöм колö бостны чорыд вескöдлöм улö, хоҗайственнöј организацiяјасöс да колхозјасöс тајö ужас кыскöмөн.

13.000 км. гоҗса тујјаслыс да төвса тујјаслыс возö былö уж нуöдан планјасын ми торја ыҗыд вниманiе пуктам:

Аероплан.

Удораöс Сыктивкаркöд автомобилнöј тујөн iтöм былö;

Помöздiн да Мылдiн қостын автомобилнöј туј вöчöм былö;

Кулöмдiн тракт куҗа дорвыв автомобилнöј туј лöгöдöм былö;

војвыв рајонјасын тујјас вöчöм былö (Печераса тујјас).

Тащöм ыҗыд ужјас ми огö вермö нуöдны, огö-кö куҗöј мобiлизуйтны туј вöчöм уж гöгөр став сöветскöј общественностылыс вниманiясö. Автомобиль лыд мöд пјатiлетка пом кеҗлö сөдö 800-öҗ, а автомобиллы колдны бур тујјас.

Воздушнӧй транспорт заводӧтчӧмсӧ миӧан пунктӧма 1929-ӧд воӧ. Отчотнӧй кадӧын воздушнӧй транспорт вӧчӧс ыжыд уж-медсасӧ свѧѧ кутӧмын.

Онӧ сӧйӧ ужалӧ, коставлӧмјасӧн, Сыктывкар—Котлас—Архангелск вӧӧд, коставлӧмјасӧн—Сыктывкар—Абѧѧчӧй—Мураш вӧӧд, Сыктывкар—Кулӧмдӧн—Мылдӧн, Сыктывкар—Јемдӧн—Чӧбју—Іѧѧва—Устьцылма да Устьцылма—Уса—Воркута вӧӧјасӧд.

СВѧѧ

Овмӧс паскӧдӧм, кӧѧѧјственнӧй да културнӧй стрӧителствоӧн вескӧдлан став сӧстема бурмӧдӧм, културнӧй потребностјас сӧдӧм—ставыс тајӧ щӧктӧ решӧтельнӧја бурмӧдны быдсама сӧкас свѧѧ кутӧм.

Пошта свѧѧ куѧѧ свѧѧ предпрӧјѧтӧјѧслӧн лыд сӧдӧ 106-саӧ 1930-ӧд воӧ 183-ӧѧ 1934-ӧд воӧ, пошталӧн тујјас сӧдӧсны 4.638 кӧлометрсаӧ 6.463 кӧлометрӧѧ, воздушнӧй тујјас (нерегуларнӧјјас) 1800 кӧлометрӧѧ. Участокјасса пӧсмӧ новлӧдлысјаслӧн лыдыс сӧдӧ 121-саӧ 316-ӧѧ, пошта ветлӧмыс сӧдӧ вежон пыщкын 3-саӧ быдлунаӧѧ, поштаӧн шымыртӧма став пунктсӧ, кӧнӧ емӧс олысјас.

Телефонно-телеграфнӧй вӧѧјас сӧдӧны 3.313-саӧ 4.280 кӧлометрӧѧ мӧбӧ 29% вылӧ, телефонно-телеграфнӧй проводјас—2.808-саӧ 6.791 кӧлометрӧѧ мӧбӧ 76 прӧцент вылӧ, телефоннӧй сѧѧ лыд сӧдӧ 3-саӧ 17-ӧѧ, абонент лыд 370-саӧ 670-ӧѧ мӧбӧ 81 прӧцент вылӧ. Телефоннӧй свѧѧ областувса центрлӧн ем 5 рајонкӧд да рајонјаслӧн 124 сӧктсӧветкӧд (141 сӧктсӧвет пыщкыс).

Радио-телефоннӧй свѧѧ лӧсӧдӧма 3 рајонкӧд, паскыда јуӧртыс областнӧй радио-станцӧја лӧи востӧма 1932-ӧд воын, радиоучелјаслӧн лыд 1-саӧ сӧдӧ 15-ӧѧ, налӧн выныс сӧдӧ 3 ваттсаӧ 283 ваттӧѧ, радио-точка лыд—200-саӧ 1931-ӧд воӧ сӧдӧ 3.000-ӧѧ 1934-ӧд воӧ.

Ставыс тајӧ петкӧдлӧ лыд боксаӧ јона быдмӧм дај свѧѧлыс вел јона бурмӧм. Возӧ вылӧ миӧанлы колӧ пунктыны торја ыжыд вниманӧјѧ быдсӧкас свѧѧлыс качествӧ бурмӧдӧм вылӧ.

ӧдӧдны пошталыс ветлӧм,—та могыс суӧдӧма-

нын 9 грузөвк да мотор, локтан кујим воон лоо нөшта
лөгөдөма 30 мотор да 30 грузөвк;

лөгөдны воздушнөй транспортөн пошта новлөд-
лөм; бурмөдны кылөмсө да лөгөдны коставлытөм уж
телефоннөй свячлыс, жітчыны став районнөй центрјас-
көд, паскөдны сетсө рајцентрјасын да Сыктывкарын
4500 номерөз, на пыщкыс автоматическөй телефоннөй
станціја—Сыктывкарын 500 номер вылө;

строитны Сыктывкарын паскыда јуөртыс радио-
станціја 10 кіловатт вылө да решітөлнөја бурмөдны уж
качествосө радиосетлыс. Рајонјасын пыщкөс свяч ку-
төм могоыс колө паскөдны радио-телефоннөй свяч ку-
тан сет ултракороткөй волна вылын.

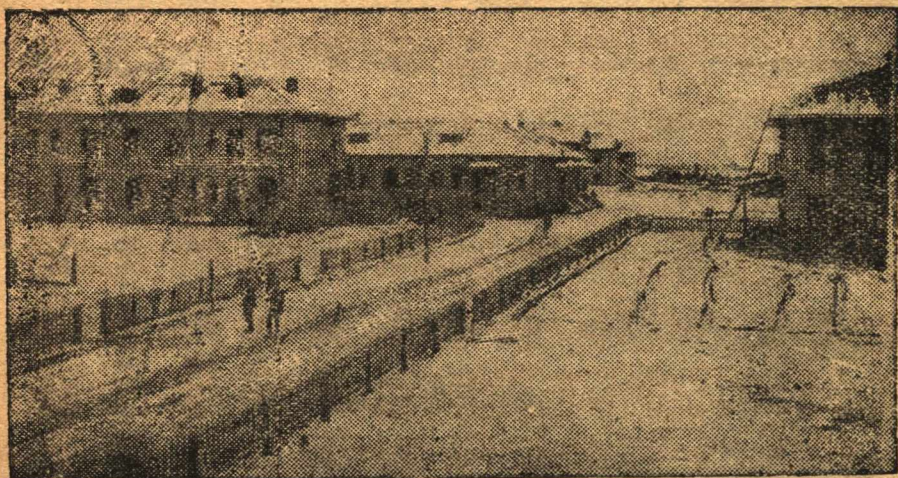
КОМИ ОБЛАСТСА УЖАЛЫГЈАСЛӨН МА- ТЕРИАЛНО-БЫТӨВӨЈ ДА КУЛЬТУРНОЈ БЫДМӨМ ЈЫЛЫГ

Революцијаа чорыда експлоатируйтөм комі ужалыг јөз, кодјаслөн ез вөвны некушөм правајас парјјас-кодөс да кодјас вөліны оран выјынөс, Октабрскөј революција-өн рабстволыг чепјассө ордөдөм бөрын, петісны соціалістическөј өдјө кыпалан, паскалан туж вылө. Партијалөн, правітелстволөн да партија Крајувса Комітетлөн да Крајісполкомлөн ыжыд отсөгыс да быдлунја төждысөмыс обеспечітисны соціалістическөј промышленностылыг өдјө паскалөмсө, візму овмөсөс соціалістическөј подув вылө вужөдөмсө да сіктса колхознөј производітельнөј вынјаслыг өдјө быдмөмсө.

Владімір Ілјич-кө 1921-өд воын-на нөшта індыліс, мыј Војвылын Вөлөгда сажын емөс медга бөрө колөм укладјас, полуфікогь да зік прамөј фікогь, то өніја кад кезлө Војвын крај, сы пышкын щөщ і Комі облагь, пөрөны соціалістическөј індустрија зорічалыг рајонјасө. Народнөј овмөсыс 90 прөч. өтүвтөма, решајтана да главнөј вынөн лоіс соціалістическөј сектор да неыжыд, подсобнөј вынөн лө өткаолысјаслөн частно-крегванскөј сектор, кодөс мі матыса војасө кызвыннас кыскам колхозө.

Промышленностлөн паскалөм, сіктса овмөсөс да промышселјасөс соціалістическөја перестроітөм, обеспечітисны ужалыс јөзлыс материалнөј уровеньсө зев јона кыпөдөм. Öнi рабочөјлөн да колхозчыклөн материалнөј уровень быдмөмыс ас сажаныс—сы могыс сөмын колө честнөја ужавны, дөзөритны-вічны соціалістическөј собственности, пыр аскадө тыртны ассыныс објазателствөјассө пролетарскөј государство возын. Уж лоіс слава делөөн, чегь

Фелөөн, доблест да геројство фелөөн. Мијан СССР-ын
 важөн-һин абу ујтөмалөм. Ми производстоо кыскам
 нывбабајасөс. Ми јона механизирујтам да рационализируј-
 там овтөслыс став отраслјасө, бурмөдам уј котыртөм,
 медем кокһөдны ујсө, вылөжык кыпөдны производи-
 телност да нөшта-на јонжыка паскөдны производител-
 нө) вынјас.

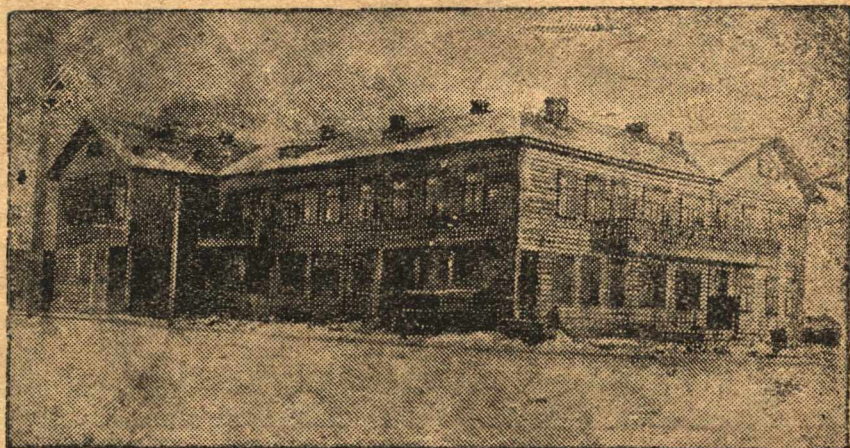

Сыктывкарса выл вөркомбинатлөн Чапајев һима рабочөј поселок.

Виқөдлөј, мыј лоі Коми областкөд да коми сикткөд
 пролетарскөј революција лоөм вөсна, социализм сөвмөм-
 паскалөм вөсна, меһинскөј-стаһинскөј национаһнөј помі-
 тика мучкі нуөдөм вөсна? Сартаса да салһика биөн олыс
 фикөј сиктјас пыфди, пу гөрјасөн да пу пиһајасөн ассы-
 ныс посһидик, коһөр коф му торјасө ужалыс крөвта-
 на пыфди кулакөн, төргөвөчөн, промышлеһникөн, по-
 пөн, урафһикөн, һемжалиттөг експлоатирујтан пемыд
 сикт пыфди, сөщөм сиктјас пыфди, кытыс ужалыс јөз
 пышјавлісны да разөдчавлісны Россия паста корсны
 шуд да һекытыс ез азыывны, сы вөсна, мыј быдлаын
 вөлі өткөф—со тајө сиктјас пыфдыс Коми областын,
 кыҙи і став СССР паста, уна дасјасөн чужісны промыш-
 леннөј очагјас, заводјас, фабрикјас, ізшом шахтајас,
 һөфтө вышкајас, совхозјас колхозјас селоснөј башһа-
 јасөн, скөтнөј дворјасөн. Пу гөрјас да пиһајас пыфди

тракторјас да візму ужалан слоҗној машинајас. Ас вѳчѳм сѳд гырҗичјас пыѳѳы сепараторјас. Асныс ужалыѳ жѳв асвыланыс кѳчаинјас. Быд ыҗыдҗык сиктын да школаын гѳрд пелѳсјас, кино, радио, аскыв вылын печав. Сартас пыѳѳы уна дас точкајасын ѳзјѳны Імјичлѳн лампочкајас.

Міјан вѳвлѳм, еновтѳм омѳлик ујезднѳј кар 4000 олыса Сыктывкар быдмис куш отчотнѳј кад коластын (1930.

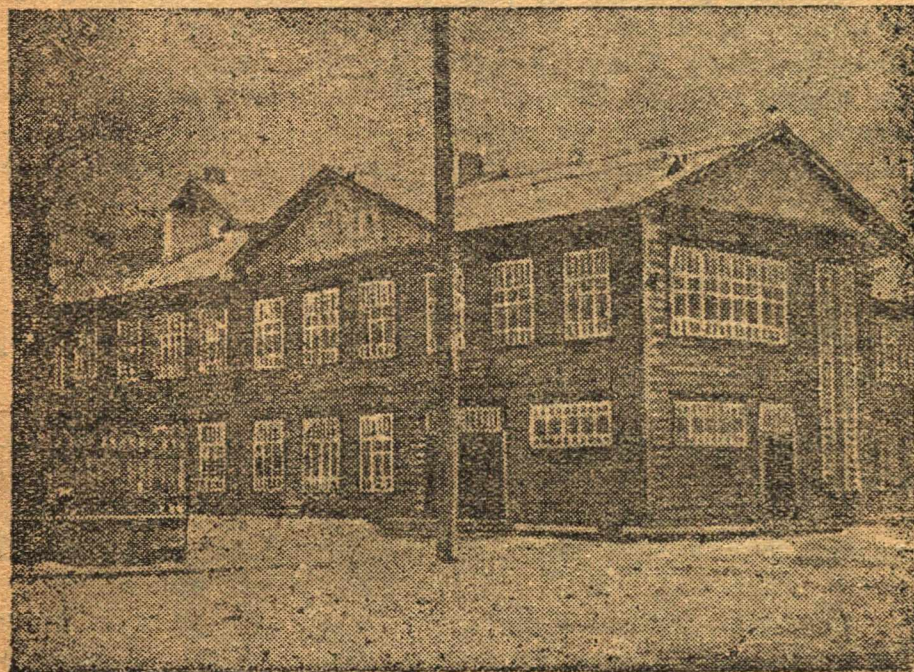

Сыктывкарын колхозҗикјаслѳн керка.

ѳд вогаҗ) $2\frac{1}{2}$ пѳв, олыс лыдыс сѳдс 23.000 мортѳ, пѳрис областа економическѳј, политическѳј да культурнѳј центрѳ. Карын быдмисны промышленнѳј предпріјатіјас (вѳрпимитан завод, ештѳдчѳ мѳд каҗифолно-скипидарнѳј завод, зев ыҗыд типографіја, затон, механічированнѳј кірпичнѳј завод да мукѳд), кар лоис промышленнѳј да транспортнѳј гѳрѳдѳн (учелѳн). Карын стрѳйтѳма культура керка, звукѳвѳј кино, парк, колхозҗик керка, фабрика-кухҗа, стрѳйтѳгѳ гѳсѳҗиҗа, стрѳйтѳма специалістјаслы кык керка, ештѳдсѳ којмѳд, стрѳйтѳгѳны школајас, общежівіјас. Сѳмын 1934-ѳд воын експлоатаціјаѳ лезѳма 13 олан керка. Обшҗѳј олан плѳщаѳыс карын 67.664 кв. метрасаҗ. 1931-ѳд во јанвар 1-ѳд лунсаҗ быдмис 110.000 кв. метрѳз. Торја тѳҗдыгѳм сѳветскѳј властв пуктис вѳрзаводса рабочѳјјас вѳсна, најѳлы тајѳ војасын

стрöйтöма çоң посолок, мыҗ выlö вiçöма-рöскöдуҗтöма 2 миллион шаҗт. Сыктывкарын сосредоточитöма сiа-жö учебнöй заведеңиҗеяс кадряс гөтөвитöм выlö (Педагогическöй институт, техникумяс, рабфакяс да с. в.). Сыктывкар дорö том специалистяслыс кадр.

Сыктывкаркөд öтщöщ быдмöны районтряс (Кослан, Уса, Мылдин да мукöд), быдмöны рабочöй посолокяс

Сыктывкарын фабрика-кухня.

(Серегово, көнi öнi емöс совзавод, известковöй завод, курорт, фсепатметка; Нувчим, чужисны выль рабочöй посолокяс Чбуын көнi ем нефтеперегоннöй завод, нефтанный промысляс, сен-жö Горнöй техникум; Воҗа да с. в.), Матьса воҗасö мiҗанлы колö шедöдны, медым став районнöй центрiассö, рабочöй посолокiассö пöртны бур, лöсыд, благоустроенрöй карiасö (индöма 1937-öd воöч та выlö пуктыны 3540 еурс шаҗт), бурмöдны колхознöй сiктiяс.

Классјас бырөдөмкөд да производство средствојас былө собственностъ бырөдөмкөд өтщөщ, вичму овмөсын техника кыптөмкөд, медицина пемыд пелөсјасын промышленнөй очагјас паскалөмкөд, транспорт да свјаз бурмөдөмкөд да социалистическөй перестройка подув вылын вичму овмөс став отраслјаслыг паскөдан өдјассө өдчөдөмкөд өтщөщ, мөд пјатиметка лөсөдө став условиејассө кар да сикт костын торјалөмсө бырөдөм былө.

Мижанлы колө практическөја разрешитны областса населоннөй пунктјасөс благоустройтөм куза морјассө, мөдым былдаын лөисны культуриөй учрежденијејас, культура керка либө лыддысан керка—киноөн, радиоөн, театрөн, массөвөй библиотекаөн; гөрд пелөсјас—газетијасөн, шашкијасөн, шахматјасөн; паркјас да садјас. Колө благоустройтны улчајас, лөсөдавны тротуарјас, общественнөй јукмөсјас (колодецјас), колхознөй пывсанјас, прачешнөйјас, столөвөйјас, пекарняјас, детскөй садјас, детскөй јасмијас да с. в. Ферт, Сыктывкарса Горсоветлы да райцентрјаслы колө петкөданын пример рабочөй посолокјаслы да сиктјаслы.

Комі областса ужалыг јөз культуралөн јона быдмөмыс тыдөвтчө тащөм петкөдласјасыг.

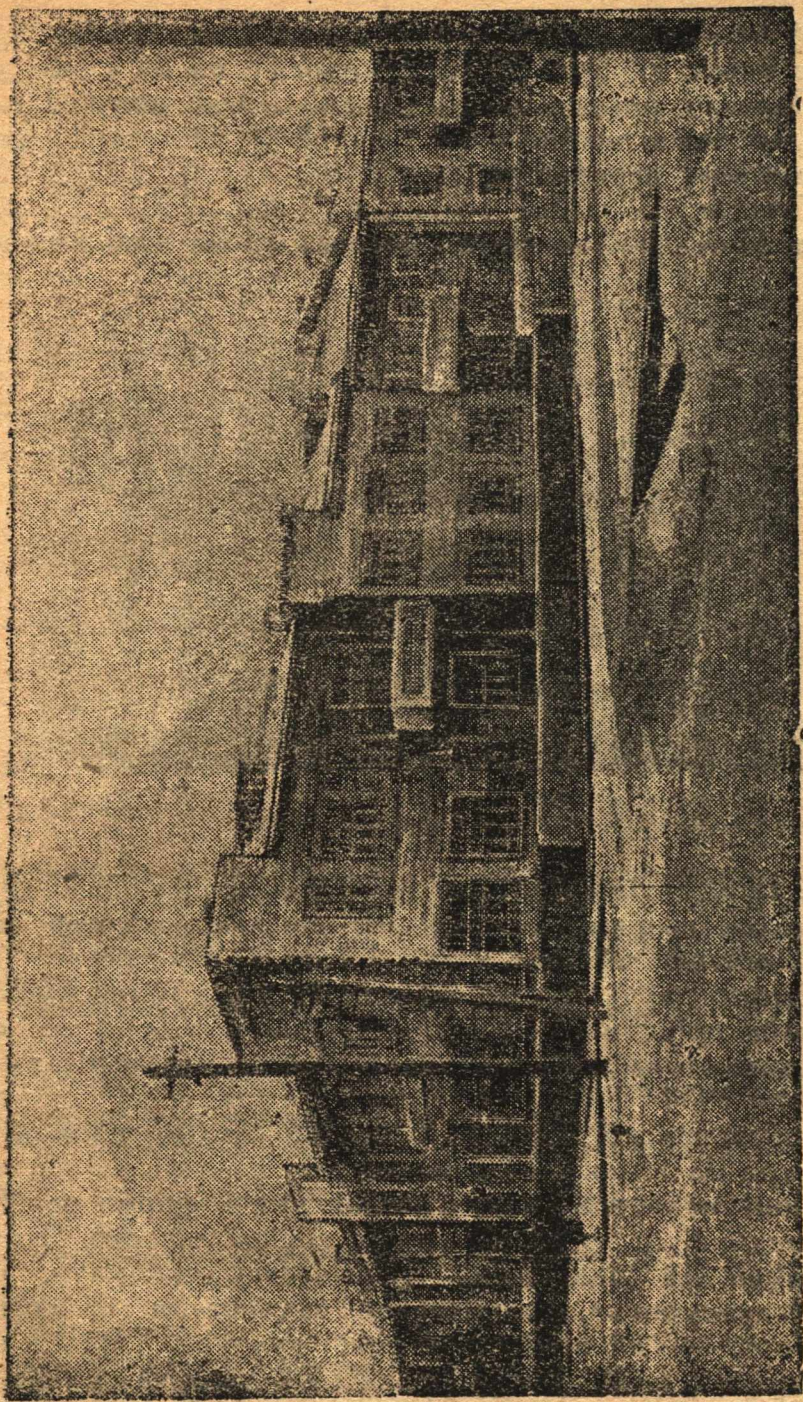
Нүөдчө став челафөс быт велөдөм (всеобуч), начальнөй школајасын велөдчыг амдыс 25.105-сан 1930-өд воын содис 44.055-өз 1934-35-өд велөдчан воын.

Содис лыдыс шөр школајаслөн 29-сан 1930-өд воын 68-өз 1934-өд воын, сени велөдчыг лыдыс 3.200-сан 1930-өд воын содис 7.700-өз 1934-35 војасын. Сыктывкарын да рабочөй посолокјасын нүөдсө всеобщнөй объективнөй семилетнеј обученије.

Дошколнөй воспитанијеөн шымыртөма 9.600 челафөс 1.700 пыдди 1930-өд воын. Безпрізорнөй челафөс воспитайтөм да вичөм былө тајө каднас котыртөма детскөй домјас 1500 челафө былө.

Неграмотностъ ликвидируйтөма 18.800 мортагыс да тајө кодө Комі областын общнөй грамотностыс 1934-өд воын, Советјас X-өд сјезд кежлө кыпөдис 96 прөч-өз.

Лөсөдөма театрјас, лыддысан керкајаслөн сөтыс 106-сан 1930-өд воын содис 177-өз 1934-д воын, мас-

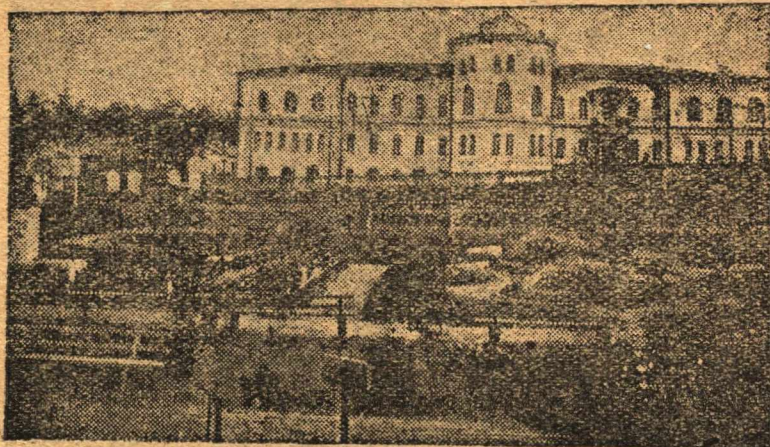

Смитакарин специјалитетска.

сөвөй библютекајаслөн лыдыс 12-саң codic 17-өң, паскаліс сөвыс клубјаслөн, гөрді пелөсјаслөн да с. в.

Паскаліс сөвыс кінолөн 45-саң 1930-д воын 114-өң 1934-өд воын, кодјас пын 1 звукөвөј, 11 стационарнөј да мукөдыс передвижнөј.

Газетјаслөн лыдыс областын 8-саң 1931-өд воын codic 16-өң 1934-өд воын, на пын 13-ыс комі кыв вы-

Комі Педагогитут.

лын. Комі Госиздатөн нол во чөжөн лөчөма 525 нима кнїга (сы пыщкын 54 стабилнөј учебник комі кыв вы-лын), общөј тїражыс налөн 1.763.200 екземплар.

Быдмө научно-исследовательскөј уж, төдмансөны областлөн прїроднөј озырлуңас, вөр овмөс да вїзму овмөс, котыртөма государственнөј Ілычскөј ыжыд заповедник, 1934-өд воын котыртөма комплекснөј научно-исследовательскөј институт Комі областлыс экономика, культура да исторїя велөдөм куңа.

Комі областса ужалыс жөвлөн кыптө форма сөртыс националнөј да пыщкөс сөртыс социалистическөј культура, мїжан зев јона быдмө техническөј төдөмлун, общөј культурность, политическөј воэмөстчөм да сознательность, быдмө производственнөј культура. Төрытја комі ужалыс, кодї пу гөрсө лыддылыс техника медыжыд достыженїеөн, талун ужалө сепараторјасөн, тракторја-

сөн, візму ужалан машинајасөн, стрөйтө ыжыд, сложнө колхознө) овмөс. Торја-нын ыжыд култура быдмөмыс ужалыс нывбабајаслөн, кодјас вөліны јөз піын медеа бөрө колөм јукөвөн. Колхозницајас лооны основнө) вынөн соціалістическө) скөт візөм котыртомын да паскөдөмын. Уна сурс колхозницајас скөтницајасын, мөслыстысјасын, бригадирјасын, МТФ-са јуралысјасын стрөйтөны јөла колхознө) товарнө) фермајас. Областын 80 прөчент нывбабаыс участвүјісны Сөветјас бөрјөмын, активнө)а быд боксаң видлаісны бур резултатјассө да тырмытөмторјассө, сеталісны наказјас выь составлы. 800 колхозницаөс бөрјөма депутатјасөн өіктөсөветјасө да с. в.

Став тајө і мукөд фактјас петкөдлөны комі ужалыс нывбабајаслыс култура јона быдмөмсө.

Кушөм основнө)ј могјас сулаалөны воқө кежлө Комі областса Сөветјас да ужалысјас воқын културнө)ј стрөітелство куца?

Велөдчыс арлыда став челафөс велөдөмөн шымыртөм (өнөз школајасө оз воыны 2,3 прөч. челаф, кодјасөс колө велөдны), школајас ужлыс качествосө бурмөдөм, сы вөсна, мыј ыжыд лыдјас перјөмөн мі јона колім качество боксаң. Качество бурмөдөмсө колө нуөдны тащөм вічјасөд: общеобразовательнө)ј, идеино-політическө)ј да педагогическө)ј уровнеьсө велөдчысјаслыс кыпөдөмөн, челафлыс интернаціоналнө)ј да аңыремігизнө)ј воспитаніје да грамотность кыпөдөм, челафлыс неуспеваемость бырөдөмөн, учебникјасөн, гіжан көлујөн да мукөд велөдчан пособіејасөн да челаф літератураөн школајасөс обеспечітөм бурмөдөмөн.

1935-да 1936-өд војасө область пастаын всеобщщө)ј сізјм воса обязательнө)ј велөдчөм нуөдөм.

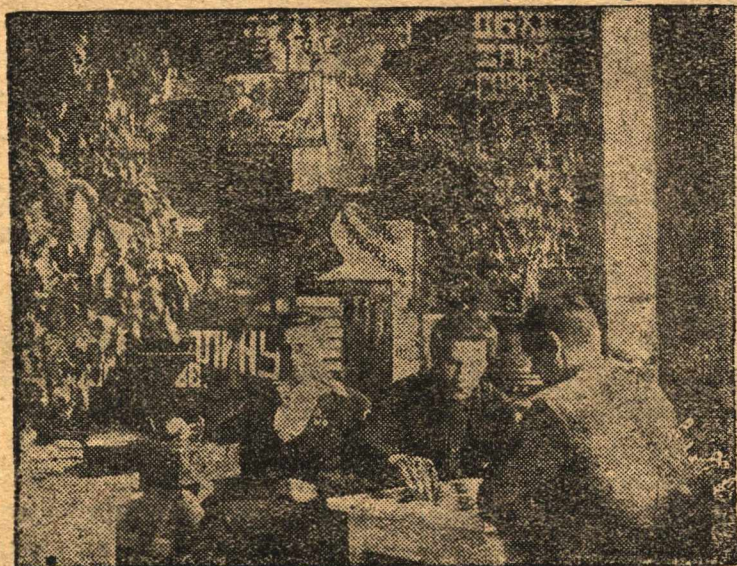
1935-өд воын гырысјаслыс неграмотностьсө чікөз бырөдөм.

Челафлы дошколнө)ј воспитаніјесө сетөм паскөдөм, тајө ужыслыс качествосө бурмөдөм, торјөн-нын детскө)ј домјасын челафөс візөм да воспитатјөм решітеленө)ја бурмөдөм.

Лыдчысан керкајаслыс ужсө вужсаңыс бурмөдөм, өіктын најөс збыь массөвө)ј, політическө)ј, воспитательнө)ј уж нуөдан центрө пөртөм.

Библиотекаҗаслыг сетсө паскөдәм, најос вьл літера-
тураөн обеспечитөм, најоөн облаҗса став уҗалыг мас-
сасө обслужитан мог сьвтөдөмөн.

Кыҗи почө јонҗыка колө паскөдны уҗсө клубҗаслыг,
художественнөј уҗсө лыддысан керкаҗаслыг, бурмөдны
уҗсө кино сөҗлыг, рабочөјҗаслыг да колхоҗныкҗаслыг
паскыд массасө шымыртөмөн да најос художественнөј

Нувчимын заводскөј клуб.

формаҗас пьр мобілизуйтны да котыртны кулацко-наци-
оналістическөј, враҗдебнөј элементҗаскөд тышкасөм вы-
лө, классҗастөм социалистическөј общество стрөитыҗа-
сөс воспитайтөмөн.

Тајө могҗассө олөмө пөртөм корө сөветҗассаҗ кул-
турнөј стрөительствөөн вескөдлан став сөстемасө вужвы-
јоныс бурмөдөм да воҗө социалистическөј култура паскө-
дөм вөсна тышө став сөветскөј общественноҗсө, став
уҗалыг массасө паскыдҗыка кыскөм.

Җоҗь вөҗалун кутөм куҗа мөјан емөс тащөм ре-
зултатҗас:

Районҗасын да сөктҗасын болныҗаҗаслыг сетсө паскө-

дöма 33-саъ 1932-öd воын 40-öз 1934-öd воын 829 бол-
ничнöй койка лыдөн. Стрöйтöма уна выл болничаяс,
Сыктывкарын стрöйтсö болничнöй городок 200 койка вылö.

Областнöй центрын да уна районнöй центрjасын ко-
тыртöма специалнöй медцинскöй отсöг сетан jукöдjас—
глазнöй, физיותרапевтическöй, хирургическöй да мукöд.

Вөрлежанinjасын сиктса обшщöй сетjас кынчi ужалö
4 врачеснöй да 40 фельдшерскöй пункт, промышленнöй
предприjатijеjас вылын 9 здравпункт.

1934-öd воын квалицированнöй медцинскöй отсöг
сетöм могыс нуödöма уж районjасöд ветлöмөн; ужалисны
4 бригада социалнöй висöмjаскöд вермасöм куча, 2 бри-
гада веверическöй висöмjаскöд вермасöм куча, 2—тра-
комакöд вермасöм куча да 2—хирургическöй отсöг сетöм
могыс.

Пыркадса jаселjаслөн лыдыс содис 450-саъ 1.880-öз,
да сезоннöйjаслөн - 1.682-саъ 5.339-öз.

Но век-жö çонвизалун кутöмлөн состоjанijеыс колö
неудовлетворительнöйөн сиктjасын врачjас тырмытöм
вöсна, омöль оборудоваыije вöсна, таjö делöнас
çонвизалун кутан органjассаъ да советjассаъ омöла вес-
кöдлöм вöсна.

Та вöсна медвозçа могөн, санитарно-профилактичес-
кöй меропрjатijеjас быднөгөн jонмöдöмкöд öтщöщ, лöб
ужалыс jöзöс медицинаөн обслуживajtöмыслыс качество-
сö вужсаыыс бурмöдöм, медса-нын сиктын со кущöм но-
гөн: став сетсö 1935-öd во заводичигөн колö укомплек-
туjтны врачjасөн, кыпöдны медцинскöй учреждениjеjас-
лыс материалнöй базасö, бурмöдны лечебнöй делöөн вес-
кöдлöмлыс качеством да jонмöдны советjаслыс, совет-
скöй обшщественносçылыс çонвизалунсö кутан делö вылö
вниманijесö.

Ем возö мунöм социалнöй обеспечениje ку-
ча. Öгчотнöй кад коластö пенсионерjаслыс лыдсö 2.064
мортсаъ 1930-öd воын содтöма 2.924 мортöз 1934-öd
воын, танi jона содис уфельнöй сöктаыс красноармеjец
семjаслөн.

Велöдöма разнöй профессияjасö да индöма уж вылö
2285 инвалидöс 24 морт пыды 1930-öd воын.

Паскöдис ассыс ужсö инвалиднöй кооперация; продук-

дїя лезомсö 167.300 шайтсаъ сїö содтїс 603300 шайтöз.
1932-öd вoсаъ котыртöма мöда-мöдлы отсасан 86
колхознöй касса 225 колхозöс шымыртöмөн.

Инвамїднöй керкајасын паскöдöма штатнöй места лым
28 саъ 1930-öd воын 400-öз 1934-öd воын. Содтöма ин-
вамїдјасöс санаторїјасö быдвога мöдöдöм 40 мортöз
10 морт пыддї 1930-öd воын. Воэö кежлö ковмас воэö
нүдны ужас вылö инвамїдјасöс индалöм.

Мöда-мöдлы отсасан колхознöй кассајасым севсö
паскöдны сїзі, медем став колхозјасö шымыртны.

Специалистјасым кадрјас лöсöдöм. Хожај-
ственнöй да културнöй быдмöмыс корö шöр да выснöй
квалїфикацїаа уна специалистјасöс да инженерјасöс, тех-
нїкјасöс, педагогјасöс, ветврачјасöс, агрономјасöс, зоотех-
нїкјасöс, врачјасöс да с. в. Тајö корöмјасöс мї мoгмöд-
лїм специалистјасöс област сажым корöмөн, област сажса
ВУЗ-јасын да технїкумјасын велöдöмөн (көнї öнї велöд-
чö 600 морт гöгöр), сыкöд öтщöщ паскöдїм учебнöй за-
ведењїејасым севсö Коми областын. Öнї Коми обла-
стын мїжан котыртöма 11 технїкум, көнї велöдчö 1931
морт. 1932-öd вога јанвар тöлысын востöма Педагогї-
ческöй институт, көнї велöдчö 370 студент.

Котыртöма 3 рабфак работöй да колхознöй том јöзöс
выснöй учебнöй заведењїејасö пырöм вылö гöвöтöм
могыс.

Котыртöма фабрично-заводскöй учењїчество куца 9
школа, көнї велöдчö 864 ныв да зон.

Отчотнöй кад коластса нöм воөн Коми областса тех-
нїкумјасым лезöма 688 специалистöс работöјјас да кол-
хознїкјас пöвсыс да фабрично-заводскöй учењїчество
школајас сетїсны 2000 квалифїцированнöй ужалысöс. Во-
эö специалистјасöс лезöм воыс-воö кутас содны. Сыкöд
öтщöщ мїжанлы колö быд ногөн кыскыны квалифїциро-
ваннöй кадрјасöс област сажым, специалистјасым благо-
прїятнöй материально-бытöвöј да културнöй услöвїејас
лöсöдöмөн.

Технїкумјасын да школајасын кынзі быд пöлöс ка-
тегорїа ужалысјасöс массöвöја подгöвöтöм мунö быд
пöлöс курсјас пыр (тракторїстјасöс, шоферјасöс, живöт-
новодјасöс да с. в.).

МЕСТНӨЙ БҮДЖЕТ ДА ФІНАНСӨВӨЙ ОВМӨС

Областың култура да оvmөс боксаң вывті јонабыд-
мөмсө да партијалыс, правітелстволыс да крајевөј ор-
ганјаслыс јона төждысөмсө петкөдлө областлөн
местнөј бјуджет, кодлөн быдмөмыс вөлі тащөм:

Војас:	Бјуджет рөскодујтөм миллон шайјасөн	Быд олыс вылө воө:
1930	9,0	35-00
1931	11,7	44-40
1932	14,7	54-30
1933	15,5	54-90
1934	20,3	69-10

Отчотнөј кад коластын мi нуөдiм чорыд мерајас об-
ластланы устојчiвөј фiнансөвөј база лөсөдөм ку-
ча да Крајисполкомсаң ыжыд отсөгөн вермiм шедөдны
1934 вога бјуджетлыс бездефицитносъ, көв ескө ыжда
боксаңыс вөлі зев ыжыд быдмөм.

Војас:	Бјуджетыс ставнас:	Ас да закр. доходјас:
1929 1930	8.997.500	4.323.100
1931	11.700.000	5.227.700
1932	14.700.000	7.359.800
1933	15.500.000	13.466.600
1934	20.300.000	19.687.400

Крајлөн-кө дотацја (отеөг) 1930 воө вөлі 56,5 прөч.,
то 1933 воө сiјө чiнiс 17,7 прөч., а 1934 воө сөмын-нiн
3 прөч. рөскодсө егө кутөј вевтвыны областса ас за-
креплоннөј доходјасөн. Кыс-жө мi чукөртлiм доходјас-
сө? Тајос петкөдлө тащөм табыца: (виқөд табыца 106-д
листбокыс)

доход истоникјас	1931 в.	1932 в.	1933 в.	1934 в.
Промышленность	44,5	51,0	5,3	40,0
Визму овмөс	—	80,2	65,6	120,0
Вөр	333,2	989,7	2319,7	2628,4
Комму. да жил. овмөс	105,7	178,0	176,8	243,1
Мествөй не налог. дох.	489,2	866,7	577,7	613,0
Мествөй налогјас	148,1	336,8	244,3	329,0
Госналогјасы да доходјасы от- численіјас	2010,1	2829,5	7296,2	12550,0
Бјуджетө непосредств. зачислітөм госналогјас да сборјас	—	701,4	1144,9	1194,8
Самообложенијас	753,5	1141,5	1605,3	1444,0
Сы лыды:				
а) обществитөм секторыс доходјас	—	2079,0	5806,6	10455,4
б) частнөй секторыс доходјас	—	5279,8	7660,0	9232,0

Медса јона сетөны доходсө—вөр овмөс, вөр про-
мышленность да Крајисполкомөн закрепитөм доходјас.
Областьса бјуджет улө финансовөй базаде Крајисполко-
мөн вайөдөм, областьса территория вьылыс чукөртан до-
ходјассө областнөй бјуджетө сетөм кыпөдө областьыс
самостојательностьсө, стимүлүрүптө областьыс финансөвөй
уж өдчөм.

Кытчө-жө ми рөскөдујтөм мијан бјуджетыс средство-
јассө? Тажө тыдалө тащөм табыцаыс (прөцентјасөн):

Рөскөд вөчан группајас	1930 в.	1932 в.	1933 в.	1934 в.
1) Народай овмөсде финансирујтөм . . .	29,9	28,7	15,6	13,2
2) Социально-культурнөй мерөпријатијас .	53,4	55,5	60,0	64,7
3) Управленческөй рөскөдјас	11,1	10,0	16,1	15,4
4) Мунөд рөскөдјас	5,5	5,8	8,1	6,7

Таблица петкөдлө, мыј 1934 воө бјуджетыс 64,7 пр.,
став средствосө визөма социально-культурнөй мерөприја-
тијас вьылө. Абсолютнөй суммаөн-кө бөгтны—јүгдөдчан
уж вьылө, чоңвизалун кутөм вьылө да Собес вьылө рөс-
көдјас 1930 вогаң содисны матө кујим пөв—4800 сурс
шајгеаң 13.000 сурс шајтөң.

Народнӧй овмӧсса основнӧй отраслјасӧ местнӧй бјуджетыс срсдствојас вјӧм петкӧдчысӧ ташӧм ногӧн (сурс шайтјасӧн):

	1930 в.	1931 в.	1932 в.	1933 в.	1934 в.
Промышленност	493,7	720,0	1074,2	744,5	219,0
Вјӧму овмӧс	831,2	931,0	735,8	580,0	781,4
Коммун. да жылщз. овмӧс . .	592,0	826,2	834,6	536,2	782,0
Туй овмӧс	455,0	507,0	732,7	540,0	817,6
Народнӧй свјаз	55,2	70,0	51,3	57,0	160,0
Провешщенје	3178,6	4557,6	5556,0	7201,8	10330,0
Зонвјачдун кутӧм	1231,7	1255,2	1407,4	1718,4	2272,0
Сод. обеспеченје	394,8	385,0	249,4	383,3	404,0

Местнӧй бјуджет куџа промышленностӧ сӧм пунктӧм чинӧмыс лоі сы вӧсна, мыј мукӧд предпрјатјејасыс (Нувчимса завод, консервнӧй завод) вужисны все-сојузнӧй подчиненјје улӧ да выл предпрјатјејас кутисны стрӧйтсыны госбјуджет щӧт вылӧ. Такӧд щӧщ общщӧй вложенјејасыс быдмисны вывти јона да 1931 во-сањ 1934 во помӧџ лоі пунктӧма промышленностӧ 81.935,3 сурс шайт. Местнӧй бјуджет куџа сӧм пунктӧмыс мунис Нувчим заводлы (Наркомлеслы сјјӧс сертӧџ)—179 сурс шайт, Сереговса известковӧй заводлы—168 сурс шайт, Дырнӧсса крпич вӧчан заводлы—80 сурс шайт, сов вӧчан Сереговса заводлы—110,6 сурс шайт, замша вӧчан Устцымаса заводлы—998,7 сурс шайт, Вичинса комбинатлы—100 сурс шайт, му пыщкӧсса озыр лунјас тӧдмалӧм вылӧ—136 сурс шайт да поміграфическӧй промышленностылы—537 сурс шайт.

Зев јона содис сӧм пунктӧм і вјӧму овмӧсӧ госу-дарственнӧй срсдствојасыс да колхозјас срсдствојасыс. Государственнӧй бјуджет куџа, кредит куџа, местнӧй бјуджет да колхозјас куџа капиталовложенјејасӧн став суммаыс содис 951,7 сурс шайтсањ 1931 воӧ 14.475,6 сурс шайтӧџ 1934 воӧ. Местнӧй бјуджет вылын агровет, ветеринарнӧй сев да с. в. чинӧм содӧмјаслӧн помкаыс сен, мыј оз вӧлі ӧтмоза воыс-воӧ пунктыссы срсдствоыс местнӧй стрӧјбајас вылӧ.

Тырыс сурдствојас государство сетліс шощ і тујјас вочом выло, коммунално-жымшнїој строїтелство выло да свјач выло.

Медсакым удельнїој соктасо бјуджетын бостісны соціално-культурнїој учреждєнїејас да меропрїятїејас, кодјас кызвыннас областыса местнїој бјуджет вылынос.

Местнїој бјуджетїн фїнансїрујтан соціално-культурнїој севлїн основнїој показавелјас

	1929-1930 в. јас	1932 во.	1933 во.	1934 во.
Началнїој школа лымд	328	332	434	448
Ош велобчыс в лоб муно (шарт лымд)	43,0	59,3	65,6	68,7
Фелдшїер шор школајаслон лымд	8	50	58	64
Ош велобчыс выло муно (шарт лымд)	95,0	197,0	186,1	208,6
Фелдшїер лымд	2	10	15	23
Ош востітаннїкас вочбж содержїтїм- лїн дон	290	458,8	523,8	675,8
Болнїча лымд	28	38	43	44
Болнїчнїој којка лымд	489	678	844	909
Болнїчнїој којка волас шоркода сув- тї (шарт лымд)	1015,0	1413,0	1573,5	1754,9
Фелдшїерскїој пунктјаслон лымд	56	55	58	58
Фелдшїерскїој пункт кутїм вогїгбр сувтї (шарт лымд)	3106,0	4194,5	5 484,6	5937,9
Роскодлїн ыждамс бнд олыс выло				
Јудїбїчан јукїд куца (шарт лымд)	—	20,51	25,52	35,48
Зонвїталун јукїд куца	—	5,25	6,07	7,80
Соціалнїој обеспеченїе куца	—	0,92	1,35	1,38
Славнє	—	26,68	32,94	44,66

Тајї бїрја нол во чїжнас јона кыптїс тїдчанлуныс рајоннїој бјуджетјаслон, кытыс медсакїо вїчїо рајоннїој значенїеја соціално-культурнїој учреждєнїејас содержїтїм выло да рајонјасын соціално-культурнїој учреждєнїејас стрїтїм выло. Рајоннїој бјуджетјас содїсны со кытї: 1930 воын вїлі 2.960.000 шарт, а 1934 воын содїс 7.300.000 шартїа, сїктса бјуджетјас — 1.985.300 шартсан содїсны 4.600.000 шартїа.

Став сиктсöветјаслөн 1932-öд воеан ем асланыс самостојательнöј бјуджет. Но улыса бјуджетјассö воқö былö јонмöдöмыд і воқö кежлö-на колö зев ыжыд могөн сы вöсна, мыј областнöј бјуджет-лөн удельнöј сöктаыс областувса бјуджетјас сводын пыр-на вылын (1934 воын сјö вöлі 33,2 пр.).

Нізöвöј бјуджетлыс фінансöвöј подувсö јонмöдöм могыс да бјуджетвыполнитöмынна-лыс интeрeссö кыпöдöм могыс і воқö былö нöшта öткымын доходјас да рöскöдјас колö сетны, вужöдны нізöвöј бјуджетјас ö.

Местнöј бјуджетјас лöсöдигөн Обисполком тöдвылын кутіс торја рајонјаслыс нуждајассö да сы сертi лöсö-даліс налы бјуджетсö. Сің 1934 воын, кор област паста бјуджетыд шöркофа сөдіс 29,5 прöцент былö, Сыктыв рајонлөн бјуджетыс, рајоннöј значеңіеа Віңинскöј ком-бинат фінансрујтöм рајонö вужöдöм вöсна, кыптiс 51,9 прöцент былö. Мылiнса да Устусаса рајонјас-лөн (кыңи былö органiзујтчöм рајонјаслөн) бјуджетыс сөдіс—воқзаныслөн 38 прöцент былö, а мөдыслөн—36,1 прöцент былö.

Областувса местнöј бјуджет могмöдö медвојдöр хо-чәјственнöј да соціално-культурнöј став нуждајассö да лöсöдö став условіјесö областувса народнöј овмöс воқö быдмөмлы.

Бјуджетнöј ужын основнöј тырмытöмторјасыс—об-щественностлөн да сиктсöвет бердса секціјајаслөн бјуд-жет лöсöдöмын да бјуджет рöскöдујтöмын слаба участ-вујтöм да сиктса ревiзоннöј комиссіјајаслөн жеба контрол-нуöдöм. Та вöсна торкавсö фінансово-бјуджетнöј дис-циплына, рöскöдјас вöчигөн оз нуöдöмы економитöм (медса-ңин адмиңистративно-хочәјственнöј рöскöдјас куңа), а капіталнöј строителство да соціално-культурнöј сет куңа лөчöм сөмсö оз рöскöдујтны.

Бјуджет исполнеңіе куңа да сөм рöскöдујтöм куңа населеңіе воңын отчитывајтчöм қик тырмытöм, мыј вöс-на ужалыс јöз паскыд массајас бјуджетөн омöла-на тöдсаöс. Зев-на омöла сывтöдöма доход сетан источ-ныкјассö лучкi тöдмалöм, медса-ңин сиктсöветјасын. Тајö унаыс вайöддылвö местнöј доходјас тырвыјö да аскадö богтöм вöсна тышсö вескыда донјавтöмö.

Урчитом доходјас тырвыјо да аскадо бостом, бјуджетон лезом сомсө лучки да ефектывнөја виқом (освоитом) вермас лоны сомын секи, кор советјаслыг виҗмаңијесө лоо решителнөја вескөдөма финансовөј овмөс выло, чорыд финансово-бјуджетнөј дисциплина пыртөмөн, финансовөј план олөмө пөртөм (выполнитом) гөгөр ужалыг јөзлыг паскыд массасө котыртөмөн, медбур активсө финансовөј план вөсна тышкасомын быдлуңја практическөј ужө кыскөмөн.

Государственнөј доходјас воыг-воө өдјө содоны, тајө вистало народнөј овмөсын социалистическөј секторлыг өдјө быдмөмсө. Воңын ваядөм табыцаыс петкөдлө обобществлоннөј секторлыг быдмөмсө да сетыг воан доходјаслыг карактерсө (сурс шайтөн):

Војас	Обобществитом секторыг бостом общјј сумма	С ы л ы ы н				
		Оборотыг налог	Нетбварној операцјаслыг налог	Киноыг налог	Совхозјаслыг налог	Прибылјасыг отчис. подоходияј налог
1930	1864,6	—	—	—	—	—
1932	3106,7	2308,8	72,2	58,6	2,8	664,3
1933	4324,5	3458,9	215,7	64,2	27,4	558,3
1934	8329,4	7400,0	240,0	133,7	32,7	523,0

Областыг подведомственнөј организацијаслыг да предпрјавијеслыг хоңајственнөј уж кыптөмсө-паскалөмсө поңо аззыны тащөм даннөјјасыг:

Војас	Міјан областыг обложеније улө пыран предпрјавијеслыг общјј оборотыс (миллон шайтөн)	Облагајтчан оборот (миллон шайтөн)
1933	37,4	13,8
1934 (план серы) .	49,0	16,7

Отувтөм овмөсын качественнөй петкөдласјас решительнөја кыпөдөм вөсна, производстволыс асдонсө чинтөм вөсна, рентабельность кыпөдөм вөсна да тајө подув вылын социалистическөй накопленје өдөдөм вөсна тыш — лооны медга ыжыд могөн государственнөй доходын.

Обязательнөй платежјас, кодјас лооны сиктын Совет властлыс основнөй хоҗајствено-политическөй мөгјассө олөмө пөртөмын воропөн, лооны сја-жө капиталистическөй элементјасөс зырөмын да ограничитөмыч вына өрудјеөн. Төдчанаөн та боксаң лоө сиктын основнөй налогыс — селхозналог, коді отсалаө јонмөдны колхозјасөс организација да овмөс бөксаң, јонмөдны социалистическөй собственности, кыпөдны урожајсө колхознөй мујаслыс, тырвермөмөн тыртны көза планјас, паскөдны социалистическөй скөтвиқөм (колхозјасөн да колхозникјасөн скөтвиқөм помыс бөстөм доходјас аікөз мездысөсны налогјасыс) да паскөдны колхознөй вузасөм. Такөд щөщ селхозналог лоө кулачествокөд тышкасан өрудјеөн. Көч колхозјаслөн доходыс і зев јона содіс, налогјаслөн сөктаыс колхозјас да колхозникјас вылө колө вежытөг да налогыс вужөдсө - частнөй сектор вылө. 1934-өд воын налогыс колхоз овмөс вылө воө 411 шајт, колхозник овмөс вылө 16 шајт, өткаолыс овмөс вылө 45 шајт да кулак овмөс вылө 623 шајт. Но такөд щөщ селскохоҗајственой кампаңје нуөдигөн 1932-өд воын да тајө 1934-өд воын вөліны массөвөй вежөдлөмјас, кодјас петкөдчисны кулакјаслыс кущөм-кө јукөнсө общщөй пөрадөкөн обложитөмын сы помка улын, мыј налөн бытө абуөс кулацкөй признакјасыс да овмөссө налыс бырөдөма. Обком да Обисполком примітисны мерајас тајөторсө вескөдөм куҗа, вештисны обфинотделлыс вескөдлысјассө (руководствосө). Положенјесө бытө колө вескөдны матыса кадө.

Сузсытөм куҗа колхозникјаслы мҗотајас сетөм чинс 37 пр-саң 1931-өд воын 10 пр-өз 1934-өд воын, мыј висталө колхозникјас олөм бурмөм јылыс. МТФ-јаслы мҗотајас содісны 13 пр-саң 1933-өд воын 50 пр-өз 1934-өд воын. Селхозналог 1934-өд во вылө, скідкајасөсө лыд вылө бөстөмөн, вөлі арталөма чукөртны 1.982,4 сурс шајт, сы пыщкыс декабр 20-өд лун кежлө чукөр-

төма 1893,0 сурс шайт, ыбө 95,4 пр. Январ 1 лун
кежлө колө чукөртны став ыедоимкасө.

Самообложеньі елөн мог — јонмөдны сиктын со-
циально культурнөј да хоҗайственнөј меропріјатіјяс фі-
нансірујтөм. 1934 өд воын планөн індөма чукөртны 1859
сурс шайт, а чукөртөма декабр 20-өд лун кежлө 1716,2
сурс шайт ыбө 92,3 прөч. Та куҗа колхоҗыкјас тыртисны-
ын 100 прөч. ылө, өткаоолысјас 90,7 прөч. ылө, кулак
јас 88,2 прөч. ылө.

Култјилсбор — 2.318.6 сурс шайт, чукөртөма тырвыјө.

Өткаоолысјаслыс бостан једіновременнөј
налог кутө зев ыжыд хоҗайственно-політическөј төд-
чанлун, пролетарскөј го ударство воын асыныс обя-
зательствојассө медеа добросовестнөја тыртыс өткаоолыс-
јаслы поощреніјяс сеталөмөн да злостнөј да спекула-
тивнөј элементјасөс топөдөмөн. Но такөд езна став ра-
јонјас гөгөрвоны едіновременнөј налоглыс став төдчан
лунсө, мыј вөсна сіјөс чукөртөмыс јона ыжаліс декабр
20-өд лун кежлө чукөртөма ставсө 63,5 проц (901,2
сурс шайт 1336,2 сурс шайт пыдды.) Мјанлы быт колө
өдәдөны да тыртны став плансө медматыса лунјасө.

Государственнөј страховаңіје вескөдөма
колхозјасөс организација да овмөс боксаң јонмөдөм ылө
да социалистическөј собственност вјзөм јонмөдөм ылө.
ВКП(б) ЦК 1933-өд вога март 8-өд лунга торја шуөмөн
індіс, мыј: „Вјзму овмөсса ембур, скөт, көзјас ускөтвө-
јасыс да стіхіјнөј бедствіјясыс государственнөј быт
стракујтөм лөө колхознөј производстоөс јонмөдан да
общественнөј собственност вјзан јона ына өруж јөөн“.
Стракујтөм куҗа чукөртөм сөм вјсөө предупреждајтана
противопожарнөј меропріјатіјяс нуөдөм ылө да стра-
көвөј убыткајасыс мынтысөм ылө. Комі областын стра-
көвөј платөжјас чукөртөма 1931-д воын 891,4 сурс шайт,
1932-өд воын — 1445 сурс шайт, 1933-өд воын 1536 сурс
шайт, 1934-өд воын 1944 сурс шайт. Мынтөма стракө-
вөјјассө 684 сурс шайт.

НАГЕЛЕНІЈЕЛӨН ДОБРОВОЛНӨЈ ПЛАТЕЖЈАС

Областьса фінансөвөј овмөс сїстемаын пыр ыжыд-
жык роль бостөны социалистическөј строїтельство фінан-

сірујтан делөын ужалыг јөзөн асланыс средствојасөн асволаыг участвуйтан мојас. На пышкө медвоз пырөны государственној трудој сөм чөжан кассајас виçод да государственној зајомјас виçод ужалыг јөзлыг мшалан гөмсө кыскөм.

Гөмчөжан кассајас. Колан војасө областьса сөм чөжан сїстемалөн сөвыс пыр паскаліс, соді сөм пуктыјаслөн лыдыс да сөм пуктөмыслөн (вкладјаслөн) суммаыс.

Тајө поçө азыны со кушөм петкөдласјасы:

	1925-өд васа ок- табр 1-д лун кеж- лө	Во заводичиг кежлө				1934-өд во- са нојабр 1 лун кежлө.
		1931 в.	1932 в.	1933 в.	1934 в.	
Став ыпа сөмчөжан кассајас- лөн лыд	38	103	158	193	187	193
Сөм пуктыјаслөн (физическө; мцөјаслөн) лыд (сурсјасөн)	0,5	28,9	49,9	61,4	48,5	50,2
Сөм пуктыјаслөн вклад колас- јасы (сурс шайтөн)	25,8	889,0	1336,0	1668,5	2575,3	2800,0
Вкладлөн шөркоддем суммаыс 1 вкладчик вылө (шайтјасөн) . .	—	30,7	26,7	26,7	53,0	55,7

Но сөм чөжан сїстемаөн перјөм результатјасыс не-
кушөма оз соотвествуйтны сїјө реалнөј верманлунја-
сылы, кодјас емөс областьса ужалыг јөзлөн.

Сөм чөжан сїстемаөн да сөветјасөн 1934-өд во чөж
омөла ужалөм вөсна сїстематическөја оз тырны планјас
вкладјас тыртөм куçа. Васа план декабр 20-өд лун
кежлө тыртөма сөмын 39,5 прөч. вылө (абсолютнөј лыд-
пасөн планыс 872 сурс, тыртөма 266 сурс).

Медым сөмчөжан касса бура пыріс областувса ужа-
лысјас бытө да кыскіс кыç поçө унжык сөм социалі-
стическөј строїтельство вылө, сөмчөжан кассаса ужалыс-
јасы медвоз колө бергөдчыны ужалыг јөзлаң асланыс
кміјентуралаң чужөмбанөн, а не пукавы да вічысны
вкладчикөс касса өшің дорын. Ужалыг јөзкөд быдлунја
уж, сөмчөжан кассајасыг государстволы да ужалыг
јөзлы төдчанлунсө вісталөм, кассаас културнөј обста-
новка лөсөдөм, кміјентураөс културнөја обслуживајтөм,
сөмчөжан кассајасы комсодјассаң да сөветјассаң быд-

лунја отсөг сетөм — со мыј колө сөмчөжан система ужын. Сөмын тащөм ногөн сөмчөжан кассајас вермасны исползујтны вывті гырыс позанлунјассө социалистическөј стрөителство вылө ужалыс јөзлыс унжык сөм кыскөм куџа.

Государственнөј зајомјас. Государственнөј зајомјас разөдөмын Сөветскөј сојузлөн емөс зев гырыс вермөмјас. Тајө нөшта-на петкөдлө ужалыс массалыс партија да правітелство дорө дөверіјесө да социалистическөј стрөителствоы беззаветнөј преданностьө. Комі областлөн тајө участкин сіџ-жө емөс төдчана вермөмјас. Зајомјас реалізујтөмлөн ыждаыс быдміс тащөм ногөн: 1931-өд воын реалізујтөма 2,687,6 сурс шајт дон., 1932-өд воын 3.504,4 сурс, 1933-өд воын 3.980,2 сурс, 1934-өд воын 4.615,0 сурс шајт дон.

Но рабочөјјасөс да служашщөјјасөс ставсө зајомөн шымыртөмкөд өтщөщ, сіктса јөз пыщкын зајом реалізујтөм пыр-на муно тырмытөма. Тырмытөма-на-жө пунктөма зајом кутысјасөс обслуживајтөм (выгрышјас прөверіталөм, выгрышјас куџа да купонјас вылө мынтысөм да с. в.), зајом вылө гіжсытөмсө тырмытөма оформітөм да планјас тырттөм.

НАСЕЛЕНІЈЕЛЫГ СӨМ МОБИЛИЗУЈТӨМ

Социалистическөј стрөителство делө вылө населеніјелыс сөм мобілізујтөмыслы колө лоны торјавтөм јукөнөн сөветјас да став фінансөвөј секціјајас быдлунја ужлөн. Населеніјелыс сөм мобілізујтан план успешнөја тыртны позас сөмын сек, кор ужалыс јөз пөвсын жужыда лоас нуөдөма сістематическөј массово-разјаснөителнөјуж, кор лоас тајө ужас кыскөма прөізводство вывса ударныкјасөс да паскыд колхознөј активөс да ужалыс өткаоысјасөс Сөм чукөртан ужын өнөџ-на абу бырөдөма кампаңејшціна, ужыс муно коставадөмөн, тајө ужыс паныд сувтөдчө мукөд хоџајственно-політическөј моҗаслы, секі, кор сөмын сөм чукөртан моҗассө мукөд хоџајственно-політическөј моҗаскөд (вөрлеҗөм, кылөдчөм да м.) јітөмөн нуөдөмыс вермас сетны позанлун став тајө моҗассө успешнөја олөмө нуөдөм.

Сөм чукөртөм куџа абу-на нөшта быдлунја бојевөј ужыс сөветјаслөн, фінсекціјајаслөн, комсодјаслөн. Кор

суро коставлөмөн ужаломыс быт вайдө массөвөй уждо администрорутомөн вежомо, сомын регыд кадеа у-
пехјас перјомо. Таын і помкаыс добровољнөй платож-
јас куца план тыртөмын.

Міјан областын лыддыссө 100 фінансөвөй секція
764 шменөн, но најө өнөч-на ез вермыны лоны массө-
вөй оргаңизаціяөн фінансөвөй план тыртөм куца. Унжы-
кыссө ужыс мунө кадыс кадо, бура лөсөдтөм, конкретнөй
плантөг. Комсодјас (област пастаын 360, 1176 шменөн),
унжыкыссө зајомјас разөдигөн зев активнөја нуөдөны
уждо, остальнөй кадеа қикөч еновтчылоны, мчөдөны уждо,
ставсө фінанпарат выло лөзөмөн. Вывті еща тајө
ужас кыскөма нывбаба активөс.

Отчотвөй кадо населеніјелыс сөм мобілізујтан план-
јас тыртөм тыдалө тащөм таблицаныс:

	1931-өд воын	1932 воын	1933 воын	1934 во 3 кварталын
Быт мынтана платөжјас:				
Поступітс (суре шартөн)	6129,1	6735,8	9439,9	5008,2
% % план діно	132,0	105,2	120,0	105,6
Добровольнөй платөжјас:				
Поступітс (суре шартөн)	6767,8	8078,9	6447,1	3837,8
% % план діно	87,5	69,5	80,7	72,1
Ставыс:	12896,9	14814,7	15887,0	8846,0
% % план діно	104,2	88,6	100,3	88,0

Татыс мі азам, мыј өві-кө, воыс воө чукөртөм сред-
ствојаслөн общцөй суммаыс содо, мөд-кө, быт мынтана
платөжјас куца-кө заданіјејас тыртөсны бура код, доб-
ровольнөй платөжјас куца (сөм чөжан кассајас, госзајом-
јас, потребкоопераціяө пай) планјас сістематическөја оз
тыртөсны.

Медым областөс петкөдны сөм чукөртан удын лоөм
прорывыс, советјаслы да став общественногълы вуж-
выјоныс колө перестроітны ассыныс уждо сізі арталө-
мөн, медым орјавлытөг обеспөчивајтны планјас тыртөм.
Ужалыс јөзөс сөм чукөртөм куца могјас гөгөр котыр-
төмөн, ударнөкјас выло мыждөмөн, најөс быд дас керка
бердө прікрепіталөмөн, матыса лувјасө колө бырөдны
прорыв да воэө сіјөс не лөзны.

СӨВЕТЈАС УЖ ТЕЧӨМ

Јортјас! Ме вуџа сөветјас уџө. СССР-ын, Војвыв Крајын, а сіџ-жө і Коми областын, тајө зев гырыс став вермөмјассө сөветјас перјисны став уџалыс јөзкөд паскыд да јон јитөд кутөмөн, Леџин—Сталинлыс националној политіка чорыда олөмө пөртөмөн да медгасө сывөсна, мыј сөветјасөн вескөдліс мијан коммунистическөј партија. „Пыр колө повнитны сы јылыс, мыј партијалөн вескөдлөмыс—сіјө медыжыд торјыс пролетариат фјктатураын“ (Сталин). Сөмын партија, сіјө Централној Комитет вескөдлөм улын, мијан раџейтана вождь СТАЛИН јорт јурнуөдөмөн, ЛЕНИНӨН индөм вескыд туј куџа СССР-өс нуөдөмөн лоі обеспечитөма социалистическөј економикалы подув стрөитөмсө, социализмлөн вермөм. Мијан Сөветскөј Сојузын лоі бырөдөма рабочөјјаслыс, уџтөмалөм корыс моз олөм крестаналыс, лоі пунктөма подув нөшта өдјө кыпөдны став уџалыс массалыс материалној положенјесө да културасө. Коми областын социализм стрөитөмын ташөм гырыс вермөмјас шедөдисны сөветјас Крајком, Обком да Коми областувса став партијној организација быдлунја да вескыд руководство улын, партијалыс националној политіка олөмө чорыда пөртөмөн. „Мијан ем право ошјысны тајө дассөџим воөн Сөвет властөн перјөм зев гырыс успехјаснас. Но сөмын өнө збыль вылө заводитчөны воссавны Сөвет Сојузса народјас воџын националној формајас став озырлуннас материалној положенје да култура боксаџ быдмөмлы мијан стрөјө заложитөм поџанлунјасыс“ (Молотов). Коми уџалыс јөз аслас рөднөј сөветјас пыр, ас кыв вылын, коммунист партија вескөдлөмөн, Војвыв Крајса да став СССР-са уџалыс јөзкөд өтүв, кулачествокөд да мукөд классөвөј врагјаскөд тышын течөны социализм, кыпөдөны националној формаа социалистическөј култура. Тајө кадө нөшта јона

паскалі Сöвет властвлөн жітöдыс ужалыс массакöд. Сöвет-
јас кыпöдисны да котыртисны партіјнöј оргаңизаціја вес-
кöдлөм улын Коми областувса ужалыс жізöс соціалізм
течан могјас оломö пöртöм вылö.

Жітöдыс ужалыс жізкöд сöветјаслөн паскалі уна ві-
чöд - быдлуңја ужын, секціјјас пыр, депутатскöј груп-
пјас пыр, торја депутатјас да актївїстјас пыр, слот-
јас да собраніејас, газетјас пыр да с. в. Секціја лыд
codi 152-саң 1931-öд воын 352-öз 1934 воын, депутат-
скöј группа лыд codi 19-саң 1931 воын 335-öз 1934-öд
воын (на пын 157-ыс колхозјасын). Депутатскöј груп-
пјас котыртöны ас гөгöрыс ужалыс жізсö, медвојдöр
актївїстјасöс, котыртöны најöс соціалізм течан ужö. За-
нулскöј селсöветлөн (Прїлузскöј рајон) депутатскöј
группа вöрын ужалыс жізсö ас гөгöрыс бура котыртöм-
өн воыс-воö содтöдөн тыртö вөрлезан план. Вјачев Гр. П.
селсöветса шлен, ужалö бригадїрөн, кыскїс став брига-
дасö ордјысöмö, ударнöј ужö, кыскїс ордјысöмö мукöд
бригадјасöс, да помса содтöдөн тыртö норма ас
бригаданас да сы бөрса вöтчöмөн содтöдөн тыртöны і
мукöд. Сїз-жö ужалö важса, уна составын-ңын вöвлыс
селсöветса шлен да депутатскöј группаса шлен Педун-
нов Гвепан Васїлјевїч. Сыктывдїнскöј рајонын ужалыс
жізсö,—керасысјасöс, кыскасысјасöс ужаланїнас вөр план
буржыка да öдјöжыка тыртöм вылö котыртны петїс сел-
сöветса 210 шлен 505 пыс. Селсöветса шлен Мелехїн
ужалö бригадїрөн да кыскїс ордјысöмö вөрпунктгыс
мукöд бригадјасöс, ударнöја ужалö да программасö ас-
сыс регыд помалас (нојабр 21-öд лун кежлö-ңын вöлі
кералöма 52 пр.).

Оз колчы Мелехїныс селсöветса шлен—бригадїр
Чудов, codi асыс бригадасö сїз-жö кыскїс ударнöј ужö,
ордјысöмö, ордјысö бригаданас мукöдкöд. Куломдїн ра-
јонын вöрын ужалыс 167 бригадаын бригадїрјасыс
149-сö бөрјöма селсöветса шленјас пыс да с. в. Вөр-
лезöмын, скöt візöмын, мукöд ужын codö, паскалö жітöд
сöветјаслөн ужалыс массакöд, кыптö сылөн ромыс, кып-
тö ром быд селсöветса шленлөн, секціонерлөн, актї-
вїстлөн. Став актївїстјасыс, кодјас секціјјас да депу-
татскöј группјас пыр ужалöны сöвет ужын, лыд-

дысö 8.000 морт. Уна массöвöй кампанејскöй меропрі-
 јатіејас нулöма мукöд формаөн. Унаыс собрањејас да
 елотјас вылö чукуртлім колхозњыкјасöс, öткаоысјасöс,
 вөрлечысјасöс, нывбабајасöс да с. в. Öтї во жынјөн
 1934-öд воын елотјас вылö волісны 7.000 морт саяс.

Потапова Јорт Прокопјевскöй
 öктебветын јуралысö (Луз р-н).

Тажö елотјас вылас ужалыс
 јöзлы, колхозњыкјаслы, ужалыс
 öткаоысјаслы, вөрлечысјас-
 лы, нывбабајаслы мї вїставлім
 соціалїзм течöмын воö нуöдан
 ужјас јылыс, кыпöдїм да ко-
 тыртїм најöс көчајственнöј да
 полїтїческöј могјассö олöмö
 пöртöм вылö.

Јона кыптїс полїтїческöј
 актївностъ комї ужалыс јöзлөн.
 Советјас лоїны матыса, рöд-
 нöј да сїбалан ас, ужалыс јöз
 госуларствоөн управљајтан
 формаөн. Торја бура тајöс пет-
 көдліс мїжан öнїја перевыбор-
 нöј кампанїе мунöм. 83 прöч.
 избїрательыс волїс кывзыны от-
 чот советјаслыс, донјалїс сы-
 лыс ужсö, їндїс кычї воö ко-
 лö нöшта-на буржыка ужавны,
 бырöдны нелучкїјассö, нöшта-

на јонмöдны сöвет власть, јосмöдны классöвöј суслун,
 кыпöдны колхознöј стрöј, бура нуöдны вөрлечöм, кы-
 пöдны култура да с. в. Быд со морт пїыс көкјамыс-
 дас куїмыс волїс вїдавны ужсö ас, ужалыс јöз, рöд-
 нöј сöвет властвыс да їндїс сылы, мыј колö воö вöч-
 ны. Öстальнöј дассїчїмыс унжыкыс вöлі сек вöрын лїбö
 туј вылын, да сы вöсна ез вермы воыны. 1930-öд во-
 ын-на избїрательнöј кампанїеын участвуйтїс сöмын 50 пр.
 Торја јона содїс актївностъ нывбабалөн, 80 пр-ыс ун-
 жыкыс, сїч-жö актївнöја участвуйтїс перевыборнöј кам-
 панїеын. 800 ударњыца-колхозњыцаöс бөрјöма депутатö,
 24 нывбабаöс бөрјöма селсöветö јуралысö. Нывбабајас
 бостсöны соціалїстїческöј скöт вїзöм кыпöдöм-паскöдö-

мө. Уна-нын ем ударнөја ужалыс. Социализм строитан быд ужө нывбабајас кутчигисны активнөја.

Важ советјас удын уна-на вөлі һелучкјас. Сјјө һелучкјассө ми, ужалыс војтыр, ердөдим бөрјысан кампаныје дырји, кыпөдим да котыртим ужалыс јөзөс тајө һелучкјассө бырөдөм вылө. Јостим вьиманыје советјас удын национальнөј политика вежнөдлөмкөд чорыда вочасөм вылө. Тулыснас, гожөмнас-нын советјас удын тыдовтчис—Крајком отсалис мијанлы сјјөс ердөдны—национал-шовинизмкөд кос јона мчөдөмыс. А Сталин јорт мијанөс предупреджитис, мыј националистическөј пережитокјас зев живучөјөс, мыј кулакјас, врагјас партијалөн да совет власлөн национальнөј кышын јонжыка вермөны саядчыны да вөчны ассыныс ужсө, бостылаоны орөдны советскөј строј да бергөдны олөмсө бөрө—капитализмлаң. Тащөм бостылаөм і вөлі, өһи ем, і воҙө лоас кулакјаслөн, националистјаслөн орөдны государственнөј ужјас, сјјөн орөдны государстволыс стројсө. Кулакјас, национал-шовинистјас паскөдисны уж кылөдчөм орөдөм могыс, најө влијаныје улө суріны кодсурө колхозјасын вескөдлысјас, кодсурө советјасын вескөдлысјас. Ме вистали-нын вөрэкспорт вөсна тышкасөм јылыс сорһитигөн, кыңи мунис тајө националистическөј кулацкөј удыс, а ми, советјас, сјң-жө райсполкомјас да Обисполком первојсаңыс егөј чорыда кучкөј сјјө кулакјас куңа, национал-шовинистјас куңа, егөј орөдөј первојсаңыс да национал-шовинистическөј, кулацкөј уж пөрис ыжыд опасностө. Та куңа Сталин јорт сјң-жө виставлис, предупреджитис 17 сјезд вылын. Крајком отсалөмөн, партијнөј организација да советјас ыжыд уж нуисны кулацкөј, националистическөј саботажкөд, но өһөң-на емөс коласјасыс, медса-нын Сысола рајонын, көһи саботаж қикөң абу-на жугөдөма. Колө воҙө јона јостыны классөвөј суслун, чорыда да пырыс-пыр орөдны быдсама кулацкөј, национал-шовинистическөј уж тыдовтчөм, паскөдны ужалыс јөз костын интернациональнөј воспитательнөј уж. Кулакјас, национал-шовинистјас зөһөны орөдны советскөј строј, бергөдны бөрө, капитализмлаң олөмсө, национальнөј кыш саяд аебсөмөн ызјөдөһи комі ужалыс јөзөс роч ужалыс да мукөд национальноста ужалысјас вылө.

Талы паныд нѳшта вылѳ кыпѳдам классѳвѳј суслун, нѳшта топыда котырчтам асланым роднѳј сѳвет власт гѳгѳр да коммунистическѳј партѳја гѳгѳр да стрѳитам классјастѳм социалистическѳј общество.

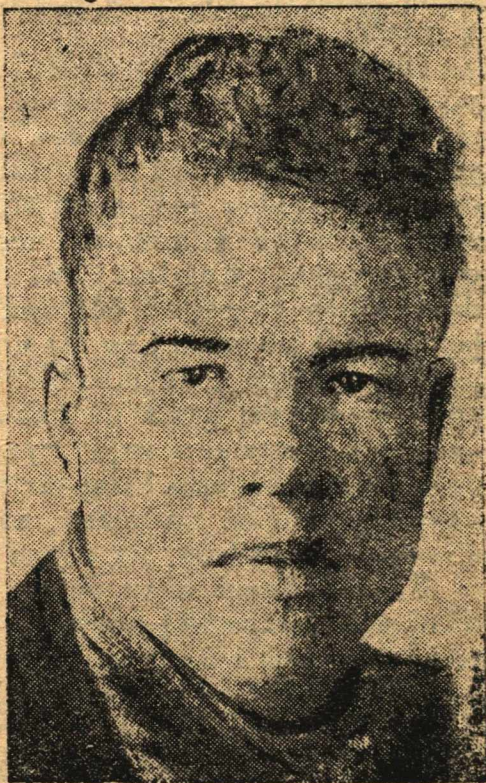
Мѳјан колѳ воѳсасны быдсама изврашценѳјејаскѳд. Кѳн сурѳ сѳвет аппарат ѳвенојасын, торја-нын фѳнано-сѳвѳј да судѳбнѳј аппаратын, сѳ-жѳ кѳн-сурѳ сѳвет-јасын ем классѳвѳј врагјаскѳд воѳсасѳм лѳчѳдѳм. Сы жылыс вѳсталѳ кулакјас вылѳ налогјас пуктѳм лѳчѳдѳм. Сыктывдѳн рајонын, первојсѳ, кытчѳѳ сы вылѳ егој индѳј, индивидуальнѳј налогѳн вѳлі обложѳтѳма сѳмын 3 овмѳсѳс. Таѳ-жѳ лѳчѳдѳма вѳлі кѳн-сурѳ сѳлхозпостав-кајас чукѳртѳм, кулакјасѳс вѳрын уѳѳдом. Тыдавлѳ прѳмѳреѳчѳескѳј отношенѳје. Тајѳ став вылас колѳ чоры-да вѳѳдлыны. Партѳјалыс да сѳветјаслыс классѳвѳј вѳѳ-ѳугѳмыс сѳвет власт вѳштѳс уѳ вылыс Комѳ областыс прокурорѳс да судѳтѳс сѳјѳс, вѳштѳм уѳ вылыс та-ыс-жѳ ОБФО-са јуралыс Потаповѳс да код-сурѳѳс ра-јоныс, сѳлсѳветјасыс. Колѳ кыподны классѳвој суслун, чорѳѳдны тыш классѳвѳј врагкѳд, тышкасны неммѳрѳт-чытѳма сещѳмјаскѳд, кодјас ѳугѳны классѳвој вѳѳ. Клас-сјастѳм социалистическѳј общество течѳм требујтѳ чор-ѳѳдны тыш классѳвѳј врагјаскѳд. „Сѳветјас мѳјанлы колѳны классѳвѳј врагкѳд тышкасѳмын кѳѳѳ уѳжалыс-јаслѳн боевѳј органјас. Враг должен лѳбѳ пуктыны ѳруж-јесѳ да ѳтказѳтчыны сѳветјаслы паныд да колхозјаслы паныд уѳ нуѳдѳмыс, соц алѳзм уна мѳлѳна стрѳѳтыс-јас венны вермытѳм ентуѳазмыс тодчанлунсѳ гѳгѳр-воѳмѳн, лѳбѳ ѳе норасны пролетарскѳј дѳктѳтурасан-ассѳ дѳрјѳм куѳа пѳшщадатѳм ударјас вылѳ“ — шуѳ Мо-лотов јорт. Мѳјан раѳѳртана Кѳровѳс вѳјѳм петкѳдлѳ, мѳј классѳвѳј враг воѳсасѳ помѳѳ. Классјастѳм об-щество стрѳѳтѳм, капиталистическѳј классјаслыс колас-јассѳ бырѳдѳм требујтѳ нѳшта јѳна јѳсмѳдны классѳвој суслун, нѳшта јѳна чорѳѳдны пролетарскѳј дѳктѳтура.

Но сѳјѳ пролетарскѳј дѳктѳтура јѳнмѳдѳмсѳ кодѳсу-рѳ ѳз лѳчкѳа гѳгѳрвоны. Најѳ дѳмајтѳны, раз пѳ дѳкта-тура, значѳт почѳ вѳчны мѳј угоднѳ, камандујтны. Та-щѳм мѳвп да уѳ—партѳја да госудѳрство полѳтикакѳд ѳѳкыѳ ѳз јѳтчы, мѳдарѳ, тајѳ лѳѳ аѳтѳсѳветскѳј мѳвпјас

да ужјас. А мијан ташом ужыс кӧн-сурӧ ем-на. Кибраың селсоветса председател да милиционер вӧлӧм смекайт-чӧны јӧз вылын. Ми најӧс сетам сурӧ да кутам чорыда сурӧитны революционнӧј законностъ нарушајтӧмыс. Ыбын селсовет арестујтавлӧма да штрапујтавлӧма ајк мыж-тӧм јӧзӧс. Чорыда колӧ мыждыны революционнӧј закон-ностъ торкалысјасӧс.

Отчотнӧј кадколастын классӧвӧј уж кӧт i паскалi, век-жӧ-на уна селсоветын массӧвӧј уж пырды муно куш администрујтӧм.

Пролетариатлӧн дикта-тура — сiјӧ лӧӧ массӧвӧј политическӧј да организа-ционнӧј уж паскӧдӧм, уп-равленѣјеӧ унжык ужалыс јӧзӧс кыскӧм, классӧвӧј врагкӧд кӧс вылӧ став ужа-лыс јӧзӧс кыпӧдӧм да ко-тыртӧм. Ми бӧрјысан кампа-њје дырјi весалим совет-јас сетчӧ војдӧр вескалӧм чуждӧј јӧзыс, кулацко-на-ционалистическӧј элемент-јасыс. Серт вермисны-на вескавны кулацкӧј эле-ментјас. Ми олам сещӧм обстановканын, кытыс влi-јанѣјыс вужӧ селсоветја-сӧ. Сещӧм влiјанѣјаскӧд колӧ быдсама ногӧн, лу-ныс-луно, чорыда њеммi-рiтчытӧма тышкасны. Сӧ-

Шахов Фим. Ив. Лебежнӧј сел-
советын журвалыс
(Кулбидин район).

ветјаслы нӧшта-на јона колӧ кыпӧдны ас-сыныс ролсӧ партијалыс политикасӧ олӧ-мӧ пӧртӧмын. Мијан совет властъ возын сулалӧ мӧг — ассыным вын пуктыны социализм вожӧ паскӧдӧм-кыпӧдӧм вылӧ, классјастӧм общество течӧм вылӧ, класс-јаслыс коласјасӧ бырӧдӧм вылӧ. Тајӧ зев ыжыд мӧгсӧ

олөмө пөртөмыс требутө партіялыс національнөй политика вескыда нуөм, партіялыс вѣсө практическөй ужын пөртөм, ужалыс массакөд нөшта јона јітчөм, классөвөй врагјаскөд чорыда тышкасөм.

„Јон да вына пролетарјат диктатура — со мыј мјанлы колө өнi сы могыс, медем пасјыны кулыс классјаслыс комасјассө да жугөдны налыс воровскөй махинацијассө“ (Сталин).

Міјан совет власт мыжсө медвојдөрсө воҗын муныс ударникјас, активистјас былө. Міјан быдмис зев паскыд актив — колхозјасын, вөрын, быд производствоми сурс ударникјас отсалөны партіялы да совет властлы пөртны олөмө социализм течан могјас, петкөдлөны асланыс ужөн, кыҗи колө ударнөја, честнөја ужавны, кыҗи колө относитчыны социалистическөй собственности динө. Міјан советјасө бөрјөма медбур ударник-активистјассө 3500 мортөс. Сег 80 пр. колхозник-ударникјас.

Семсоветса став шленјасөс колө кыскыны совет ужө, колө котыртны актив да паскыда нуөдны накөд быдлуңја уж, кыскыны најөс кулаккөд да сјјө агентјаскөд чорыд тыш нуөдөмө. Ударникјасөс — мјанлыс медјон опоранымөс вөрын, колхозын, заводын, быдлаын колө кышавны вѣлманјеөн, на вөсна колө төждысны.

Вескөдлөмыд мјан өнi-на зев щөкыда нуөдсө „вообще“, конкретнөй ловја вескөдлөм абу. Воҗө былө ташөмтор лоны оз вермы. Колө төдны мыјөн вескөдлан, бура сјјөс ізучитны да сјјө подув вылын сетавны дифференцированнөй, конкретнөй, практическөй индөдјас. Кабалајас гјжөм пыдди культурнөй учреждөңјелы, сельсоветы, хоҗайственнөй организацијалы јонҗыка колө сетны ловја отсөг јөзөс сетчө ысталөмөн да с. в. Колө прөверјитны, кыҗи советјас, предпрјатјејас, колхозјас пөртөны олөмө партіялыс да совет властлыс шуөмщөктөмјассө. Щөрт мјан өнi бурмыштөмјас емөс — унҗык районискөд Обисполком бурмөдис ловја јітөд, нуөдө конкретнөй вескөдлөм, но сјјө абу-на тырмымөн, колө нөшта-на бурмөдны, тышканыс бјурократизмкөд, паскөдны критика да аскритика.

„Вескөдлан аппаратјасын бјурократизм, канцеларщина, ловја да конкретнөй вескөдлөм пыдди“, „общщөй

руководство" жылы болгым: организацијасос функциональнөја течөм да личнөј кывкүтөм нуөдтөм; ужын обезличка да уж дон мынтан системаын уравниловка; исполнөнөје прөверајтөм дорвыв нуөдтөм; аскритикаыс полөм, — со мыыс петөны мјан сөкыдторјасыс, со көнө поздысөны өнө мјан сөкыдторјасыс" — тақө характерісүјтлө Сталин јорт мјан сөкыдлунјасыс источыкјасө. Меска, мыј сјезд петкөдлас прөмер, смела да паскыда ердөдас став немучкөјасө мјан ужыс да индас возө кежлө социализм стрөитан могјас олөмө пөртөмлы практыческөј тујас, котыртас да кыпөдас Комө областувса ужалыс јөзөс возө победајас вылө.

Классөвөј врагјаскөд чорыд тыш нуөдөмөн течам классјастөм общество!

Мед олас сөвет власть!

Мед олас партиялөн Ленинскөј — Сталинскөј национальнөј политика!

Мед олас коммунистическөј партия да рабочөј классөн да став ужалыс јөзлөн велөдыс да вождь мјая рафөјтана Сталин јорт!

доныс 1 шайт 50 ур.

Ш 3 62 4

Вн 93-657/1093

Коми-З

З-1359а

18-

Коми областно кенес
и Республика суфрант